

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2008 оны 5 дугаар сарын 20-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ГААЛИЙН ТУХАЙ

/Шинэчилсэн найруулга/

I ХЭСЭГ

ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл. Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь Монгол Улсын гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн бүрдүүлэлт хийх, гаалийн хяналт хэрэгжүүлэх журам, гаалийн бүрдүүлэлтийн горим, нөхцөл, шаардлагыг тогтоох, гаалийн байгууллагын тогтолцоо, гаалийн байгууллага, албан тушаалтны эрх, үүргийг тодорхойлох, тэдгээрийн шийдвэрт иргэнээс гомдол гаргах, түүнийг гаалийн байгууллага, албан тушаалтнаас шийдвэрлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

[/Энэ хэсгийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

[/Энэ хэсэгт 2016 оны 07 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

[/Энэ заалтад 2020 оны 01 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./](#)

2 дугаар зүйл. Хууль тогтоомж

2.1.Монгол Улсын гаалийн хууль тогтоомж нь Үндсэн хууль,Татварын ерөнхий хууль,энэ хууль, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай, Хилийн боомтын тухай хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

[/Энэ хэсэгт 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар нэмэлт, 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээг дагаж мөрдөнө.

2.3.Монгол Улсын чөлөөт бүсэд энэ хуульд зааснаас өөрөөр тогтоож болно.

[/Энэ хэсгийг 2015 оны 2 дугаар сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

3 дугаар зүйл. Хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт

3.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараахь нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

3.1.1."бараа" гэж гаалийн хилээр нэвтрүүлэх ачаа, тээш, эд юмс, валют, валютын үнэт зүйл, улс хоорондын шуудангийн илгээмж, бүх төрлийн эрчим хүч, мал, амьтан, ургамал зэрэг хөдлөх эд хөрөнгө болон энэ хуулийн 3.1.5-д зааснаас бусад тээврийн хэрэгслийг;

3.1.2."монголын бараа" гэж энэ хуулийн 99.1-д заасан горимын дагуу боловсруулалт хийснээс бусад Монгол Улсад үйлдвэрлэсэн бараа, бүтээгдэхүүн, эсхүл Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр чөлөөт эргэлтэд байгаа гадаадын барааг;

3.1.3."гадаадын бараа" гэж энэ хуулийн 3.1.2-т зааснаас бусад барааг;

3.1.4."чөлөөт эргэлтэд байгаа бараа" гэж гаалийн хууль тогтоомжоор тогтоосон хязгаарлалтгүйгээр Монгол Улсын гаалийн нутаг дэвсгэрт захиран зарцуулах барааг;

3.1.5."тээврийн хэрэгсэл" гэж бараа болон зорчигчийг улс хооронд тээвэрлэж гаалийн хилээр 6 сараас дээшгүй хугацаагаар нэвтрэх бүх төрлийн тээврийн хэрэгсэл, түүний дотор чингэлэг, ердийн хөсөг, тухайн аяллын хугацаанд тээврийн хэрэгсэлд шаардагдах шатахуун, тосолгооны материал, сэлбэгийг;

3.1.6."тээвэрлэгч" гэж гаалийн хилээр бараа, зорчигч нэвтрүүлэх, эсхүл гаалийн нутаг дэвсгэрт гаалийн хяналт дор тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаа эрхэлж буй этгээдийг;

- 3.1.7."гаалийн мэдүүлэг" гэж мэдүүлэгчийн сонгосон гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын дагуу шаардагдах мэдээлэл агуулсан бичиг баримтыг;
- 3.1.8."мэдүүлэгч" гэж гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн байгууллагад мэдүүлж байгаа аливаа этгээдийг;
- 3.1.9."гаалийн хилээр нэвтрүүлэх" гэж бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн нутаг дэвсгэрт оруулах, дамжуулан өнгөрүүлэх, гаргахыг;
- 3.1.10."гаалийн зам" гэж гаалийн хяналтад байгаа бараа, тээврийн хэрэгслийг Монгол Улсын хил, хилийн гаалийн байгууллагын, эсхүл гаалийн нэг байгууллагаас гаалийн нөгөө байгууллагын хооронд тээвэрлэхээр гаалийн удирдах төв байгууллагаас тусгайлан тогтоосон замыг;
- 3.1.11."гаалийн хяналт" гэж Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт гаалийн хууль тогтоомжийг мөрдүүлж, биелэлтийг нь хангуулах зорилгоор гаалийн байгууллагаас хэрэгжүүлэх цогц арга хэмжээг;
- 3.1.12."гаалийн бүрдүүлэлт" гэж гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааг гаалийн байгууллагад мэдүүлсэн үеэс гаалийн бичиг баримтыг, шаардлагатай тохиолдолд барааг шалгах, ногдуулсан татварыг төлсний дараа барааг олгох, эсхүл гаалийн хилээр гаргахыг зөвшөөрөх хүртэлх цогц үйл ажиллагааг;
- 3.1.13."гаалийн бүрдүүлэлтийн горим" гэж гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгслийн талаар тогтоосон хэм хэмжээ, нөхцөл, шаардлагыг;
- 3.1.14."тарифын бус хязгаарлалт" гэж Монгол Улсын хилээр бараа нэвтрүүлэхийг хориглох, эсхүл эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөлтэйгээр Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэх, тоон хязгаарлалт тогтоох болон бусад арга хэмжээг;
- 3.1.15."хилийн гаалийн байгууллага" гэж хилийн боомт болон олон улсын нисэх онгоцны буудалд ажилладаг гаалийн байгууллагыг;
- 3.1.16."гүний гаалийн байгууллага" гэж энэ хуулийн 3.1.15-д зааснаас бусад гаалийн байгууллагыг;
- 3.1.17."гаалийн баталгаат бүс" гэж гаалийн баталгаат агуулах, үйлдвэрийн болон үзэсгэлэнгийн газар, барилгын талбай, гаалийн тусгай бүс, татваргүй барааны дэлгүүрийг;
- 3.1.18."гаалийн хяналтын бүс" гэж бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн хяналт дор ачих, буулгах, шилжүүлэн ачих, хадгалах, тээвэрлэх, гаалийн хяналтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор тусгайлан тогтоосон байр, агуулах, талбайг;
- 3.1.19."гаалийн харилцаанд оролцогч" гэж гаалийн байгууллага болон мэдүүлэгч, гаалийн зуучлагч, тээвэрлэгч, гаалийн түр агуулахын болон баталгаат бүсийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл эзэмшигч, банк, даатгалын байгууллагыг.

4 дүгээр зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэр, гаалийн хил

- 4.1.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрийг гаалийн нутаг дэвсгэр гэж үзнэ.
- 4.2.Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр байгуулсан гаалийн баталгаат бүсийн болон чөлөөт бүсийн нутаг дэвсгэр нь тарифын болон тарифын бус хязгаарлалтын хувьд гаалийн нутаг дэвсгэрийн гадна байгаад тооцогдоно.
[/Энэ хэсэгт 2015 оны 2 дугаар сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/](#)
- 4.3.Монгол Улсын хилийг гаалийн хил гэж үзнэ.
- 4.4.Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр байгуулсан гаалийн баталгаат бүсийг гаалийн нутаг дэвсгэрээс тусгаарласан шугам болон гаалийн хяналтын бүсийн хилийг гаалийн хилд тооцно.

5 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтыг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах мэдээлэл, бичиг баримтыг ашиглах

- 5.1.Бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэхэд шаардлагатай мэдээлэл, бичиг баримтыг холбогдох этгээд гаалийн хууль тогтоомжид заасны дагуу гаалийн байгууллагад гаргаж өгнө.
- 5.2.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан энэ хуулийн 5.1-д заасан мэдээлэл, бичиг баримтыг хүлээн авч түүнийг гагцхүү гаалийн зорилгоор ашиглах бөгөөд хуульд зааснаас бусад тохиолдолд задруулах, эсхүл гуравдагч этгээдэд дамжуулахыг хориглоно.
- 5.3.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтнаас гаалийн хууль тогтоомжийн дагуу авсан төрийн болон албаны нууц, байгууллагын нууц, хүний хувийн мэдээллийг ашиглах, хадгалахтай холбогдсон харилцааг холбогдох хууль тогтоомжоор зохицуулна.

[/Энэ хэсэгт 2021 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./](#)

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

БАРАА, ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙГ ГААЛИЙН ХИЛЭЭР НЭВТРҮҮЛЭХЭД БАРИМТЛАХ ЗАРЧИМ

6 дугаар зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх зарчим

- 6.1.Аливаа этгээд энэ хууль болон Монгол Улсын олон улсын гэрээ /цаашид "олон улсын гэрээ" гэх/-нд заасан нөхцөл, журмын дагуу бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн хилээр чөлөөтэй нэвтрүүлэх эрхтэй.
- 6.2.Хуульд зааснаас бусад тохиолдолд бараа, тээврийн хэрэгслийг улсын хилээр орсон үеэс мэдүүлэгчид олгох хүртэл, эсхүл бараа, тээврийн хэрэгслийг мэдүүлсэн үеэс улсын хилээр гарах хүртэлх хугацаанд тэдгээрийг ашиглах, эзэмших, захиран зарцуулахыг хориглоно.

7 дугаар зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх

- 7.1.Бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн байгууллага бүхий хилийн боомтоор нэвтрүүлнэ.
- 7.2.Энэ хуулийн 7.1-д зааснаас бусад хилийн боомтоор бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн удирдах төв байгууллагын зөвшөөрөлтэйгээр нэвтрүүлж болно.
- 7.3.Энэ хуулийн 7.2-т заасан зөвшөөрлийг гаалийн удирдах төв байгууллага дор дурдсан тохиолдолд олгоно:
 - 7.3.1.гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчний шинжтэй онцгой нөхцөл байдлын үед;
 - 7.3.2.олон улсын гэрээнд заасан;
 - 7.3.3.улсыг батлан хамгаалах зорилгоор гадаад улсаас тусламж авах;
 - 7.3.4.хуульд заасан бусад.
- 7.4.Энэ хуулийн 7.3-т заасны дагуу бараа, тээврийн хэрэгслийг хилээр нэвтрүүлэхэд гаалийн удирдах төв байгууллага гаалийн албан тушаалтныг томилон ажиллуулна.
- 7.5.Бараа, тээврийн хэрэгслийг энэ хуулийн 7.2-т заасны дагуу хилээр нэвтрүүлэх тохиолдолд мэдүүлэгч нь гаалийн удирдах төв байгууллагад хүсэлтээ гаргах бөгөөд түүнд холбогдох байгууллагын зөвшөөрөл, бараа, тээврийн хэрэгслийн жагсаалтыг хавсаргана.

8 дугаар зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэхийг хориглох, хязгаарлах

- 8.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол Улсын Их Хурал улсын хилээр оруулах, гаргахыг хориглох барааны, Засгийн газар тарифын бус хязгаарлалттай нэвтрүүлэх барааны жагсаалтыг тухайн барааны ангиллын кодыг Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системийн дагуу зааж тус тус батална.
- 8.2.Улсын хилээр оруулахыг хориглосон барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт оруулахгүй.
- 8.3.Энэ хуулийн 8.2-т заасан барааг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт оруулсан бол нэн даруй буцаан гаргах ба ийнхүү гаргах боломжгүй бол гаалийн хяналтын бүс, эсхүл түр агуулахад 3 хүртэл хоног хадгалах бөгөөд энэ хугацаанд иргэн, хуулийн этгээд бараагаа буцаан гаргаагүй бол гаалийн байгууллага бараа устгах горимын дагуу арга хэмжээг авна.
- 8.4.Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалттай барааг хууль тогтоомж, олон улсын гэрээнд заасан нөхцөл, шаардлагыг хангасан тохиолдолд гаалийн хилээр нэвтрүүлнэ.
- 8.5.Улсын хилээр гаргахыг хориглосон барааг гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаргахгүй.
- 8.6.Олон улсын гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосон барааг гаалийн нутаг дэвсгэрээр дамжуулан өнгөрүүлэхгүй.
- 8.7.Гаалийн удирдах төв байгууллага бараа, тээврийн хэрэгслийг нэвтрүүлэх хилийн боомт, гаалийн байгууллагын байршил, тэдгээрийн ажиллах цагийн хуваарийг болон гаалийн хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосон, хязгаарласан барааны тухай нийтэд мэдээлнэ.
- 8.8.Энэ хуулийн 8.3-т заасан үйл ажиллагаатай холбогдон гарах зардлыг тухайн иргэн, хуулийн этгээд хариуцна.
- 8.9.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосон барааг хууль бусаар нэвтрүүлсэн, эсхүл нэвтрүүлэхийг завдсан үйлдэл нь энэ хуулийн 8.3-т хамаарахгүй.

9 дүгээр зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлт, гаалийн хяналт

- 9.1.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан нь улсын хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн хяналт тавьж, гаалийн бүрдүүлэлт хийх бөгөөд уг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ хууль тогтоомжид зааснаас бусад шаардлага тавихыг хориглоно.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

ГААЛИЙН ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙН ТАЛААРХИ МЭДЭЭЛЭЛ, ЗӨВЛӨГӨӨ

10 дугаар зүйл. Гаалийн байгууллага, албан тушаалтны гаргасан шийдвэрийн талаар мэдээлэл авах

[/Энэ гарчиг т 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар өөрчлөл т оруулсан./](#)

- 10.1.Иргэн, хуулийн этгээд нь түүний эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчсөн гаалийн байгууллага, албан тушаалтны амаар

болон бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр, эсхүл цахим хэлбэрээр гаргасан шийдвэр, эс үйлдэхүй /цаашид "шийдвэр" гэх/-н шалтгаан, үндэслэлийн талаар мэдээлэл авах эрхтэй.

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

10.2.Энэ хуулийн 10.1-д заасан гаалийн байгууллага, албан тушаалтан хүссэн мэдээллийг нь нэн даруй хэрэв ийнхүү өгөх боломжгүй бол ажлын 3 өдөрт багтаан иргэн, хуулийн этгээдэд бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр өгөх үүрэгтэй.

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

11 дүгээр зүйл. Гаалийн хууль тогтоомжийг нийтэд мэдээлэх

11.1.Гаалийн удирдах төв байгууллага гаалийн хууль тогтоомж, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор гаргасан бусад шийдвэрийг гаалийн харилцаанд оролцогчид болон нийтэд чөлөөтэй, үнэ төлбөргүй мэдээлэх үүрэгтэй.

11.2.Гаалийн хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэрийн албан ёсны эхийг "Төрийн мэдээлэл", бусад тушаал, шийдвэрийг Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 14.1-д заасан эмхтгэлд тус тус нийтэлнэ.

[/Энэ хэсгийг 2015 оны 5 дугаар сарын 29-ний өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд т ооцсон./](#)

11.3.Гаалийн хууль тогтоомж, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх зорилгоор гаргасан бусад шийдвэрт оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтөд энэ хуулийн 11.1 дэх заалт нэгэн адил хамаарна.

12 дугаар зүйл. Зөвлөгөө өгөх

12.1.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хууль тогтоомжтой холбогдсон асуудлаар иргэн, хуулийн этгээдэд зөвлөгөө өгч болох бөгөөд ийнхүү зөвлөгөө өгөх журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

12.2.Энэ хуулийн 12.1-д заасан журмаас гадуур өгсөн зөвлөгөө, хууль тогтоомж болон холбогдох бусад шийдвэрт орсон нэмэлт, өөрчлөлтийг мэдээгүйн улмаас, эсхүл хэвлэлийн алдаанаас учирсан хохирлыг гаалийн байгууллага хариуцахгүй.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ГААЛИЙН СТАТИСТИК

13 дугаар зүйл. Гаалийн статистикийн мэдээлэл

13.1.Монгол Улсын гадаад худалдааны үйл ажиллагаанд дүн шинжилгээ хийх, төсвийн орлогын бүрдүүлэлт болон гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааны хөдөлгөөнд хяналт тавих зорилгоор гаалийн байгууллага статистикийн мэдээлэл гаргана.

13.2.Энэ хуулийн 13.1-д заасан мэдээллийг Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системийн ангилал болон Татварын ерөнхий хуулийн 33.4-т заасан журмын дагуу олгосон зураасан болон түүнтэй адилтгах код, нэр төрлөөр гаргана.

[/Энэ хэсэгт 2023 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хуулиар өөрчлөл т оруулсан./](#)

13.3.Гаалийн удирдах төв байгууллага нь энэ хуулийн 13.1-д заасан мэдээллийг гаргах зорилгоор гаалийн мэдүүлэгт үндэслэсэн гаалийн мэдээллийн санг бүрдүүлж, хөтөлнө.

14 дүгээр зүйл. Гаалийн статистикийн мэдээллийн төрөл, мэдээллийг гаргах аргачлал

14.1.Гаалийн байгууллага дараахь төрлийн статистикийн мэдээллийг эрхлэн гаргана:

14.1.1.гадаад худалдааны барааны;

14.1.2.захиргааны.

14.2.Энэ хуулийн 14.1.1-д заасан мэдээллийг олон улсын статистикийн болон бусад байгууллагаас гаргасан аргачлалд тулгуурлан боловсруулсан үндэсний аргачлалын дагуу гаргана.

14.3.Энэ хуулийн 14.2-т заасан үндэсний аргачлалыг гаалийн удирдах төв байгууллагын болон Үндэсний статистикийн хорооны дарга хамтран батална.

14.4.Энэ хуулийн 14.1.2-т заасан статистикийн мэдээллийн аргачлал, үзүүлэлтийг Статистикийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 4 дэх хэсэгт заасны дагуу гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

15 дугаар зүйл. Гаалийн статистикийн мэдээллийг ашиглах

15.1.Гадаад худалдааны барааны статистик мэдээллийг төрийн байгууллагад үнэ төлбөргүй ашиглуулна.

15.2.Гаалийн байгууллага нь иргэн, хуулийн этгээдийн хүсэлтээр гадаад худалдааны барааны статистик мэдээллийг төлбөртэй ашиглуулж болно.

15.3.Энэ хуулийн 15.2-т заасан төлбөрийн хэмжээг тухайн мэдээллийг гаргаж өгөхөд шаардагдах зардлаас хэтрүүлэлгүйгээр гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга тогтооно.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ

ГААЛИЙН БАЙГУУЛЛАГА, АЛБАН ТУШААЛТНЫ ШИЙДВЭРИЙН ТАЛААР ГОМДОЛ ГАРГАХ

16 дугаар зүйл. Гомдол гаргах эрх

16.1. Мэдүүлэгч нь өөрийнхөө эрх, эрх чөлөө, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчигдсөн гэж үзвэл гаалийн байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрт гомдол гаргах эрхтэй.

17 дугаар зүйл. Гомдол гаргах журам, хугацаа

17.1. Мэдүүлэгч гомдлоо дараахь журмаар гаргана:

17.1.1. гаалийн улсын байцаагчийн шийдвэрт гаргах гомдлыг тухайн гаалийн байгууллагын дарга, эрхлэгчид;

17.1.2. гаалийн байгууллагын дарга, эрхлэгчийн шийдвэрт гаргах гомдлыг холбогдох дээд шатны байгууллага, албан тушаалтанд;

17.1.3. гомдлыг хянан шийдвэрлэсэн дээд шатны байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл шүүхэд.

17.2. Гаалийн байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрт холбогдох гомдлыг мэдүүлэгч тухайн шийдвэрийг хүлээн авснаас, эсхүл мэдсэнээс хойш 30 хоногийн дотор гаргаж болно.

17.3. Энэ хуулийн 17.2-т заасан хугацаа хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас хэтэрсэн нь тогтоогдвол гомдол гаргагчийн хүсэлтээр уг хугацааг Захиргааны ерөнхий хуулийн 94.2-т заасны дагуу гаалийн байгууллага, албан тушаалтан нөхөн сэргээж болно.

[/Энэ хэсэг т 2016 оны 2 дугаар сарын 04-ний өдрийн хуулиар өөрчлөл т оруулсан/](#)

18 дугаар зүйл. Гомдол гаргах хэлбэр

18.1. Гаалийн байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрийн талаарх гомдлыг, эсхүл цахим хэлбэрээр гаргана.

[/Энэ хэсэг т 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэл т оруулсан./](#)

18.2. Энэ хуулийн 18.1-д заасан гомдол нь Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухайхуулийн 10 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангасан байна.

18.3. Энэ хуулийн 17.1.1, 17.1.2-т заасны дагуу гаргасан гомдлыг хянан шийдвэрлэх үүрэг хүлээсэн гаалийн байгууллага, албан тушаалтан шаардлагатай бичиг баримтыг гомдол гаргагчаас гаргуулан авч болно.

19 дүгээр зүйл. Гомдол гаргаснаас үүсэх үр дагавар

19.1. Гаалийн байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрийн талаар гомдол гаргасан нь гомдол гаргагчаас тэрхүү шийдвэрийг биелүүлэхээс татгалзах үндэслэл болохгүй.

19.2. Гомдолд дурдсан шийдвэр нь Монгол Улсын хууль тогтоомжид нийцэхгүй байх хангалттай үндэслэл байгаа, эсхүл тухайн шийдвэрийг биелүүлснээр үлэмж хэмжээний хохирол учрахаар бол гомдлыг хүлээн авсан гаалийн байгууллага, албан тушаалтан уг шийдвэрийг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн түдгэлзүүлж болно.

20 дугаар зүйл. Гомдлыг хүлээн авахаас татгалзах үндэслэл

20.1. Энэ хуулийн 17.1.1, 17.1.2-т заасан гаалийн байгууллага, албан тушаалтан дараахь тохиолдолд гомдлыг хүлээн авахаас татгалзана:

20.1.1. гомдол гаргах хугацаа хэтэрсэн бөгөөд гомдол гаргагч тухайн хугацааг нөхөн сэргээлгэх тухай хүсэлт гаргаагүй;

20.1.2. энэ хуулийн 18.1, 18.2-т заасан шаардлагыг хангаагүй;

20.1.3. гомдолд дурдсан асуудлаар шүүхийн хүчин төгөлдөр шийдвэр байгаа;

20.1.4. гомдолд дурдсан асуудал гаалийн байгууллагын эрх хэмжээнд хамааралгүй.

20.2. Гомдлыг хүлээн авахаас энэ хуулийн 20.1-д заасан үндэслэлээр татгалзах бол гаалийн байгууллага, албан тушаалтан гомдол хүлээн авсан өдрөөс хойш ажлын 3 өдрийн дотор энэ тухай гомдол гаргагчид бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

[/Энэ хэсэг т 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэл т оруулсан./](#)

20.3. Энэ хуулийн 20.2-т заасан шийдвэрийг гомдол гаргагч эс зөвшөөрвөл шүүхэд гомдол гаргаж болно.

21 дүгээр зүйл. Гомдол гаргагч гомдлоосоо татгалзах, түүнээс үүсэх үр дагавар

21.1. Гомдол гаргагч гомдлоосоо татгалзан хэдийд ч буцаан авч болно.

21.2. Энэ хуулийн 21.1-д заасны дагуу гомдлоо буцаан авсан нь тухайн гомдлыг хянан үзэхгүй байх, гэм буруутай албан тушаалтанд хариуцлага хүлээлгэхгүй байх үндэслэл болохгүй.

22 дугаар зүйл. Гомдлыг хянан шийдвэрлэх хугацаа

22.1.Гаалийн байгууллага нь энэ хуулийн 16 дугаар зүйлд заасны дагуу гаргасан гомдлыг Иргэдээс төрийн байгууллага, албан тушаалтанд гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх тухай хуульд заасан хугацаанд хянан шийдвэрлэнэ.

23 дугаар зүйл. Гомдлыг хянан шийдвэрлэх

23.1.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан нь энэ хуулийн 17.1-д заасан гомдлыг хянаж гаргасан шийдвэрээ гаалийн удирдах төв байгууллагын даргаас баталсан загварын дагуу бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр үйлдэнэ.

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

23.2.Энэ хуулийн 23.1-д заасан шийдвэр дараахь бүрдүүлбэртэй байна:

23.2.1.гомдлыг хянан шийдвэрлэсэн гаалийн байгууллагын нэр;

23.2.2.гомдлыг хүлээн авч шийдвэрлэсэн гаалийн байгууллагын албан тушаалтны овог, нэр, албан тушаал;

23.2.3.гомдол гаргагчийн овог, нэр, эсхүл хуулийн этгээдийн нэр;

23.2.4.гомдлын товч агуулга;

23.2.5.гомдлыг шийдвэрлэсэн байдал;

23.2.6.шийдвэрийн үндэслэл;

23.2.7.шийдвэрт гомдол гаргах журмын тухай мэдээлэл.

23.3.Гомдлыг хянан үзсэн гаалийн байгууллага, албан тушаалтан дараахь шийдвэрийн аль нэгийг гаргана:

23.3.1.гаалийн байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрийг хэвээр үлдээж, гомдлыг хангахаас татгалзах;

23.3.2.гаалийн байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрийг бүхэлд нь, эсхүл холбогдох хэсгийг өөрчлөх буюу хүчингүй болгох;

23.3.3.гаалийн байгууллага, албан тушаалтны амаар гаргасан шийдвэр, эс үйлдэхүй нь хууль бус болох нь тогтоогдвол зохих шийдвэр гаргахыг түүнд даалгах.

23.4.Энэ хуулийн 23.3.2, 23.3.3-т заасны дагуу гаргах шийдвэрт биелүүлэх хугацааг нь заах бөгөөд түүнийг холбогдох гаалийн байгууллага, албан тушаалтан заавал биелүүлнэ.

II ХЭСЭГ

ГААЛИЙН БҮРДҮҮЛЭЛТ

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ

ГААЛИЙН БҮРДҮҮЛЭЛТ ХИЙХ

НЭГДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

24 дүгээр зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлт хийх

24.1.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд энэ хуульд заасан журмын дагуу гаалийн бүрдүүлэлт хийнэ.

24.2.Бараа илгээх, хүлээн авах болон барааны гарал үүслийн улсаас үл хамааран гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараанд гаалийн бүрдүүлэлт хийнэ.

24.3.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх зарим бараа, тээврийн хэрэгслийн төрөл, онцлогийг харгалзан гаалийн бүрдүүлэлтийн журмыг энэ хуульд нийцүүлэн гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга тусгайлан баталж болно.

25 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлт хийх газар, цаг

25.1.Гаалийн бүрдүүлэлтийг гаалийн байгууллага бүхий газарт, гаалийн удирдах төв байгууллагын даргаас тогтоосон цагт хийнэ.

26 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлтийн хураамж

26.1.Мэдүүлэгч гаалийн бүрдүүлэлтийн үйлчилгээний хураамж төлнө.

26.2.Энэ хуулийн 26.1-д заасан хураамжийн хэмжээг үйлчилгээний зардлыг харгалзан гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга тогтооно.

26.3.Энэ хуулийн 26.1-д заасан хураамжийг улсын төсөвт төвлөрүүлнэ.

27 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлт хийхэд шаардагдах мэдээлэл, бичиг баримт

- 27.1.Гаалийн байгууллага гаалийн бүрдүүлэлт хийхэд шаардагдах мэдээлэл, бичиг баримтыг мэдүүлэгчээс гаргуулан авна.
- 27.2.Энэ хуулийн 27.1-д заасан мэдээлэл, бичиг баримт гаргаж өгөх хугацааг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга тогтооно.
- 27.3.Гаалийн удирдах төв байгууллага гаалийн бүрдүүлэлтийг хялбарчлах, түргэвчлэх зорилгоор гадаад улсын гаалийн байгууллагатай мэдээлэл, бичиг баримтыг харилцан хүлээн зөвшөөрөх тухай гэрээ байгуулж болно.
- 27.4.Энэ хуулийн 27.1-д заасан мэдээлэл, бичиг баримтыг гадаад хэл дээр үйлдэж болох боловч шаардлагатай гэж үзвэл гаалийн байгууллага тэдгээрийг төрийн албан ёсны хэлээр үйлдүүлэн мэдүүлэгчээс гаргуулан авна.
- 27.5.Гаалийн байгууллага энэ хуулийн 27.1-д заасан мэдээлэл, бичиг баримтын эх хувийг, эсхүл түүний хуулбарыг гаргуулан авах бөгөөд шаардлагатай бол бичиг баримтын хуулбарыг эх хувьтай нь тулган шалгана.
- 27.6.Энэ хуулийн 27.1-д заасан мэдээлэл, бичиг баримтыг факс, нийтийн электрон шуудан, гаалийн байгууллагатай холбогдсон бусад байгууллагын мэдээллийн сүлжээ /цаашид "мэдээллийн сүлжээ" гэх/-гээр ирүүлж болно.
- 27.7.Мэдээллийн сүлжээгээр ирүүлсэн мэдээлэл, бичиг баримтыг хэвлэж эрх бүхий этгээдийн гарын үсгээр баталгаажуулна.
- 27.8.Мэдээллийн сүлжээгээр ирүүлсэн бичиг баримтыг эх хувьд тооцож болно.

28 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлт хийхэд мэдүүлэгч, эсхүл түүний төлөөлөгчийг оролцуулах

- 28.1.Гаалийн бүрдүүлэлт хийхэд мэдүүлэгч, эсхүл түүний төлөөлөгчийг оролцуулна.
- 28.2.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан гаалийн бүрдүүлэлт хийх үйл ажилллагааг хялбарчлах зорилгоор мэдүүлэгч, эсхүл түүний төлөөлөгчийн туслалцаа авч болно.

29 дүгээр зүйл. Гаалийн түргэвчилсэн бүрдүүлэлт

- 29.1.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх дор дурдсан бараанд гаалийн түргэвчилсэн бүрдүүлэлтийг хийж болно:
- 29.1.1.гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчний шинжтэй онцгой нөхцөл байдлын улмаас бий болсон хохирлыг арилгах зориулалтын бараа;
 - 29.1.2.цацраг идэвхт бодис, химийн хорт болон аюултай бодис, тэсэрч дэлбэрэх бодис;
 - 29.1.3.мал, амьтан;
 - 29.1.4.улс хоорондын шуудангийн илгээмж;
 - 29.1.5.сонин, тогтмол хэвлэл, мэдээллийн болон эрдэм шинжилгээ, судалгааны материал;
 - 29.1.6.амархан муудах, гэмтэх магадлал бүхий хадгалалтын онцгой нөхцөл шаардсан бараа;
 - 29.1.7.донорын эд эрхтэн, цус, цусан бүтээгдэхүүн;
 - 29.1.8.хуульд заасан бусад бараа.
- 29.2.Энэ хуулийн 29.1-д заасан бараанд гаалийн бүрдүүлэлтийн бичиг баримтыг гаалийн байгууллагаас тогтоосон хугацаанд бүрдүүлж өгөх болзолтойгоор дараалал харгалзахгүй гаалийн бүрдүүлэлт хийнэ.
- 29.3.Энэ хуулийн 29.1-д заасан барааг мэдүүлэгч нь гаалийн бүрдүүлэлтийн бичиг баримтыг гаалийн байгууллагаас тогтоосон хугацаанд гаргаж өгөх баталгааг бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр гаргана.
- [/Энэ хэсэг т 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)
- 29.4.Гаалийн түргэвчилсэн бүрдүүлэлтийг дараахь тохиолдолд хийхийг хориглоно:
- 29.4.1.гаалийн бичиг баримт зөрчилтэй;
 - 29.4.2.мэдүүлсэн барааны тоо, хэмжээ зөрүүтэй, эсхүл үнийн дүн нь зөрчилтэй;
 - 29.4.3.мэдүүлэгч нь гаалийн хууль тогтоомжийн зөрчил удаа дараа /2 буюу түүнээс дээш/ гаргаж байсан;
 - 29.4.4.энэ хуулийн 29.3-т заасан баталгааг гаргаж өгөөгүй;
 - 29.4.5.гаалийн болон бусад татвар, хураамж төлөөгүй, эсхүл төлөх баталгааг Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн дагуу гаргаагүй.

30 дугаар зүйл. Гаалийн хялбарчилсан бүрдүүлэлт

- 30.1.Энэ хуульд заасан бичиг баримтыг шаардахгүйгээр гаалийн мэдүүлгийн зарим хэсгийг нөхөн бичүүлэх замаар гаалийн хялбарчилсан бүрдүүлэлт хийж, барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлж болно.
- 30.2.Гаалийн хялбарчилсан бүрдүүлэлтийг дараахь тохиолдолд хийж болно:
- 30.2.1.барааг гаалийн нутаг дэвсгэрээр дамжуулахгүйгээр хилийн чанадаас шууд гаалийн баталгаат бүсэд оруулах;
 - 30.2.2.барааг гаалийн баталгаат бүсээс гаалийн нутаг дэвсгэрээр дамжуулахгүйгээр хилийн чанадад гаргах.

БАРАА, ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙГ ГААЛИЙН НУТАГ ДЭВСГЭРТ ОРУУЛАХ

31 дүгээр зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн нутаг дэвсгэрт оруулах

31.1.Бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн нутаг дэвсгэрт Монгол Улсын хоёр талын олон улсын гэрээний дагуу тогтоосон хилийн боомтоор оруулна.

31.2.Гаалийн нутаг дэвсгэрт зарим нэр төрлийн бараа оруулах хилийн боомтыг энэ хууль, холбогдох бусад хуульд заасны дагуу, эсхүл Засгийн газрын шийдвэрээр тогтоож болно.

32 дугаар зүйл. Гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчний шинжтэй онцгой нөхцөл байдлын үед авах арга хэмжээ

32.1.Гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчний шинжтэй онцгой нөхцөл байдлын улмаас Монгол Улсын гаалийн нутаг дэвсгэрт оруулах бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн байгууллага бүхий газарт тээвэрлэн хүргэх боломжгүй болсон тохиолдолд хамгийн ойр байрлах гаалийн байгууллагад мэдэгдэх, түүнд хүргэх арга хэмжээ авна.

32.2.Энэ хуулийн 32.1-д заасан тохиолдолд тухайн бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр ашиглах, эсхүл бусдад шилжүүлэхийг хориглоно.

32.3.Энэ хуулийн 32.1-д заасан арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд гарах зардлыг мэдүүлэгч өөрөө хариуцна.

33 дугаар зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийн талаар гаалийн байгууллагад урьдчилан мэдэгдэх

33.1.Гаалийн хилээр бараа, тээврийн хэрэгсэл оруулах хилийн боомт, хүрэх газрыг тээвэрлэгч нь гаалийн байгууллагад урьдчилан мэдэгдэнэ.

33.2.Бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн хил дээр ирсэн даруйд нь тээвэрлэгч энэ тухай гаалийн байгууллагад мэдэгдэнэ.

33.3.Тогтоосон цагийн хуваарьтай зорчигч үйлчилгээний тээврийн хэрэгсэл гаалийн хилээр нэвтрэхээс нэг цагийн өмнө гаалийн байгууллагад мэдэгдэнэ.

34 дүгээр зүйл. Мэдээлэл, бичиг баримт гаргаж өгөх

34.1.Бараа, тээврийн хэрэгсэл гаалийн хил дээр ирмэгц тээвэрлэгч нь тээврийн хэрэгслийн төрлөөр, энэ хуулийн 35 дугаар зүйлд заасан мэдээлэл, бичиг баримтыг гаалийн байгууллагад гаргаж өгнө.

34.2.Энэ хуулийн 35 дугаар зүйлд заасан мэдээлэл, бичиг баримт нь шаардлага хангаагүй тохиолдолд тээвэрлэгч болон мэдүүлэгч нь нэмэлт мэдээлэл гаргаж өгнө.

34.3.Тээвэрлэгч нь энэ хуулийн 34.1, 34.2-т заасан мэдээлэл, бичиг баримтыг мэдээллийн сүлжээгээр гаалийн байгууллагад ирүүлж болно.

35 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлт хийхэд шаардагдах мэдээлэл, бичиг баримт

35.1.Улс хооронд авто тээврийн хэрэгслээр бараа тээвэрлэсэн тээвэрлэгч нь дараахь бичиг баримтыг гаалийн байгууллагад гаргаж өгнө:

35.1.1.авто тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ;

35.1.2.ачаа тээвэрлэлтийн бичиг баримт;

35.1.3.худалдааны бичиг баримт.

35.2.Энэ хуулийн 35.1-д заасан бичиг баримтад дараахь мэдээллийг оруулна:

35.2.1.тээвэрлэгчийн нэр, хаяг;

35.2.2.тээврийн хэрэгслийн харьяалал;

35.2.3.бараа илгээх, хүлээн авах улсын нэр;

35.2.4.бараа илгээгч, хүлээн авагчийн нэр, хаяг;

35.2.5.худалдагч, худалдан авагчийн нэр, хаяг;

35.2.6.барааны нэр төрөл, тоо, хэмжээ, баглаа боодлын төрөл, тэмдэг;

35.2.7.тухайн бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах эсэх.

35.3.Улс хооронд агаарын тээврийн хэрэгслээр бараа тээвэрлэсэн тээвэрлэгч нь дараахь бичиг баримтыг гаалийн байгууллагад гаргаж өгнө:

35.3.1.тээврийн хэрэгслийн гэрчилгээ;

35.3.2.ерөнхий мэдүүлэг;

- 35.3.3.зорчигчийн нэрсийн жагсаалт;
- 35.3.4.ачааны жагсаалт /карго манифест/;
- 35.3.5.ачаа тээвэрлэлтийн бичиг баримт;
- 35.3.6.аяллын хугацаанд хэрэглэх зорчигчийн хүнс, хэрэгслийн жагсаалт;
- 35.3.7.худалдааны бичиг баримт.

35.4.Энэ хуулийн 35.3-т заасан бичиг баримтад дараахь мэдээллийг оруулна:

- 35.4.1.тээврийн хэрэгслийн харьяалал, эзэмшигч;
- 35.4.2.нислэгийн дугаар, маршрут;
- 35.4.3.агаарын хөлгийн багтай холбогдсон мэдээлэл;
- 35.4.4.барааны нэр төрөл, тоо, хэмжээ, баглаа боодлын төрөл, тэмдгийн талаар;
- 35.4.5.бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах эсэх.

35.5.Улс хооронд төмөр замаар бараа тээвэрлэхэд тээвэрлэгч нь дараахь бичиг баримтыг гаалийн байгууллагад гаргаж өгнө:

- 35.5.1.дамжуулах хуудас;
- 35.5.2.вагон хуудас;
- 35.5.3.тээврийн бичиг баримт;
- 35.5.4.худалдааны бичиг баримт.

35.6.Энэ хуулийн 35.5-д заасан бичиг баримтад дараахь мэдээллийг оруулна:

- 35.6.1.бараа илгээгч, хүлээн авагчийн нэр, хаяг;
- 35.6.2.бараа илгээх, дамжин өнгөрөх, хүлээн авах өртөө;
- 35.6.3.ачааны нэр төрөл, тоо, хэмжээ, баглаа боодлын төрөл, тэмдэг;
- 35.6.4.чингэлэгийн дугаар.

36 дугаар зүйл. Ачааны манифест

36.1.Энэ хуулийн 35 дугаар зүйлд заасан бичиг баримтыг үндэслэн ачааны манифест үйлдэнэ.

36.2.Ачааны манифест нөхөн бичих, хянах, бүртгэх журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

37 дугаар зүйл. Бараа буулгах, шилжүүлэн ачих

37.1.Тээвэрлэгчээс бараатай холбогдсон мэдээлэл, бичиг баримтыг хүлээн авмагц гаалийн байгууллага барааг нь гаалийн хяналтын бүсэд буулгах, эсхүл шилжүүлэн ачих шийдвэр гаргана.

37.2.Гаалийн нутаг дэвсгэрт барааг тээврийн хэрэгслээс буулгах, шилжүүлэн ачих ажиллагааг энэ хуулийн 25.1-д заасан цагт хийнэ.

37.3.Энэ хуулийн 37.1, 37.2-т зааснаас өөр газар, цагт барааг тээврийн хэрэгслээс буулгах, шилжүүлэн ачих бол зөвшөөрлийг гаалийн байгууллагаас авна.

ГУРАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

ТЭЭВЭРЛЭГЧ

38 дугаар зүйл. Тээвэрлэгч, түүний үүрэг

38.1.Тээвэрлэгч энэ хуульд заасны дагуу барааг гаалийн хяналт дор тээвэрлэнэ.

38.2.Тээвэрлэгч дараахь үүрэг хүлээнэ:

- 38.2.1.гаалийн хяналтад байгаа барааг тээвэрлэхэд энэ хуулиар тогтоосон шаардлагыг дагаж мөрдөх;
- 38.2.2.барааг гаалийн байгууллагын зөвшөөрөлтэйгээр ачих, буулгах, шилжүүлэн ачих, бусдад шилжүүлэх;
- 38.2.3.тээврийн нэг бичиг баримттай, эсхүл ачилтын нэг мэдүүлэгтэй барааг гаалийн хяналтад байх хугацаанд салгаж тээвэрлэхгүй байх;
- 38.2.4.барааг гаалийн хилээр хууль бусаар нэвтрүүлэх зорилгоор тээврийн хэрэгслийг нуувч болгон ашиглахгүй, эсхүл ийм боломж олгохгүй байх;
- 38.2.5.тээврийн хэрэгсэлтэй холбогдол бүхий мэдээллийг гаалийн байгууллагад өгөх, гаалийн албан тушаалтанд мэргэжлийн туслалцаа үзүүлэх;

38.2.6.бараанд аливаа өөрчлөлт орохгүй байх нөхцөлийг хангах, гаалийн зорилгоор хийсэн тэмдэглэгээг өөрчлөх, гэмтээх, устгахаас сэргийлэх;

38.2.7.улсын хилээр нэвтрүүлэх барааны талаархи шаардлагатай мэдээллийг урьдчилан гаалийн байгууллагад гаргаж өгөх;

38.2.8.гаалийн хяналт, шалгалтыг тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний явцад хийх тохиолдолд гаалийн албан тушаалтныг ажиллах нөхцөлөөр хангаж, тухайн тээврийн хэрэгслээр үнэ төлбөргүй зорчуулах;

38.2.9.тээврийн хэрэгслийг тогтоосон хугацаанд гаалийн хилээр буцаан нэвтрүүлэх;

38.2.10.хууль тогтоомжид заасан бусад үүрэг.

38.3.Барааг энэ хуулийн 35.3, 35.5-д заасан тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэгч нь гаалийн мэдээллийн сүлжээнд холбогдсон байна.

ДӨРӨВДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ТҮР ХАДГАЛАХ

39 дүгээр зүйл. Барааг түр хадгалах

39.1.Барааг гаалийн хяналтад авсан үеэс гаалийн бүрдүүлэлтийн горимд байршуулах хүртэлх хугацаанд гаалийн тарифын болон тарифын бус хязгаарлалтгүйгээр түр агуулахад хадгална.

39.2.Мэдүүлэгч энэ хуулийн 44.1, 44.2-т заасан хугацаанд бараатай холбогдсон мэдээллийг гаалийн байгууллагаас авч болно.

40 дүгээр зүйл. Түр агуулах

40.1.Түр агуулах нь битүү агуулах байр, эсхүл задгай талбай байж болно.

40.2.Түр агуулахыг гаалийн хяналтын бүсэд тооцно.

41 дүгээр зүйл. Түр агуулахын төрөл

41.1.Түр агуулах дараахь төрөлтэй байна:

41.1.1.нийтэд зориулалттай буюу нээлттэй;

41.1.2.нэг болон хэд хэдэн аж ахуйн нэгж, байгууллагын зориулалттай буюу хаалттай.

41.2.Хадгалалтын тусгай нөхцөл шаардах барааг зориулалтын тоног төхөөрөмжөөр тоноглогдсон түр агуулахад хадгална.

42 дугаар зүйл. Барааг түр агуулахад хадгалах

42.1.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааг гаалийн байгууллагын шийдвэрээр түр агуулахад хадгална.

42.2.Гаалийн хяналтын бүсэд оруулсан бараанд гаалийн бүрдүүлэлтийн горим сонгоогүй бол 3 хоногийн дараа түр агуулахад шилжүүлнэ.

42.3.Холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хураагдсан, саатуулагдсан барааг түр агуулахад хадгалж болно.

43 дугаар зүйл. Барааг түр агуулахад оруулах үед шаардагдах бичиг баримт

43.1.Барааг ачааны манифест болон түүнийг дагалдах бичиг баримтыг үндэслэн түр агуулахад оруулна.

43.2.Энэ хуулийн 43.1-д заасан бичиг баримтыг мэдээллийн сүлжээгээр ирүүлж болно.

44 дүгээр зүйл. Хадгалалтын хугацаа

44.1.Барааг түр агуулахад 2 сар хүртэл хугацаанд хадгалах ба гаалийн байгууллага энэ хугацааг 1 сар хүртэл хугацаагаар нэг удаа сунгаж болно.

44.2.Түргэн гэмтэх, эсхүл аюултай барааг 7 хоног хүртэл хугацаагаар хадгалах ба гаалийн байгууллага энэ хугацааг 7 хүртэл хоногоор нэг удаа сунгаж болно.

44.3.Барааг түр агуулахад оруулсан, эсхүл шилжүүлсэн гэж тооцсон өдрөөс эхлэн түр хадгалах хугацааг тоолно.

44.4.Энэ хуулийн 42.3-т заасан бараанд мөн хуулийн 44.1, 44.2-т заасан хугацаа хамаарахгүй.

45 дугаар зүйл. Түр агуулахад хадгалах бараанд хийгдэх ажиллагаа

45.1.Түр агуулахад хадгалагдаж байгаа бараанд болон түүний сав, баглаа боодлын бүрэн бүтэн байдлыг алдагдуулахгүйгээр гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр арчилгаа, үйлчилгээ хийж болно.

45.2.Мэдүүлэгч нь гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр гаалийн бүрдүүлэлт хийхээс өмнө барааг үзэж сорьц, дээж, загвар авч болно.

46 дугаар зүйл. Чанараа алдсан, эвдэрсэн, гэмтсэн бараа

46.1.Гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчний шинжтэй онцгой нөхцөл байдлын улмаас түр агуулахад хадгалагдаж байгаа бараа чанараа алдсан, эсхүл эвдэрсэн, гэмтсэн нь эрх бүхий байгууллагын холбогдох баримтаар нотлогдсон бол чанараа алдсан, эвдэрсэн, гэмтсэн байдлаар гаалийн бүрдүүлэлтийг хийнэ.

47 дугаар зүйл. Барааг түр агуулахад хадгалж байгаад тооцох

47.1.Гаалийн хяналтад байгаа хадгалалтын тусгай нөхцөл шаардах барааг гаалийн байгууллагын зөвшөөрснөөр мэдүүлэгчид хадгалуулж болох бөгөөд энэ тохиолдолд уг бараа түр агуулахад байгаад тооцогдоно.

47.2.Энэ хуулийн 47.1-д заасан барааг гуравдагч этгээдэд шилжүүлэхийг хориглоно.

47.3.Барааг энэ хуулийн 47.1-д заасны дагуу хадгалуулах зөвшөөрөл олгохдоо гаалийн байгууллага нь Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн дагуу гаалийн болон бусад татвар төлөх баталгаа гаргуулна.

48 дугаар зүйл. Түр агуулахад тавигдах шаардлага

48.1.Түр агуулах нь бараа хадгалах дараахь нөхцөл, шаардлагыг хангасан байна:

48.1.1.гаалийн хяналт хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлэх;

48.1.2.бараа ачих, буулгах, шилжүүлэн ачих тоног төхөөрөмж, гаалийн хяналтын техник хэрэгсэл, тавцан, зам, талбай, цахилгаан, ус суваг, холбооны шугам сүлжээтэй байх;

48.1.3.гаалийн албан тушаалтны ажиллах нөхцөлийг хангах;

48.1.4.хамгаалалт, дохиоллын системтэй байх;

48.1.5.гадны хүн агуулахад нэвтрүүлэхгүй байх.

49 дүгээр зүйл. Түр агуулах ажиллуулах зөвшөөрөл

49.1.Түр агуулах ажиллуулах зөвшөөрлийг гаалийн удирдах төв байгууллага Монгол Улсын хуулийн этгээдэд 1 жилийн хугацаагаар олгож, нийтэд мэдээлнэ.

49.2.Энэ хуулийн 49.1-д заасан хугацааг 1 жилийн хугацаагаар хэдэн ч удаа сунгаж болно.

49.3.Түр агуулах ажиллуулах зөвшөөрөл эзэмшигч дараахь үүрэг хүлээнэ:

49.3.1.түр агуулах нь энэ хуулийн 48.1-д заасан нөхцөл, шаардлагыг хангасан байх;

49.3.2.хадгалж байгаа барааны бүртгэл хөтөлж, барааны хөдөлгөөний тухай мэдээ, тайланг гаалийн байгууллагад гаргаж өгөх;

49.3.3.гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр барааг агуулахад оруулах, агуулахаас гаргах;

49.3.4.хадгалж байгаа бараа, түүний сав, баглаа боодол, битүүмжлэлд гаалийн байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр өөрчлөлт оруулахгүй байх;

49.3.5.хадгалж байгаа барааг ачих, буулгах, шилжүүлэн ачих, мэдүүлэгчид нь олгох ажиллагааг гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр гүйцэтгэх;

49.3.6.барааг төрөлжүүлэн хадгалах;

49.3.7.бараа хадгалах хугацаа дуусахаас ажлын 5 хоногийн өмнө энэ талаар мэдүүлэгчид мэдэгдэх.

49.3.8.өөрийн буруутай үйл ажиллагааны улмаас бусдад учруулсан гэм хорыг нөхөн төлөх, арилгах.

50 дугаар зүйл. Түр агуулах ажиллуулах зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох

50.1.Түр агуулах энэ хуулийн 48.1-д заасан нөхцөл, шаардлагыг хангахгүй болсон, эсхүл зөвшөөрөл эзэмшигч энэ хуулийн 49.3-т заасан үүргээ биелүүлээгүй бол зөрчлийг арилгуулах зорилгоор гаалийн удирдах төв байгууллага түр агуулах ажиллуулах зөвшөөрлийг 3 сар хүртэл хугацаагаар түдгэлзүүлж болно.

50.2.Түр агуулах ажиллуулах зөвшөөрлийг дараахь үндэслэлээр хүчингүй болгоно:

50.2.1.зөвшөөрөл эзэмшигч хүсэлт гаргасан;

50.2.2.энэ хуулийн 50.1-д заасан хугацаанд зөрчлийг арилгаагүй;

50.2.3.энэ хуулийн 48.1-д заасан нөхцөл, шаардлага, 49.3-т заасан үүргээ удаа дараа биелүүлээгүй;

50.2.4.зөвшөөрөл эзэмшигч хуулийн этгээд татан буугдсан, эсхүл түр агуулахаа бусдад шилжүүлсэн;

50.2.5.зөвшөөрөл олгосноос хойш 6 сарын хугацаанд үйл ажиллагаа явуулаагүй;

50.2.6.зөвшөөрлийн хугацаа дууссан боловч сунгуулах хүсэлт гаргаагүй.

50.3.Зөвшөөрлийг хүчингүй болгосноос хойш ажлын 3 хоногийн дотор агуулахад хадгалж байгаа барааг өөр түр агуулахад гаалийн байгууллагын хяналт дор шилжүүлнэ.

50.4.Түр агуулах ажиллуулах зөвшөөрлийг хүчингүй болгосон шийдвэрийг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга гаргаж нийтэд мэдээлнэ.

ТАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

БАРАА, ТЭЭВРИЙН ХЭРЭГСЛИЙГ ГААЛИЙН НУТАГ ДЭВСГЭРЭЭС ГАРГАХ

51 дүгээр зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаргах

51.1.Тээврийн хэрэгслийн төрлийг харгалзаж, энэ хуулийн 35 дугаар зүйлд заасан мэдээлэл, бичиг баримтыг үндэслэн барааг гаалийн нутаг дэвсгэрээс олон улсын гэрээний дагуу тогтоосон хилийн боомтоор гаргана.

51.2.Зарим нэр төрлийн барааг гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаргах хилийн боомтыг энэ хууль, холбогдох бусад хуульд заасны дагуу, эсхүл Засгийн газрын шийдвэрээр тогтоож болно.

52 дугаар зүйл. Мэдээлэл, бичиг баримт гаргаж өгөх

52.1.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаргахад тээвэрлэгч энэ хуулийн 35 дугаар зүйлд заасан мэдээлэл, бичиг баримтыг гаалийн байгууллагад гаргаж өгнө.

52.2.Энэ хуулийн 35 дугаар зүйлд заасан мэдээлэл, бичиг баримт шаардлага хангаагүй тохиолдолд тээвэрлэгч нэмэлт мэдээлэл гаргаж өгнө.

53 дугаар зүйл. Тээврийн хэрэгсэлд бараа ачих

53.1.Гаалийн мэдүүлэг, гаалийн бүрдүүлэлтийн бичиг баримтыг үндэслэн гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаргах бараанд гаалийн хяналт, шалгалт хийсний дараа гаалийн хяналт дор ачина.

53.2.Гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаргах барааг гаалийн байгууллагын ажлын цагаар, гаалийн хяналтын бүсэд тээврийн хэрэгсэлд ачина.

53.3.Барааг энэ хуулийн 53.2-т зааснаас өөр газар, цагт ачих тохиолдолд зөвшөөрлийг гаалийн байгууллагаас авна.

54 дүгээр зүйл. Барааг улсын хилээр гаргах

54.1.Тээвэрлэгч нь улсын хилээр гаргах барааг гаалийн зорилгоор хийсэн тэмдэглэгээнд өөрчлөлт оруулалгүй гаалийн хяналт дор тээвэрлэлэнэ.

54.2.Энэ хуулийн 54.1-д заасан бараанд тээвэрлэлтийн ердийн нөхцөлд гарах элэгдэл, хорогдлоос бусад өөрчлөлт ороогүй байна.

54.3.Гэнэтийн буюу давагдашгүй хүчний шинжтэй онцгой нөхцөл байдлын улмаас гаалийн нутагт дэвсгэрээс гаргах бараа, тээврийн хэрэгслийг улсын хилээр гаргах боломжгүй болсон тохиолдолд хамгийн ойр байрлах гаалийн байгууллагад хүргэх арга хэмжээ авах бөгөөд энэ тохиолдолд барааг гаалийн байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр бусдад шилжүүлэхийг хориглоно.

ЗУРГАДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

БАРАА МЭДҮҮЛЭХ

55 дугаар зүйл. Барааг гаалийн байгууллагад мэдүүлэх

55.1.Мэдүүлэгч гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааг энэ хуульд заасны дагуу гаалийн байгууллагад мэдүүлнэ.

55.2.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааг дараахь хэлбэрээр мэдүүлж болно:

55.2.1.бичгээр;

55.2.2.цахим хэлбэрээр;

[/Энэ заалт ад 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./](#)

55.2.3.зорчигч хувийн хэрэглээний эд зүйлийнхээ, мэдүүлэгч улс хоорондын шуудан илгээлтийн тухай тус тус амаар;

55.2.4.зорчигч улаан, ногоон гарцыг сонгох буюу үйл хөдлөлөөр.

55.3.Мэдүүлэгч энэ хуулийн 55.1-д заасан барааг гаалийн мэдүүлгийн маягтын дагуу мэдүүлнэ.

55.4.Гаалийн мэдүүлгийг мэдээллийн сүлжээгээр нөхөн бичиж хүргүүлж болно.

55.5.Гаалийн мэдүүлгийн маягтын загвар, түүнийг нөхөн бичих, шалгах зааврыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

55.6.Гаалийн мэдүүлгийн маягт олон улсын стандарт бүхий загварт нийцсэн байна.

55.7.Гаалийн мэдүүлэгт бичигдэх мэдээлэл нь гаалийн хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх, статистикийн мэдээлэл гаргах, гаалийн болон бусад татвар ногдуулахад шаардлагатай мэдээллээр хязгаарлагдана.

55.8.Гаалийн мэдүүлгийг монгол хэлээр үйлдэнэ.

55.9.Улсын хилээр нэвтрэх зорчигч болон тээврийн хэрэгслийн багийн гишүүний хувийн хэрэглээний эд зүйл болон бусад барааг зорчигчийн гаалийн мэдүүлгээр мэдүүлнэ.

56 дугаар зүйл. Нэг ачилтын барааг мэдүүлэх

56.1.Нэг илгээгчээс нэг хүлээн авагчид илгээх, тус тусдаа тээврийн бичиг баримт бүхий, барааны оноосон нэр, ангиллын код, гарал үүслийн улс нь ижил бөгөөд барааг нэг өдөр илгээж байгаа, эсхүл нэг өдөр хүлээн авч байгаа тохиолдолд нэг ачилт гэж үзэж, барааны гаалийн нэг мэдүүлгээр бүрдүүлэлт хийж болно.

56.2.Иж бүрдэл бүхий тоног төхөөрөмж, машин, техникийг тээвэрлэлтийн боломжоос шалтгаалан эд анги, бүрдэл хэсгээр нь салгаж тээвэрлэсэн тохиолдолд нэг ачилтад хамааруулж болно.

56.3.Нэг тээврийн хэрэгсэлд ачигдсан олон нэр төрлийн бараа нь Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системийн нэг зүйлд хамрагдах бол мэдүүлэгчийн хүсэлтээр хамгийн өндөр тарифтай нэг бараагаар төлөөлүүлэн мэдүүлж болох бөгөөд энэ тохиолдолд бусад барааны нэр, тоо, хэмжээ, үнийг тусгасан баримтыг гаалийн мэдүүлэгт хавсаргана.

57 дугаар зүйл. Мэдүүлэгчийн эрх, үүрэг

57.1.Мэдүүлэгч дараахь эрх эдэлнэ:

57.1.1.гаалийн бүрдүүлэлтийн горим сонгох, өөрчлөх;

57.1.2.барааг бодитой мэдүүлэх зорилгоор бараагаа мэдүүлэхээс өмнө үзэх, хэмжих;

57.1.3.гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр гаалийн хяналтад байгаа бараанаас дээж, сорьц, загвар авах;

57.1.4.гаалийн байгууллага, албан тушаалтан бараанд шалгалт хийх, дээж, сорьц, загвар авахад байлцах;

57.1.5.гаалийн байгууллагаас бараанд хийсэн магадлан шинжилгээ, болон бусад шинжилгээний дүнтэй танилцах;

57.1.6.бараанд холбогдох мэдээлэл, бичиг баримтыг мэдээллийн сүлжээгээр ирүүлэх;

57.1.7.энэ хуульд заасан бусад эрх.

57.2.Мэдүүлэгч дараахь үүрэг хүлээнэ:

57.2.1.гаалийн мэдүүлгийн дагуу өгсөн мэдээллийн үнэн зөвийг хариуцаж, гаалийн болон бусад татвар, хураамжийг төлөх, эсхүл төлөх баталгаа гаргах;

57.2.2.гаалийн мэдүүлгийн маягыг нөхөн бичиж, шаардагдах мэдээлэл, бичиг баримтыг гаалийн байгууллагад гаргаж өгөх;

57.2.3.гаалийн мэдүүлэг, барааны дагалдах бичиг баримтыг хуульд заасан хэлбэрээр бүрдүүлж гаалийн байгууллагад хүргүүлэх;

57.2.4.мэдүүлсэн барааг гаалийн байгууллагад шалгуулах;

57.2.5.гаалийн хяналтын бүсэд барааг ачих, буулгах, задлах, гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр тээврийн хэрэгслийг хөдөлгөх;

57.2.6.гаалийн хууль тогтоомжийн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх;

57.2.7.түр хугацаагаар нэвтрүүлсэн бараа, тээврийн хэрэгслийг энэ хуульд заасан хугацаанд буцаан нэвтрүүлэх, ийнхүү нэвтрүүлэх боломжгүй бол гаалийн бүрдүүлэлтийн өөр горимд байршуулах;

57.2.8.хуульд заасан бусад үүрэг.

58 дугаар зүйл. Гаалийн мэдүүлэг өгөх хугацаа

58.1.Мэдүүлэгч гаалийн мэдүүлгийг энэ хуулийн 25.1-д заасан цагт гаалийн байгууллагад хүргүүлэх бөгөөд мэдээллийн сүлжээгээр ирүүлсэн гаалийн мэдүүлэг, мэдээлэл, баримт бичигт энэ хугацаа мөн адил хамаарна.

58.2.Мэдүүлэгч барааг гаалийн хяналтын бүс, эсхүл гаалийн түр агуулахад байх хугацаанд гаалийн байгууллагад мэдүүлнэ.

58.3.Гаалийн мэдүүлэг өгөх хугацааг сунгах үндэслэлтэй гэж үзвэл гаалийн байгууллага мэдүүлэгчийн хүсэлтээр уг хугацааг энэ хуулийн 44.1, 44.2-т зааснаар дахин нэг удаа сунгана.

59 дүгээр зүйл. Барааг урьдчилан мэдүүлэх

59.1.Илгээгч улсын нутаг дэвсгэрээс ачигдсан гадаадын барааг Монгол Улсын хилээр оруулахаас өмнө, эсхүл хилийн гаалийн байгууллагын хяналтаас гүний гаалийн байгууллагын хяналтад орохоос өмнө тус тус урьдчилан мэдүүлж болно.

59.2.Энэ хуулийн 59.1-д заасан барааны дагалдах бичиг баримтын хуулбарыг гаалийн байгууллага гаргуулан авах бөгөөд бараа

ирсний дараа бичиг баримтын эх хувийг хуулбартай тулгаж шалгана.

60 дугаар зүйл. Бараа мэдүүлэхэд шаардагдах бусад бичиг баримт

60.1. Мэдүүлэгч гаалийн мэдүүлэгтээ барааны дагалдах бичиг баримтыг хавсаргаж гаалийн байгууллагад өгнө.

60.2. Гаалийн байгууллага бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх болон гаалийн хууль тогтоомжид заасан шаардлагыг хангах хүрээнд барааны дагалдах бичиг баримтыг гаргуулан авна.

60.3. Мэдүүлэгч гаалийн мэдүүлэгт өгсөн мэдээллийнхээ үнэн зөвийг нотлох зорилгоор дараах бичиг баримтыг гаалийн байгууллагад өгнө:

60.3.1. гадаад худалдааны гэрээ, эсхүл үнийн нэхэмжлэх;

60.3.2. тээврийн бичиг баримт;

60.3.3. тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах бараанд шаардагдах зөвшөөрөл, лиценз;

60.3.4. хуульд заасан бичиг баримт;

[/Энэ заалтыг 2021 оны 11 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./](#)

[/Энэ хэсгийг 2012 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./](#)

60.3.5. Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасны дагуу эрх бүхий этгээд шаардсан тохиолдолд гарал үүслийг нотлох баримт бичиг.

[/Энэ заалтыг 2015 оны 12 дугаар сарын 03-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

61 дүгээр зүйл. Барааг гаалийн байгууллагад мэдүүлсэнд тооцох

61.1. Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан гаалийн мэдүүлэг, барааны дагалдах бичиг баримтыг хүлээн авч бүртгэснээр барааг гаалийн байгууллагад мэдүүлсэнд тооцно.

62 дугаар зүйл. Гаалийн мэдүүлэгт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах

62.1. Мэдүүлэгч гаалийн байгууллагын хүлээн авсан гаалийн мэдүүлэгт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хүсэлтээ бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр гаргана.

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

62.2. Гаалийн байгууллага дараахь тохиолдолд гаалийн мэдүүлэгт нэмэлт, өөрчлөлт оруулахыг зөвшөөрнө:

62.2.1. гаалийн мэдүүлгээр өгсөн мэдээлэл бүрэн бус бол;

62.2.2. гаалийн мэдүүлэгт нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хүсэлтээ мэдүүлэгчээс гаргах үед гаалийн байгууллага барааг шалгаж эхлээгүй бол;

62.2.3. гаалийн мэдүүлэгт оруулах нэмэлт, өөрчлөлт нь ногдуулсан гаалийн болон бусад татварын дүн, тарифын бус хязгаарлалтын арга хэмжээнд нөлөөлөхөөргүй бол.

62.3. Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан өөрийн санаачилгаар, эсхүл бусад этгээдийн хүсэлт, даалгавраар гаалийн мэдүүлэг бичих буюу түүнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахыг хориглоно.

63 дугаар зүйл. Гаалийн мэдүүлгийг шалгах

63.1. Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан гаалийн мэдүүлгийг хүлээн авсан даруйд дараахь байдлаар шалгана:

63.1.1. гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын дагуу шаардагдах бичиг баримт нь бүрэн, хүчин төгөлдөр эсэх;

63.1.2. гаалийн мэдүүлэг, барааны дагалдах бичиг баримтад дурдсан мэдээлэл үнэн зөв, бодитой, хоорондоо тохирч байгаа эсэх;

63.1.3. гаалийн болон бусад татварын ногдуулалт зөв эсэх.

64 дүгээр зүйл. Гаалийн мэдүүлгийг буцаан авах

64.1. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимыг өөрчлөх зорилгоор мэдүүлэгч нь барааг гаалийн бүрдүүлэлтийн горимд байршуулахаас өмнө гаалийн мэдүүлгээ буцаан авч болох бөгөөд энэ тухай хүсэлтээ бичгээр гаргана.

64.2. Гаалийн байгууллага энэ хуулийн 64.1-д заасан хүсэлтийг ажлын 3 хоногийн дотор нягтлан шалгаж, хүсэлтийг хүлээн авах эсэх талаар бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр хариу өгөх бөгөөд хүсэлтийг хүлээн авахаас татгалзсан бол үндэслэлийг дурдана.

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

64.3. Гаалийн байгууллага энэ хуулийн 64.1-д заасан хүсэлтийг хүлээн авсан бол мэдүүлэгч нь ажлын 3 хоногийн дотор өөрчлөн сонгосон горимын дагуу барааг дахин мэдүүлнэ.

65 дугаар зүйл. Гаалийн мэдүүлгийг хүчингүй болгох

65.1.Гаалийн байгууллага дараахь тохиолдолд гаалийн мэдүүлгийг хүчингүй болгоно:

65.1.1.урьдчилан мэдүүлсэн бараа мэдүүлэгчээс үл хамаарах нөхцөл байдлын улмаас Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт орж ирээгүй, эсхүл Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээс гараагүй;

65.1.2.гаалийн бүрдүүлэлтийн горим өөрчлөхөөр гаргасан мэдүүлэгчийн хүсэлтийг гаалийн байгууллага хүлээн авсан.

ДОЛДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

ГААЛИЙН ЗУУЧЛАГЧ

66 дугаар зүйл. Гаалийн зуучлагч

66.1.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгслийн гаалийн бүрдүүлэлтийг гэрээний үндсэн дээр гаалийн зуучлагчаар гүйцэтгүүлж болно.

66.2.Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэх Монгол Улсын хуулийн этгээд нь тусгай зөвшөөрөлтэй байх бөгөөд уг зөвшөөрлийг гаалийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн олгоно.

66.3.Энэ хуулийн 66.2-т заасан хуулийн этгээд гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагааг тодорхой нутаг дэвсгэрт, эсхүл тодорхой барааны нэр төрлөөр дагнан эрхэлж болно.

66.4.Энэ хуулийн 66.2-т заасан тусгай зөвшөөрлийг бусдад шилжүүлэхийг хориглоно.

67 дугаар зүйл. Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд тавих шаардлага

67.1.Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээд нь дараахь шаардлага хангана:

67.1.1.татварын өргүй байх;

67.1.2.зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэх санхүүгийн чадавхтай байх;

67.1.3.хоёроос доошгүй гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтэнтэй байх;

67.1.4.мэдүүлэгчийн өмнөөс гаалийн болон холбогдох бусад татварыг төлөх, эсхүл төлөхөөр гаргасан баталгааг хангахад учирч болзошгүй алдагдлаас хамгаалах зорилгоор эрсдлийн сан байгуулсан байх.

67.2.Энэ хуулийн 67.1.4-т заасан санд байршуулах хөрөнгийн хэмжээг зуучлалын үйлчилгээнд хамаарах барааны хэмжээнээс хамааруулан гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга тогтооно.

67.3.Гаалийн зуучлагч болон бүртгэгдсэн мэргэжилтний үйл ажиллагаанд гаалийн байгууллага хяналт тавих бөгөөд гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

68 дугаар зүйл. Гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтэн

68.1.Гаалийн удирдах төв байгууллагаас тогтоосон шалгуурыг хангасан иргэнд гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний гэрчилгээ олгоно.

68.2.Гаалийн удирдах төв байгууллага нь гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний үйл ажиллагаа, мэргэшлийн түвшинг үнэлэх зорилгоор 2 жил тутам шалгалт авна.

68.3.Гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний гэрчилгээг дараахь үндэслэлээр хүчингүй болсонд тооцно:

68.3.1.гэмт хэрэг үйлдсэн нь нотлогдож шүүхийн шийтгэх тогтоол хүчин төгөлдөр болсон;

68.3.2.гаалийн хууль тогтоомжийг удаа дараа зөрчсөн;

68.3.3.хуурамч бичиг баримт бүрдүүлэн гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний гэрчилгээг авсан нь тогтоогдсон;

68.3.4.энэ хуулийн 68.2-т заасан шалгалтад хангалтгүй дүн үзүүлсэн.

69 дүгээр зүйл. Гаалийн зуучлагчийн эрх, үүрэг

69.1.Гаалийн зуучлагч энэ хуулийн 57.1-д зааснаас гадна гаалийн хууль тогтоомжид орсон өөрчлөлтийн талаар гаалийн байгууллагаас тухай бүр мэдээлэл авах эрх эдэлнэ.

69.2.Гаалийн зуучлагч энэ хуулийн 57.2-т зааснаас гадна дараахь үүрэг хүлээнэ:

69.2.1.мэдүүлэгчийг төлөөлөн гаалийн бүрдүүлэлт хийх тухай гэрээ байгуулах;

69.2.2.гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтнээрээ дамжуулан гаалийн үйл ажиллагаанд оролцох;

69.2.3.гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаатай холбоотой бүртгэл хөтөлж, мэдээ, тайлан гаргаж гаалийн байгууллагад өгөх;

69.2.4.энэ хуулийн 66.2-т заасан тусгай зөвшөөрөл авах үед гаалийн байгууллагад гаргаж өгсөн мэдээлэлд орсон өөрчлөлтийг тухай бүр мэдэгдэх;

69.2.5.мэдүүлэгчийн нууцыг задруулахгүй, хууль бусаар ашиглахгүй байх;

69.2.6.улсын хилээр нэвтрүүлэх барааны талаархи мэдээллийг 10 хоногийн өмнө гаалийн байгууллагад өгөх.

70 дугаар зүйл. Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох

70.1.Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг 3 жилээс доошгүй хугацаагаар олгоно.

70.2.Тусгай зөвшөөрөл хүсэгч нь Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 5.1 дүгээр зүйлийн 3-т зааснаас гадна дараахь бичиг баримт бүрдүүлж гаалийн удирдах төв байгууллагад ирүүлнэ:

[/Энэ хэсэг т 2022 оны 6 дугаар сарын 17-ны өдрийн хуулиар өөрчлөл т оруулсан./](#)

70.2.1.энэ хуулийн 67.1-д заасан шаардлагыг хангасан талаархи холбогдох байгууллагын тодорхойлолт, эсхүл гэрчилгээ;

70.2.2.гаалийн хууль тогтоомжийн зөрчил гаргаж байгаагүйг нотолсон гаалийн болон цагдаагийн байгууллагын тодорхойлолт;

70.2.3.гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагааг тодорхой төрөл, чиглэл, нутаг дэвсгэрээр дагнан эрхлэх тухай санал.

70.3.Энэ хуулийн 70.2.3-т заасан санал ирүүлсэн тохиолдолд тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээнд үйл ажиллагааны төрлийг заана.

70.4.Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь энэ хуулийн 67.1-д заасан шаардлагыг хангахгүй болсон, эсхүл энэ хуулийн 69.2-т заасан үүргээ биелүүлээгүй бол тусгай зөвшөөрлийг нь 3 сар хүртэл хугацаагаар түдгэлзүүлэх шийдвэрийг гаалийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн гаалийн удирдах төв байгууллагын саналыг үндэслэн гаргана.

70.5.Энэ хуулийн 70.4-т заасан хугацаанд зөрчлийг арилгаагүй, эсхүл гаалийн хууль тогтоомжийг 2 буюу түүнээс дээш удаа зөрчсөн бол гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг гаалийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн гаалийн удирдах төв байгууллагын саналыг үндэслэн хүчингүй болгоно.

70.6.Тусгай зөвшөөрлийг олгох, хүчингүй болгох, зөвшөөрлийн хугацааг нь сунгах, түдгэлзүүлэх, зөвшөөрөл эзэмшигчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавихтай холбогдсон энэ хуулиар зохицуулаагүй бусад харилцааг Зөвшөөрлийн тухай хуулиар зохицуулна.

[/Энэ хэсэг т 2022 оны 6 дугаар сарын 17-ны өдрийн хуулиар өөрчлөл т оруулсан./](#)

НАЙМДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

ГААЛИЙН БАЙГУУЛЛАГАД МЭДҮҮЛСЭН БАРААГ ОЛГОХ

71 дүгээр зүйл. Барааг олгох үндэслэл

71.1.Гаалийн байгууллагад мэдүүлсэн барааг дараахь тохиолдолд мэдүүлэгчид нь олгоно:

71.1.1.гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын дагуу шаардагдах бичиг баримт бүрдсэн;

71.1.2.гаалийн бүрдүүлэлтийн сонгосон горимын нөхцөл, шаардлага хангагдсан;

71.1.3.гаалийн болон бусад татварыг төлсөн, эсхүл төлөх баталгааг Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд зааснаар гаргасан;

71.1.4.гаалийн мэдүүлгийн дагуу бараанд гаалийн хяналт, шалгалт хийгдсэн;

71.1.5.энэ хуулийн 71.1.4-т заасны дагуу хийсэн хяналт, шалгалтаар зөрчил илрээгүй бол.

72 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтад байх нөхцөлөөр бараа олгох

72.1.Гаалийн хяналтад байх нөхцөлтэйгээр дараахь барааг мэдүүлэгчид нь олгоно:

72.1.1.түр хугацаагаар оруулах, гаргах;

72.1.2.гаалийн баталгаат бүсэд оруулах;

72.1.3.гаалийн болон бусад татвараас бүрэн, эсхүл хэсэгчлэн чөлөөлөгдөж чөлөөт эргэлтэд орсон.

72.2.Энэ хуулийн 72.1.1, 72.1.3-т заасан барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт зориулалтын дагуу ашиглана.

III ХЭСЭГ

ГААЛИЙН БҮРДҮҮЛЭЛТИЙН ГОРИМ

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ

ГААЛИЙН БҮРДҮҮЛЭЛТИЙН ГОРИМ

НЭГДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

73 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горим сонгох

73.1.Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимыг мэдүүлэгч сонгоно.

74 дүгээр зүйл. Барааг гаалийн бүрдүүлэлтийн горимд байршуулах

74.1.Мэдүүлэгч нь гаалийн бүрдүүлэлтийн тухайн горимын нөхцөл, шаардлагыг хангасан тохиолдолд гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр барааг түүний сонгосон горимд байршуулна.

74.2.Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимд бараа байршуулсан өдрийг гаалийн байгууллага барааг олгосон, эсхүл гаалийн хилээр гаргасан өдрөөр тооцно.

74.3.Дараахь бичиг баримтыг үндэслэн гаалийн бүрдүүлэлтийн горимд барааг байршуулна:

74.3.1.энэ хуулийн 79.4.1, 79.4.2-т заасан төрлийн горимд ачааны манифестыг;

74.3.2.энэ хуулийн 79.4.1, 79.4.2-т зааснаас бусад төрлийн горимд гаалийн мэдүүлгийг.

75 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын дагуу шаардах мэдээлэл, бичиг баримт

75.1.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан энэ хуулийн 60.3-т заасан бичиг баримтаас гадна гаалийн бүрдүүлэлтийн тухайн горимд шаардагдах мэдээлэл, бичиг баримтыг мэдүүлэгчээс шаардаж авна.

75.2.Энэ хуулийн 75.1-д заасны дагуу авсан мэдээлэл, баримт бичиг нь шаардлага хангахгүй бол нэмэлт мэдээлэл шаардаж болно.

75.3.Тухайн горимын бараа нь Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах, эсхүл гаалийн болон бусад татвараас бүрэн буюу хэсэгчлэн чөлөөлөгдөхөөр бол мэдүүлэгч нь холбогдох бичиг баримтыг бүрдүүлнэ.

76 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимд мөрдөх баталгаа

76.1.Мэдүүлэгч нь гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын дагуу гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараанд ногдох гаалийн болон бусад татварыг төлөх, эсхүл Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд заасны дагуу холбогдох татвар төлөх баталгаа гаргаж болно.

76.2.Энэ хуульд заасан нөхцөл, шаардлагыг хангасан тохиолдолд гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулсан барааг буцаан гаргах, эсхүл гаалийн нутаг дэвсгэрээс түр хугацаагаар гаргасан барааг буцаан оруулна.

76.3.Барааг энэ хуулийн 76.2-т заасны дагуу гаргасан, эсхүл оруулсан тохиолдолд төлсөн гаалийн болон бусад татварыг буцаан олгоно.

77 дугаар зүйл. Гаалийн зөрчлийн улмаас горимын үйлчлэл дуусгавар болох

77.1.Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимд байршуулсан бараа нь гаалийн зөрчлийн улмаас саатуулагдсан, хураагдсан бол гаалийн горимын үйлчлэл дуусгавар болсонд тооцогдоно.

ХОЁРДУГААР ДЭД БҮЛЭГ ГААЛИЙН БҮРДҮҮЛЭЛТИЙН ГОРИМ

78 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын ангилал

78.1.Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимыг дор дурдсанаар ангилна:

78.1.1.барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт оруулах;

78.1.2.барааг хилийн чанадад гаргах;

78.1.3.гаалийн баталгаат бүс;

78.1.4.барааг дамжуулан өнгөрүүлэх, шилжүүлэн ачих;

78.1.5.барааг хүлээн авахаас татгалзах, устгах;

78.1.6.тусгай горим.

79 дүгээр зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын төрөл

79.1.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт оруулах горим дараахь төрөлтэй байна:

79.1.1.барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах;

79.1.2.барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах;

79.1.3.барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах;

79.1.4.барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах;

79.1.5.барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах.

79.2.Барааг хилийн чанадад гаргах горим дараахь төрөлтэй байна:

79.2.1.барааг хилийн чанадад бүрмөсөн гаргах;

79.2.2.барааг хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргах;

79.2.3.барааг хилийн чанадад боловсруулах;

79.2.4.барааг хилийн чанадад буцаан гаргах.

79.3.Гаалийн баталгаат бүсийн горим дараахь төрөлтэй байна:

79.3.1.гаалийн баталгаат агуулах;

79.3.2.гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газар;

79.3.3.гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газар;

79.3.4.гаалийн баталгаат барилгын талбай;

79.3.5.татваргүй барааны дэлгүүр;

79.3.6.гаалийн тусгай бүс.

79.4.Барааг дамжуулан өнгөрүүлэх, шилжүүлэн ачих горим дараахь төрөлтэй байна:

79.4.1.барааг улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх;

79.4.2.барааг дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх;

79.4.3.барааг шилжүүлэн ачих.

79.5.Барааг хүлээн авахаас татгалзах, устгах горим дараахь төрөлтэй байна:

79.5.1.бараа хүлээн авахаас татгалзах;

79.5.2.бараа устгах.

79.6.Тусгай горим дараахь төрөлтэй байна:

79.6.1.улс хоорондын тээврийн үйлчилгээний барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх;

79.6.2.дипломат төлөөлөгчийн газар болон түүнтэй адилтгах бусад байгууллагын барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх;

79.6.3.улс хоорондын шуудангийн илгээмжийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх;

79.6.4.зорчигчийн хувийн хэрэглээний эд зүйлийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх;

79.6.5.чөлөөт бүсийн горим.

79.7.Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимыг хэрэгжүүлэх журам, горимын код, тухайн горимын дагуу шаардах мэдээлэл, бичиг баримтын жагсаалтыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ

БАРААГ ГААЛИЙН НУТАГ ДЭВСГЭРТ ОРУУЛАХ ГОРИМ

НЭГДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

80 дугаар зүйл. Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт оруулах горимын дагуу гаалийн болон бусад татвар төлөх, баталгаа гаргуулах

80.1.Энэ хуулийн 78.1.1-д заасан горимд байршуулах бараанд гаалийн байгууллага импортын гаалийн болон бусад татвар ногдуулж, хураан авч, улсын төсөвт төвлөрүүлнэ.

80.2.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт оруулах горимд байршуулахад гаалийн байгууллага импортын гаалийн болон бусад татвар төлөх баталгааг Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд заасны дагуу гаргуулан авч болно.

81 дүгээр зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт оруулах горимын бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

81.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт оруулах горимын бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарна.

ХОЁРДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ДОТООДЫН ХЭРЭГЛЭЭНД ЗОРИУЛАН ОРУУЛАХ ГОРИМ

82 дугаар зүйл. Барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах горимын агуулга

82.1.Энэ хуулийн 79.1.1-д заасан горимын дагуу шаардах бичиг баримтыг үндэслэн ногдуулсан импортын гаалийн болон бусад татварыг бүрэн төлсөн тохиолдолд гадаадын барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт чөлөөт эргэлтэд оруулна.

82.2.Импортын гаалийн болон бусад татвараас бүрэн, эсхүл хэсэгчлэн чөлөөлөгдсөн барааг гаалийн хууль тогтоомжид заасан зориулалтын дагуу захиран зарцуулна.

83 дугаар зүйл. Дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах горимд байршуулах бараа

83.1.Дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах горимд дараахь барааг байршуулна:

83.1.1.хилийн чанадаас ирсэн гадаадын бараа;

83.1.2.бусад горимоос дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах гадаадын бараа.

84 дүгээр зүйл. Барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах горим дуусгавар болох

84.1.Барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах горим нь барааг мэдүүлэгчид олгосноор, эсхүл өөр горимд байршуулснаар дуусгавар болсонд тооцно.

ГУРАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ДОТООДЫН ХЭРЭГЛЭЭНД ЗОРИУЛАН БОЛОВСРУУЛАХ ГОРИМ

85 дугаар зүйл. Барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горимын агуулга

85.1.Барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горимын дагуу энэ хуулийн 82.1-д заасан горимд байршуулах зорилгоор шаардагдах бичиг баримтыг үндэслэн гадаадын барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулна.

85.2.Энэ хуулийн 85.1-д заасан боловсруулах үйл ажиллагаанд дараахь үйл ажиллагаа хамаарна:

85.2.1.тухайн барааг боловсруулах, эсхүл баяжуулах;

85.2.2.тухайн бараагаар шинэ бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх.

86 дугаар зүйл. Дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горимд байршуулах бараанд тавих шаардлага

86.1.Дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горимд байршуулах бараа дараахь шаардлагыг хангасан байна:

86.1.1.тухайн барааны импортын гаалийн болон бусад татвар нь боловсруулсан бүтээгдэхүүнд ногдуулах гаалийн болон бусад татвараас өндөр байх;

86.1.2.тухайн барааны боловсруулалтад гаалийн байгууллага хяналт тавих боломжтой байх;

86.1.3.гаалийн байгууллага тухайн барааг боловсруулсан бүтээгдэхүүнээс ялгах боломжтой байх;

86.1.4.тухайн барааг боловсруулсны дараа анхны байдалд нь оруулах боломжгүй байх.

87 дугаар зүйл. Дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горимд байршуулах бараа

87.1.Дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горимд дараахь барааг байршуулна:

87.1.1.хилийн чанадаас ирсэн гадаадын бараа;

87.1.2.гаалийн баталгаат бүсээс оруулах гадаадын бараа.

88 дугаар зүйл. Дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горимын бараанд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх

88.1.Барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горимд байршуулахад гаалийн байгууллага тухайн бараанд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийнэ.

88.2.Энэ хуулийн 88.1-д заасан тэмдэглэгээ хийхдээ мөн хуулийн 261.1-д заасан тэмдэглэгээнээс аль тохирохыг нь сонгон хэрэглэнэ.

89 дүгээр зүйл. Барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горимд байлгах хугацаа

89.1.Дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горимд байршуулах хугацаа нь барааг тухайн горимд байршуулсан өдрөөс хойш 1 жилээс дээшгүй байна.

89.2.Гаалийн удирдах төв байгууллага нь энэ хуулийн 89.1-д заасан хугацааг 6 сар хүртэл хугацаагаар нэг удаа сунгаж болно.

90 дүгээр зүйл. Барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээд

90.1.Барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах үйл ажиллагаа эрхлэхийг хүсэгч хуулийн этгээд нь барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэхээс өмнө гаалийн удирдах төв байгууллагад хүсэлт гаргана.

90.2.Энэ хуулийн 90.1-д заасан хуулийн этгээд хүсэлтээ бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр гаргаж дараахь мэдээлэл, бичиг баримтыг ирүүлнэ:

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

90.2.1.хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээний хуулбар, хаяг;

90.2.2.горимд байршуулах бараа, түүгээр боловсруулах бүтээгдэхүүний нэр төрөл, ангиллын код, орцын норм, хаягдал, үлдэгдлийн хэмжээ;

90.2.3.барааг боловсруулах үйлдвэрийн газрын нэр, хаяг, байршил;

90.2.4.барааг боловсруулах арга, үе шат, хугацаа;

90.2.5.барааг боловсруулахтай холбогдсон бусад мэдээлэл.

90.3.Гаалийн удирдах төв байгууллага нь энэ хуулийн 90.1-д заасан хүсэлтийг хүлээн авснаас хойш ажлын 21 хоногийн дотор багтаан шийдвэрлэж, хариуг бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр мэдэгдэнэ.

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

90.4.Дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горимд байгаа барааг бусдад шилжүүлэх тохиолдолд гаалийн удирдах төв байгууллагад мэдэгдэнэ.

91 дүгээр зүйл. Дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах барааны хаягдал, үлдэгдэл

91.1.Дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах барааны боловсруулалтын явцад гарсан хаягдал, үлдэгдэлд мэдүүлэгчийн сонгосон гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын дагуу гаалийн бүрдүүлэлт хийнэ.

92 дугаар зүйл. Дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горим дуусгавар болох

92.1.Барааг дотоодын хэрэглээнд зориулан боловсруулах горим холбогдох бараа, эсхүл түүгээр боловсруулсан бүтээгдэхүүнийг дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах горимд, эсхүл өөр горимд байршуулснаар дуусгавар болно.

ДӨРӨВДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ГААЛИЙН НУТАГ ДЭВСГЭРТ ТҮР ХУГАЦААГААР ОРУУЛАХ ГОРИМ

93 дугаар зүйл. Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горимын агуулга

93.1.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горимын дагуу шаардагдах бичиг баримтыг үндэслэн гадаадын бараанд өөрчлөлт оруулахгүйгээр хугацаанд нь буцаан гаргах нөхцөлөөр гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулна.

93.2.Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулсан барааг зориулалтаар нь ашиглана.

93.3.Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулсан бараанд хадгалалт, тээвэрлэлт, ашиглалтын ердийн нөхцөлд гарах элэгдэл, хорогдлоос бусад өөрчлөлт оруулахыг хориглоно.

93.4.Хэрэглээнийх нь чанарыг хадгалах зорилгоор гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулсан бараанд үйлчилгээ хийж болно.

94 дүгээр зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горимд байршуулах бараа

94.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горимд дараахь барааг байршуулна:

94.1.1.хилийн чанадаас ирсэн гадаадын бараа;

94.1.2.гаалийн баталгаат бүсээс оруулах гадаадын бараа.

95 дугаар зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах бараанд гаалийн болон бусад татвар төлөх, баталгаа гаргах

95.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горимд байршуулах бараанд гаалийн байгууллага импортын гаалийн болон бусад татвар ногдуулж, хураан авч, төрийн сангийн тусгай дансанд байршуулна.

95.2.Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горимд барааг байршуулахад гаалийн байгууллага импортын гаалийн болон бусад татвар төлөх баталгааг Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд заасны дагуу гаргуулан авч болно.

96 дугаар зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах бараанд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх

96.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горимд барааг байршуулахад гаалийн байгууллага тухайн бараанд гаалийн

зорилгоор тэмдэглэгээ хийнэ.

96.2.Энэ хуулийн 96.1-д заасан тэмдэглэгээг хийхдээ мөн хуулийн 261.1-д заасан тэмдэглэгээнээс аль тохирохыг нь сонгон хэрэглэнэ.

97 дугаар зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах барааг буцаан гаргах хугацаа

97.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горимд байршуулсан барааг гаалийн нутаг дэвсгэрээс буцаан гаргах хугацаа нь барааг тухайн горимд байршуулсан өдрөөс хойш газрын тосны салбарт бүтээгдэхүүн хуваах талаар Засгийн газартай байгуулсан гэрээний дагуу газрын тос хайх, олборлох, ашиглахад зориулагдсан бараа болон иргэний агаарын зорчигч тээврийн хөлөг онгоцны хувьд 3 жил 6 сар хүртэл, бусад барааны хувьд 1 жилээс дээшгүй байна.

[/Энэ хэсэгт 2010 оны 5 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/](#)

97.2.Гаалийн удирдах төв байгууллага нь энэ хуулийн 97.1-д заасан хугацааг 6 сар хүртэл хугацаагаар нөг удаа сунгаж болно.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 5 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

97.3.Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горимд байршуулсан бараа нь улсын чанартай төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх зориулалттай бол түүний гаалийн нутаг дэвсгэрт байх хугацааг энэ хуулийн 97.2-т зааснаас хойш сунгах асуудлыг гаалийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн шийдвэрлэх бөгөөд энэ тохиолдолд тухайн барааны энэ горимд байх нийт хугацаа нь улсын чанартай төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх хугацаанаас хэтрэхээргүй байна.

[/Энэ хэсгийг 2010 оны 5 дугаар сарын 20-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

98 дугаар зүйл. Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горим дуусгавар болох

98.1.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горим уг барааг хилийн чанадад буцаан гаргаснаар, эсхүл өөр горимд шилжүүлснээр дуусгавар болно.

ТАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ГААЛИЙН НУТАГ ДЭВСГЭРТ БОЛОВСРУУЛАХ ГОРИМ

99 дүгээр зүйл. Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах горимын агуулга

99.1.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах горимын дагуу шаардагдах бичиг баримтыг үндэслэн гадаадын барааг боловсруулж хугацаанд нь буцаан гаргах нөхцөлөөр гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулна.

99.2.Энэ хуулийн 99.1-д заасан боловсруулах үйл ажиллагаанд дараахь үйл ажиллагаа хамаарна:

99.2.1.тухайн барааг боловсруулах, эсхүл баяжуулах;

99.2.2.тухайн бараагаар шинэ бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх;

99.2.3.тухайн бараанд засвар хийх;

99.2.4.тухайн барааг өөр бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд ашиглах.

99.3.Энэ хуулийн 99.2.4-т зааснаар тухайн барааг ашиглах явцад бараа уусах, шингэх зэрэг байдлаар үгүй болж болно.

100 дугаар зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах горимд байршуулах бараанд тавих шаардлага

100.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах горимд байршуулах бараа дараахь шаардлагыг хангасан байна:

100.1.1.тухайн барааны боловсруулалтад гаалийн байгууллага хяналт тавих боломжтой байх;

100.1.2.гаалийн байгууллага тухайн барааг боловсруулсан бүтээгдэхүүнээс ялгах боломжтой байх.

101 дүгээр зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах горимд байршуулах бараа

101.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах горимд дараахь барааг байршуулна:

101.1.1.хилийн чанадаас ирсэн гадаадын бараа;

101.1.2.гаалийн баталгаат бүсээс оруулах гадаадын бараа.

102 дугаар зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах бараанд гаалийн болон бусад татвар төлөх, баталгаа гаргах

102.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах горимд байршуулах бараанд гаалийн байгууллага импортын гаалийн болон бусад татвар ногдуулж, хураан авч төрийн сангийн тусгай дансанд төвлөрүүлнэ.

103 дугаар зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах бараанд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх

103.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах горимд байршуулах бараанд гаалийн байгууллага гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийнэ.

103.2.Энэ хуулийн 103.1-д заасан тэмдэглэгээг хийхдээ мөн хуулийн 261.1-д заасан тэмдэглэгээнээс аль тохирохыг нь сонгон хэрэглэнэ.

104 дүгээр зүйл. Барааг буцаан гаргах хугацаа

104.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах горимд байршуулсан барааг гаалийн нутаг дэвсгэрээс буцаан гаргах хугацаа нь уг барааг тухайн горимд байршуулсан өдрөөс хойш 1 жилээс дээшгүй байна.

104.2.Гаалийн удирдах төв байгууллага нь энэ хуулийн 104.1-д заасан хугацааг 6 сар хүртэл хугацаагаар нэг удаа сунгаж болно.

105 дугаар зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт бараа боловсруулах үйл ажиллагаа эрхлэх хуулийн этгээд

105.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт бараа боловсруулах хуулийн этгээд нь гаалийн удирдах төв байгууллагад урьдчилан хүсэлт гаргаж шийдвэрлүүлнэ.

105.2.Энэ хуулийн 105.1-д заасан хүсэлтийг шийдвэрлэхэд гаалийн удирдах төв байгууллага энэ хуулийн 90.2, 90.3-т заасныг баримтална.

106 дугаар зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах барааны хаягдал, үлдэгдэл

106.1.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах явцад гарсан үйлдвэрийн хаягдал, үлдэгдэлд мэдүүлэгчийн сонгосон горимын дагуу гаалийн бүрдүүлэлт хийнэ.

107 дугаар зүйл. Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах горим дуусгавар болох

107.1.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах горим нь барааг гаалийн нутаг дэвсгэрээс буцаан гаргаснаар, эсхүл өөр горимд байршуулснаар дуусгавар болно.

ЗУРГАДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ГААЛИЙН НУТАГ ДЭВСГЭРТ БУЦААН ОРУУЛАХ ГОРИМ

108 дугаар зүйл. Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах горимын агуулга

108.1.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах горимын дагуу шаардагдах бичиг баримтыг үндэслэн энэ хуулийн 79.2.1-д заасан горимын дагуу хилийн чанадад гаргасан монголын барааг Монгол Улсын гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулна.

109 дүгээр зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах горимд байршуулах бараа

109.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах горимд дараахь барааг байршуулна:

109.1.1.хилийн чанадаас оруулах монголын бараа;

109.1.2.гаалийн баталгаат бүсийн горимд байршуулсан монголын бараа.

109.2.Хилийн чанадад бүрмөсөн гаргасан монголын бараанд өөрчлөлт орсон бол гадаадын бараа гэж үзэж гаалийн бүрдүүлэлтийн өөр горимд байршуулна.

110 дугаар зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах бараанд гаалийн болон бусад татвар төлөх

110.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах бараа монголын бараа болох нь нотлогдсон тохиолдолд тухайн бараанд гаалийн байгууллага импортын гаалийн болон бусад татвар ногдуулахгүй.

110.2.Хилийн чанадад бүрмөсөн гаргасан монголын барааг буцаан оруулахад экспортын гаалийн болон бусад татварыг буцаан олгохгүй.

111 дүгээр зүйл. Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулахад бүрдүүлэх бичиг баримт

111.1.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах горимд байршуулахад түүнийг урьд нь гаалийн хилээр гаргахад бүрдүүлсэн гаалийн мэдүүлгийг гаалийн байгууллагад гаргаж өгнө.

112 дугаар зүйл. Гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах горим дуусгавар болох

112.1.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах горим нь түүнийг гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулснаар, эсхүл өөр горимд шилжүүлснээр дуусгавар болно.

ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ

БАРААГ ХИЛИЙН ЧАНАДАД ГАРГАХ ГОРИМ

НЭГДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ХИЛИЙН ЧАНАДАД ГАРГАХ ГОРИМЫН НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

113 дугаар зүйл. Барааг хилийн чанадад гаргахад гаалийн болон бусад татвар төлөх, баталгаа гаргуулах

113.1.Хилийн чанадад гаргах горимд байршуулсан бараанд гаалийн байгууллага экспортын гаалийн болон бусад татвар ногдуулж, хураан авч, улсын төсөвт төвлөрүүлнэ.

113.2.Хилийн чанадад гаргах горимд байршуулсан бараанд гаалийн байгууллага экспортын гаалийн болон бусад татвар төлөх баталгааг Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд заасны дагуу гаргуулан авч болно.

114 дүгээр зүйл. Хилийн чанадад гаргах горимд байршуулсан барааны тарифын бус хязгаарлалт

114.1.Хилийн чанадад гаргах горимд байршуулсан бараанд Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарна.

ХОЁРДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ХИЛИЙН ЧАНАДАД БҮРМӨСӨН ГАРГАХ ГОРИМ

115 дугаар зүйл. Барааг хилийн чанадад бүрмөсөн гаргах горимын агуулга

115.1.Барааг хилийн чанадад бүрмөсөн гаргах горимын дагуу шаардагдах бичиг баримтыг үндэслэн монголын барааг түүний экспортын гаалийн болон бусад татварыг төлүүлсний үндсэн дээр гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаргана.

116 дугаар зүйл. Хилийн чанадад бүрмөсөн гаргах горимд байршуулах бараа

116.1.Хилийн чанадад бүрмөсөн гаргах горимд дараахь барааг байршуулна:

116.1.1.гаалийн нутаг дэвсгэрт байгаа монголын бараа;

116.1.2.гаалийн бусад горимд байгаа монголын бараа.

117 дугаар зүйл. Чөлөөт эргэлтэд орсон гадаадын барааг хилийн чанадад бүрмөсөн гаргах

117.1.Чөлөөт эргэлтэд орсон гадаадын барааг хилийн чанадад бүрмөсөн гаргахад урьд нь төлсөн импортын гаалийн болон бусад татварыг буцаан олгохгүй.

118 дугаар зүйл. Барааг хилийн чанадад бүрмөсөн гаргах горим дуусгавар болох

118.1.Барааг улсын хилээр гаргаснаар, эсхүл өөр горимд шилжүүлснээр хилийн чанадад бүрмөсөн гаргах горим дуусгавар болно.

ГУРАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ХИЛИЙН ЧАНАДАД ТҮР ХУГАЦААГААР ГАРГАХ ГОРИМ

119 дүгээр зүйл. Барааг хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргах горимын агуулга

119.1.Барааг хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргах горимын дагуу монголын бараанд өөрчлөлт оруулахгүйгээр хугацаанд нь буцаан оруулах нөхцөлөөр, гаалийн бичиг баримтыг үндэслэн гаалийн нутаг дэвсгэрээс түр хугацаагаар гаргана.

119.2.Хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргах бараанд хадгалалт, тээвэрлэлт, ашиглалтын ердийн нөхцөлд гарах элэгдэл, хорогдлоос бусад өөрчлөлт оруулахыг хориглоно.

119.3.Барааны хэрэглээний чанарыг хадгалах зорилгоор гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулсан бараанд үйлчилгээ хийж болно.

120 дугаар зүйл. Хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргах горимд байршуулах бараа

120.1.Хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргах горимд дараахь барааг байршуулна:

120.1.1.гаалийн нутаг дэвсгэрт чөлөөт эргэлтэд байгаа монголын бараа;

120.1.2.бусад горимоос оруулах бараа.

121 дүгээр зүйл. Чөлөөт эргэлтэд оруулсан гадаадын барааг хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргах

121.1.Чөлөөт эргэлтэд оруулсан гадаадын барааг хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргахад урьд нь төлсөн импортын гаалийн

болон бусад татварыг буцаан олгохгүй.

122 дугаар зүйл. Хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргах горимд байршуулах бараанд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх

122.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрээс түр хугацаагаар гаргах горимд байршуулах бараанд гаалийн байгууллага гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийнэ.

122.2.Энэ хуулийн 122.1-д заасан тэмдэглэгээ хийхдээ мөн хуулийн 261.1-д заасан тэмдэглэгээнээс аль тохирохыг нь сонгон хэрэглэнэ.

123 дугаар зүйл. Барааг буцаан оруулах хугацаа

123.1.Хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргах горимд байршуулсан барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах хугацаа нь барааг уг горимд байршуулсан өдрөөс хойш 1 жилээс дээшгүй байна.

123.2.Гаалийн удирдах төв байгууллага нь энэ хуулийн 123.1-д заасан хугацааг 6 сар хүртэл хугацаагаар нэг удаа сунгаж болно.

124 дүгээр зүйл. Барааг хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргах горим дуусгавар болох

124.1.Барааг хилийн чанадад түр хугацаагаар гаргах горим нь уг барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулснаар, эсхүл өөр горимд байршуулснаар дуусгавар болно.

ДӨРӨВДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ХИЛИЙН ЧАНАДАД БОЛОВСРУУЛАХ ГОРИМ

125 дугаар зүйл. Барааг хилийн чанадад боловсруулах горимын агуулга

125.1.Барааг хилийн чанадад боловсруулах горимын дагуу шаардагдах бичиг баримтыг үндэслэн монголын барааг хилийн чанадад боловсруулж хугацаанд нь буцаан оруулах нөхцөлөөр түр хугацаагаар хилийн чанадад гаргана.

125.2.Энэ хуулийн 125.1-д заасан "боловсруулах" гэдгийг мөн хуулийн 99.2-т заасан утгаар ойлгоно.

126 дугаар зүйл. Хилийн чанадад боловсруулах горимд байршуулах бараанд тавих шаардлага

126.1.Хилийн чанадад боловсруулах горимд байршуулах бараа дараахь шаардлагыг хангасан байна:

126.1.1.тухайн барааны боловсруулалтад гаалийн байгууллага хяналт тавих боломжтой;

126.1.2.гаалийн байгууллага тухайн барааг оролцуулан боловсруулсан бүтээгдэхүүнд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх боломжтой.

127 дугаар зүйл. Хилийн чанадад боловсруулах горимд байршуулах бараа

127.1.Хилийн чанадад боловсруулах горимд дараахь барааг байршуулна:

127.1.1.гаалийн нутаг дэвсгэрт чөлөөт эргэлтэд байгаа монголын бараа;

127.1.2.бусад горимоос оруулах бараа.

128 дугаар зүйл. Чөлөөт эргэлтэд оруулсан гадаадын барааг хилийн чанадад боловсруулах горимд байршуулах

128.1.Чөлөөт эргэлтэд оруулсан гадаадын барааг хилийн чанадад боловсруулах горимд байршуулахад урьд нь төлсөн импортын гаалийн болон бусад татварыг буцаан олгохгүй.

129 дүгээр зүйл. Хилийн чанадад боловсруулах горимын бараанд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх

129.1.Барааг хилийн чанадад боловсруулах горимд байршуулахад гаалийн байгууллага тухайн бараанд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийнэ.

129.2.Энэ хуулийн 129.1-д заасан тэмдэглэгээ хийхдээ мөн хуулийн 261.1-д заасан тэмдэглэгээнээс аль тохирохыг нь сонгон хэрэглэнэ.

130 дугаар зүйл. Барааг буцаан оруулах хугацаа

130.1.Хилийн чанадад боловсруулах горимд байршуулсан барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах хугацаа нь тухайн барааг уг горимд байршуулсан өдрөөс хойш 1 жилээс дээшгүй байна.

130.2.Гаалийн удирдах төв байгууллага нь энэ хуулийн 130.1-д заасан хугацааг 6 сар хүртэл хугацаагаар нэг удаа сунгаж болно.

131 дүгээр зүйл. Барааг хилийн чанадад боловсруулах горим дуусгавар болох

131.1.Барааг хилийн чанадад боловсруулах горим нь уг барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулснаар, эсхүл өөр горимд байршуулснаар дуусгавар болно.

ТАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ
БАРААГ ХИЛИЙН ЧАНАДАД БУЦААН ГАРГАХ ГОРИМ

132 дугаар зүйл. Барааг хилийн чанадад буцаан гаргах горимын агуулга

132.1.Барааг хилийн чанадад буцаан гаргах горимын дагуу шаардагдах бичиг баримтыг үндэслэн гадаадынх болох нь нотлогдсон барааг гаалийн болон бусад татвар ногдуулахгүйгээр гаалийн нутаг дэвсгэрээс хилийн чанадад буцаан гаргана.

133 дугаар зүйл. Хилийн чанадад буцаан гаргах горимд байршуулах бараа

133.1.Хилийн чанадад буцаан гаргах горимд дараахь барааг байршуулна:

133.1.1.гаалийн нутаг дэвсгэрт байгаа бөгөөд чөлөөт эргэлтэд орсноос бусад гадаадын бараа;

133.1.2.гаалийн баталгаат бүсийн горимд байршуулсан гадаадын бараа.

134 дүгээр зүйл. Хилийн чанадад буцаан гаргах горимын бараанд гаалийн болон бусад татвар төлөх, баталгаа гаргах

134.1.Хилийн чанадад буцаан гаргах бараа гадаадынх болох нь нотлогдвол тухайн бараанд гаалийн байгууллага экспортын гаалийн татвар ногдуулахгүй.

134.2.Дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулах горимд байршуулсан гадаадын барааг хилийн чанадад буцаан гаргахад урьд нь төлсөн импортын гаалийн болон бусад татварыг буцаан олгохгүй.

134.3.Гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулсан барааг хилийн чанадад буцаан гаргахад хадгалалт, тээвэрлэлтийн ердийн нөхцөлд гарах элэгдэл, хорогдлоос өөр өөрчлөлт орсон бол урьд нь төлсөн импортын гаалийн болон бусад татварыг буцаан олгохгүй.

134.4.Гаалийн нутаг дэвсгэрт боловсруулах горимд байршуулсан гадаадын барааг хилийн чанадад буцаан гаргахдаа боловсруулалт хийсэн бол гарсан зардалд нь экспортын гаалийн болон бусад татвар ногдуулж, төлүүлнэ.

135 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын дагуу шаардагдах бичиг баримт

135.1.Барааг хилийн чанадад буцаан гаргах горимд байршуулахад түүнийг урьд нь гаалийн хилээр оруулахад бүрдүүлсэн гаалийн мэдүүлгийг гаалийн байгууллагад гаргаж өгнө.

136 дугаар зүйл. Хилийн чанадад буцаан гаргах горим дуусгавар болох

136.1.Барааг хилийн чанадад буцаан гаргах горим нь уг барааг гаалийн хилээр гаргаснаар, эсхүл өөр горимд байршуулснаар дуусгавар болно.

АРАВДУГААР БҮЛЭГ
ГААЛИЙН БАТАЛГААТ БҮСИЙН ГОРИМ

НЭГДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ
ГААЛИЙН БАТАЛГААТ БҮСИЙН ГОРИМЫН НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

137 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат бүсийн горимын зарчим

137.1.Гаалийн баталгаат бүсийн горимд байршуулах бараанд уг горимын дагуу шаардагдах бичиг баримтыг үндэслэн гаалийн бүрдүүлэлт хийнэ.

137.2.Барааг гаалийн нутаг дэвсгэрээр дамжуулахгүйгээр хилийн чанадаас шууд гаалийн баталгаат бүсийн горимд байршуулах, тэндээс мөн гаалийн нутаг дэвсгэрээр дамжуулахгүйгээр шууд хилийн чанадад гаргах тохиолдолд гаалийн хялбарчилсан бүрдүүлэлт хийх бөгөөд гаалийн болон бусад татвар төлөх баталгаа шаардахгүй.

137.3.Гаалийн баталгаат бүсэд оруулах, тэндээс гаргах бараанд гаалийн бүрдүүлэлт хийхдээ ийнхүү оруулах, эсхүл гаргах өдөр хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа гаалийн хууль тогтоомж, валютын ханш, гаалийн тарифыг баримтална.

137.4.Гаалийн баталгаат бүсийн горимд байршуулахаар хилийн чанадаас оруулах гадаадын бараанд гаалийн болон бусад татвар ногдуулахгүй бөгөөд харин гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаалийн баталгаат бүсийн горимд оруулах монголын бараанд экспортын барааны болон бусад татвар ногдуулан хураан авч, улсын төсөвт төвлөрүүлнэ.

137.5.Чөлөөт эргэлтэд байгаа гадаадын барааг гаалийн баталгаат бүсийн горимд байршуулахад урьд нь төлсөн импортын гаалийн татварыг буцаан олгохгүй.

137.6.Гаалийн баталгаат бүсэд байршуулах бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарахгүй.

137.7.Барааг хилийн чанадаас гаалийн баталгаат бүсэд оруулах, тэндээс хилийн чанадад буцаан гаргахад нийгмийн аюулгүй байдал, ёс суртахуун, эрүүл ахуй, эрүүл мэнд, хорио цээр, худалдааны тэмдэгт, оюуны өмчийн эрхтэй холбогдуулснаас бусад үндэслэлээр хязгаарлал тогтоохыг хориглоно.

138 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат бүсэд үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл олгох

138.1.Гаалийн баталгаат бүсэд үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл нь дор дурдсан төрөлтэй байна:

- 138.1.1.гаалийн баталгаат агуулахын үйл ажиллагаа эрхлэх;
- 138.1.2.гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газар ажиллуулах;
- 138.1.3.гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газар ажиллуулах;
- 138.1.4.гаалийн баталгаат барилгын талбай ажиллуулах;
- 138.1.5.гаалийн тусгай бүс байгуулах;
- 138.1.6.татваргүй барааны дэлгүүр ажиллуулах.

138.2.Энэ хуулийн 138.1-д заасан зөвшөөрлийг тухайн үйл ажиллагааны онцлогийг харгалзан 3 жил хүртэл хугацаагаар гаалийн удирдах төв байгууллага олгох бөгөөд уг хугацааг анх олгосноос доошгүй хугацаагаар сунгаж болно.

138.3.Энэ хуулийн 138.1.6-д заасан зөвшөөрлийг гаалийн удирдах төв байгууллагаас баталсан журмын дагуу дуудлага худалдааны үндсэн дээр олгоно.

[/Энэ хэсэг т 2023 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хуулиар өөрчлөл т оруулсан./](#)

138.4.Энэ хуулийн 138.1-д заасан зөвшөөрлийг олгох, түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох, зөвшөөрлийн хугацааг нь сунгах, зөвшөөрөл эзэмшигчийн үйл ажиллагаанд хяналт тавихтай холбогдсон энэ хуулиар зохицуулаагүй бусад харилцааг Зөвшөөрлийн тухай хуулиар зохицуулна.

[/Энэ хэсэг т 2022 оны 6 дугаар сарын 17-ны өдрийн хуулиар өөрчлөл т оруулсан./](#)

139 дүгээр зүйл. Зөвшөөрөл эзэмших хүсэлт гаргах

139.1.Энэ хуулийн 138.1-д заасан үйл ажиллагааг эрхлэх хүсэлтэд Зөвшөөрлийн тухай хуулийн 5.1 дүгээр зүйлийн 3-т зааснаас гадна дараахь бичиг баримтыг бүрдүүлнэ:

[/Энэ хэсэг т 2022 оны 6 дугаар сарын 17-ны өдрийн хуулиар өөрчлөл т оруулсан./](#)

- 139.1.1.тухайн үйл ажиллагаанаас үүсэх эрсдлийг хангах санхүүгийн чадавхтай болохыг нотолсон бичиг баримт;
- 139.1.2.үйл ажиллагаа, бүтэц, зохион байгуулалтын тухай мэдээлэл;
- 139.1.3.барилга, байгууламж, талбайн бүдүүвч зураг;
- 139.1.4.холбогдох мэргэжлийн байгууллагын дүгнэлт;
- 139.1.5.ажлын байрны дүгнэлт;
- 139.1.6.гаалийн хяналт тавих нөхцөлийг хангасан тухай мэдээлэл.

139.1.7.хугацаа хэтэрсэн татварын өргүй тухай татварын байгууллагын тодорхойлолт;

[/Энэ заал т ыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.8.хугацаа хэтэрсэн нийгмийн даатгалын шимтгэлийн өргүй тухай нийгмийн даатгалын байгууллагын тодорхойлолт;

[/Энэ заал т ыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.9.цахим төлбөрийн баримтын системд холбогдсоныг нотлох баримт бичиг;

[/Энэ заал т ыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.10.хариуцлагын даатгалын гэрээ;

[/Энэ заал т ыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.11.барилга байгууламж өмчлөх, газар эзэмших, өмчлөх гэрчилгээ, эсхүл газар, барилга байгууламж өмчлөгч, эзэмшигчтэй байгуулсан түрээсийн гэрээ, газар өмчлөгчийн зөвшөөрөл;

[/Энэ заал т ыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.12.задгай талбайд үйл ажиллагаа эрхлэх тохиолдолд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний дүгнэлт;

[/Энэ заал т ыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.13.тухайн аж ахуйн нэгжийн үүсгэн байгуулагч болон гүйцэтгэх удирдлага нь сүүлийн гурван жилийн хугацаанд ял шийтгүүлж байсан эсэх талаарх лавлагаа;

[/Энэ заал т ыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.14.гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газрын үйл ажиллагаа эрхлэх тохиолдолд Монгол Улсын Засгийн газраас баталсан тэргүүлэх ач холбогдол бүхий салбарын жагсаалт;

[/Энэ заал т ыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.15.гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газрын үйл ажиллагаа эрхлэх тохиолдолд байршуулах бараа нь шинэлэг, дэвшилтэт техник, технологи болохыг тухайн салбар хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагаас тодорхойлсон албан бичиг;

[/Энэ заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.16.гаалийн баталгаат барилгын талбайн үйл ажиллагаа эрхлэх тохиолдолд тухайн талбайд барих байгууламж нь Монгол Улсын эдийн засагт стратегийн чухал ач холбогдол бүхий барилга байгууламж болохыг тогтоосон, барилга байгууламжийг байгуулах, газар олгох тухай эрх бүхий этгээдийн шийдвэр;

[/Энэ заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.17.татваргүй барааны дэлгүүрийн дуудлага худалдаанд оролцох тохиолдолд:

[/Энэ заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

[/Энэ заалтад 2023 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./](#)

139.1.17.а.өөрийн хөрөнгийн хэмжээ нь нэг сая ам.доллартай тэнцэх хэмжээний төгрөгөөс доошгүй болохыг аудитаар баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан;

[/Энэ дэд заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.17.б.хилийн чанад дахь бараа нийлүүлэгчтэй бараа тогтмол нийлүүлэх талаар байгуулсан гэрээ;

[/Энэ дэд заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.17.в.татваргүй барааны дэлгүүрт нийлүүлэгдэх барааны загвар, гэрэл зургийг харуулсан католог, альбом;

[/Энэ дэд заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.17.г.татваргүй барааны дэлгүүрт орсон барааг гаалийн байгууллагын хяналтгүй худалдаалахгүй байх талаар гаргасан баталгаа;

[/Энэ дэд заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.17.д.олон улсын нисэх буудалд татваргүй барааны дэлгүүр ажиллуулах тохиолдолд татваргүй барааны дэлгүүрийн зориулалтаар үйл ажиллагаа явуулах талбай олгох талаарх нисэх буудлын захиргааны тодорхойлолт;

[/Энэ дэд заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.17.е.хилийн боомтод татваргүй барааны дэлгүүр ажиллуулах тохиолдолд татваргүй барааны дэлгүүрийн зориулалтаар үйл ажиллагаа явуулах боломжтой талаар улсын хил хамгаалах байгууллагын тодорхойлолт;

[/Энэ дэд заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.1.17.ё.татваргүй барааны дэлгүүрийг гаалийн нутаг дэвсгэрийн гүнд ажиллуулах тохиолдолд үл хөдлөх хөрөнгийн гэрчилгээ, эсхүл өмчлөгч, эзэмшигчтэй байгуулсан түрээсийн гэрээний нотариатаар баталгаажуулсан хуулбар.

[/Энэ дэд заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

139.2.Гаалийн удирдах төв байгууллага нь энэ хуулийн 139.1-д заасан хүсэлтийг хүлээн авснаас хойш ажлын 21 хоногийн дотор шийдвэрлэх бөгөөд хүсэлтийг хүлээн авах боломжгүй гэж үзсэн бол татгалзах үндэслэлийг тусган бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр хариу өгөх, харин хүсэлтийг хүлээн авсан бол зөвшөөрөл олгосон тухай шийдвэр гаргаж, гэрчилгээ олгоно.

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

140 дүгээр зүйл. Зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох

140.1.Энэ хуулийн 139.1-д заасан зөвшөөрөл эзэмшигч нь тухайн бүсэд тавигдах нөхцөл, шаардлагыг зөрчсөн тохиолдолд үйл ажиллагааг нь 3 сар хүртэл хугацаагаар гаалийн удирдах төв байгууллага түдгэлзүүлнэ.

140.2.Энэ хуулийн 139.1-д заасан зөвшөөрөл эзэмшигч нь энэ хуулийн 140.1-д заасан хугацаанд зөрчлийг засаагүй, эсхүл гаалийн хууль тогтоомжийг 2 буюу түүнээс дээш удаа зөрчсөн бол зөвшөөрлийг хүчингүй болгоно.

140.3.Энэ хуулийн 140.2-т заасны дагуу зөвшөөрлийг хүчингүй болгосон бол тухайн баталгаат бүсэд байршиж буй барааг өөр горимд шилжүүлэх хугацааг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга тогтоож хяналт тавина.

ХОЁРДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

ГААЛИЙН БАТАЛГААТ АГУУЛАХЫН ГОРИМ

141 дүгээр зүйл. Гаалийн баталгаат агуулахын горимын агуулга

141.1.Зах зээл хайх боломжийг бүрдүүлэх, гаалийн болон бусад татвар төлөх хугацаа олгох зорилгоор шаардагдах мэдээлэл, бичиг баримтыг үндэслэн барааг гаалийн баталгаат агуулахын горимд байршуулна.

142 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат агуулахын горимд байршуулах бараа

142.1.Гаалийн баталгаат агуулахын горимд дараахь барааг байршуулна:

142.1.1.монголын бараа;

142.1.2.хилийн чанадаас ирсэн гадаадын бараа;

142.1.3.бусад горимын бараа.

143 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат агуулахын бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

143.1.Гаалийн баталгаат агуулахын горимд байршуулах гадаадын бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарахгүй.

143.2.Гаалийн баталгаат агуулахын горимд байршуулах монголын бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарна.

144 дүгээр зүйл. Гаалийн баталгаат агуулахын төрөл

144.1.Гаалийн баталгаат агуулах нь нийтэд зориулагдсан нээлттэй, нэг буюу хэд хэдэн аж ахуйн нэгж, байгууллага ашиглахад зориулагдсан хаалттай байж болно.

144.2.Гаалийн нээлттэй баталгаат агуулахад аж ахуйн нэгж, байгууллага, хувь хүний Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад бүх төрлийн барааг байршуулж болно.

144.3.Гаалийн хаалттай баталгаат агуулахад хадгалалтын онцгой нөхцөл, техник, тоног төхөөрөмж тусгайлан шаардах, эсхүл бусад бараанд нөлөөлж болох тодорхой нэр төрлийн барааг байршуулна.

145 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат агуулахад тавигдах шаардлага

145.1.Гаалийн баталгаат агуулахын үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл эзэмшигч нь дараахь нөхцөл, шаардлагыг хангаж ажиллана:

145.1.1. агуулахын үйл ажиллагааны болон агуулахад нэвтрэх журмыг тогтоон мөрдөх;

145.1.2. агуулахын үйл ажиллагаанд хяналт тавих гаалийн албан тушаалтны ажиллах нөхцөлөөр хангасан байх;

145.1.3. агуулахад барааг оруулах, гаргахдаа гаалийн байгууллагын хяналт дор гүйцэтгэх;

145.1.4. агуулах эзэмшигч өөрийн гэм буруутай үйл ажиллагааны улмаас барааг дутаасан, гэмтээсэн, чанар байдлыг нь алдагдуулсан тохиолдолд бусдад учруулсан хохирлыг хуулийн дагуу барагдуулах;

145.1.5. агуулах нь гаалийн мэдээллийн сүлжээнд холбогдсон байх;

145.1.6. агуулахын барааны хөдөлгөөний бүртгэлийг хөтлөх, мэдээг тогтоосон хугацаанд гаалийн байгууллагад гаргаж өгөх;

145.1.7. зөвшөөрлийг түдгэлзүүлсэн хугацаанд хадгалагдаж буй барааны чанар, бүрэн бүтэн байдлыг хангах;

145.1.8. агуулахад барааг төрөлжүүлэн хадгалж, нэр, төрөл, тоо хэмжээ, үлдэгдлийг заасан шошго тавьсан байх;

145.1.9. агуулах эзэмшигч нь барааг хадгалах хугацаа дуусахаас 14 хоногийн өмнө мэдүүлэгч, эсхүл холбогдох этгээдэд мэдэгдэж байх;

[Энэ заалтад 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./](#)

145.1.10. агуулахыг бусад барилга байгууламжаас тусгаарлах, холбогдох стандарт техникийн нөхцөл, шаардлагын дагуу барааны чанарыг алдагдуулахгүйгээр хадгалах зориулалтын тоног төхөөрөмжөөр тоноглох, эрүүл ахуйн шаардлага хангасан байх.

146 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат агуулахад зөвшөөрөгдөх үйл ажиллагаа

146.1. Гаалийн баталгаат агуулахад гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр дараахь үйл ажиллагаа явуулж болно:

146.1.1. барааны бүрэн бүтэн байдлыг хангах;

146.1.2. барааны баглаа, боодлыг задлах, төрөлжүүлэх, савлах, дахин савлах, тусгай зориулалтын тэмдэг тавих;

146.1.3. барааг ачилтад бэлтгэх;

146.1.4. барааны сорьц, дээж, загвар авах;

~~146.1.5. гаалийн байгууллагаас зөвшөөрсөн бусад үйл ажиллагаа.~~

[Энэ заалтыг 2022 оны 6 дугаар сарын 17-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон./](#)

147 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат агуулахад барааг байршуулах хугацаа

147.1. Барааг гаалийн баталгаат агуулахад 2 жил хүртэл хугацаагаар байршуулахыг зөвшөөрөх бөгөөд гаалийн удирдах төв байгууллага уг хугацааг 1 жил хүртэл хугацаагаар нэг удаа сунгаж болно.

148 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат агуулахын горим дуусгавар болох

148.1. Барааг өөр горимд байршуулснаар, эсхүл агуулах татан буугдсанаар гаалийн баталгаат агуулахын горим дуусгавар болно.

149 дүгээр зүйл. Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газар

149.1.Улсын эдийн засагт тэргүүлэх ач холбогдол бүхий тодорхой салбар, тэргүүлэх чиглэлийн үйлдвэрлэлийг хөхиүлэн дэмжих, тодорхой нэрийн барааны дэлхийн зах зээлд өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх зорилгоор гаалийн нутаг дэвсгэр дээр гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газар ажиллуулна.

150 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газрын горимд байршуулах бараа

150.1.Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газрын горимд дараахь барааг байршуулна:

- 150.1.1.монголын бараа;
- 150.1.2.хилийн чанадаас ирсэн гадаадын бараа;
- 150.1.3.бусад горимын бараа.

150.2.Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газрын үйлдвэрлэл явуулахад шаардагдах техник, тоног төхөөрөмжийг энэ хуулийн 150.1-д заасан горимд байршуулахыг хориглоно.

151 дүгээр зүйл. Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газрын бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

151.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газрын горимд байршуулах монголын бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарна.

151.2.Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газрын горимд байршуулах гадаадын бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарахгүй.

152 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газарт тавигдах шаардлага

152.1.Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газрын үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл эзэмшигч нь дараахь нөхцөл, шаардлагыг хангаж ажиллана:

- 152.1.1.тэргүүний дэвшилтэт техник технологийн дагуу оруулж суурилуулах техник, тоног төхөөрөмж болон үйлдвэрлэх бүтээгдэхүүн нь зах зээлд өрсөлдөх чадвартай болохыг нотолсон тодорхойлолтыг холбогдох байгууллагаас авсан байх;
- 152.1.2.гаалийн хяналт, шалгалтыг хэвийн явуулах техник хэрэгсэл болон гаалийн албан тушаалтныг ажиллах нөхцөлөөр хангасан байх;
- 152.1.3.харуул хамгаалалт, хяналтын камер, дохиоллын найдвартай систем болон гэрэлтүүлэгтэй, галын аюулгүй байдлыг хангасан байх;
- 152.1.4.үйлдвэрийн барилгыг бусад барилга байгууламжаас тусгаарласан хашаатай, таних тэмдэг, анхааруулга тавьсан байх;
- 152.1.5.үйлдвэрт барааг оруулах, гаргахдаа гаалийн байгууллагын хяналт дор гүйцэтгэж байх;
- 152.1.6.гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газар эзэмшигч нь өөрийн гэм буруутай үйл ажиллагааны улмаас барааг дутаасан, гэмтээсэн, чанар байдлыг нь алдагдуулсан тохиолдолд бусад учруулсан хохирлыг хуулийн дагуу барагдуулах.

153 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газарт явуулах үйл ажиллагаа

153.1.Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газарт дараахь үйл ажиллагаа явуулна:

- 153.1.1.бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх;
- 153.1.2.материал, түүхий эдийг боловсруулах;
- 153.1.3.засвар, үйлчилгээ хийх;
- 153.1.4.барааны дээж, сорьц, загвар авах;
- ~~153.1.5.гаалийн байгууллагаас зөвшөөрсөн бусад үйл ажиллагаа.~~

[/Энэ заалтыг 2022 оны 6 дугаар сарын 17-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд т.ооцсон./](#)

154 дүгээр зүйл. Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газарт бараа байршуулах хугацаа

154.1.Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газарт барааг 2 жил хүртэл хугацаагаар байршуулахыг зөвшөөрөх бөгөөд гаалийн удирдах төв байгууллага уг хугацааг 1 жил хүртэл хугацаагаар нэг удаа сунгаж болно.

155 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газрын горим дуусгавар болох

155.1.Барааг өөр горимд байршуулснаар, эсхүл гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газар татан буугдсанаар гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газрын горим дуусгавар болно.

ДӨРӨВДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

ГААЛИЙН БАТАЛГААТ ҮЗЭСГЭЛЭНГИЙН ГАЗРЫН ГОРИМ

156 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газар

156.1.Тэргүүний техник технологи судлах, захиалах нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор гаалийн нутаг дэвсгэр дээр гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газар байгуулна.

157 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газрын горимд байршуулах бараа

157.1.Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газрын горимд дараахь барааг байршуулна:

157.1.1.чөлөөт эргэлтэд байгаа монголын бараа;

157.1.2.хилийн чанадаас ирсэн гадаадын бараа;

157.1.3.бусад горимын бараа.

158 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газрын бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

158.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газарт байршуулах монголын бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарна.

158.2.Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газрын горимд байршуулах гадаадын бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглоноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарахгүй.

159 дүгээр зүйл. Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газарт тавигдах шаардлага

159.1.Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газарт дараахь нөхцөл, шаардлагыг хангаж ажиллана:

159.1.1.зөвхөн үзэсгэлэнгийн зориулалтын бараа оруулах;

159.1.2.харуул хамгаалалт, хяналтын камер, дохиоллын найдвартай систем болон гэрэлтүүлэгтэй, галын аюулгүй байдлыг хангасан байх;

159.1.3.үзэсгэлэнгийн талбай бусад барилга байгууламжаас тусгаарласан хашаатай, таних тэмдэг, анхааруулга тавьсан байх;

159.1.4.гаалийн хяналт, шалгалтыг хэвийн явуулах техник хэрэгсэл болон гаалийн албан тушаалтныг ажиллах нөхцөлөөр хангасан байх.

160 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газарт явуулах үйл ажиллагаа

160.1.Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газарт дараахь үйл ажиллагаа явуулна:

160.1.1.үзэсгэлэн гаргах;

160.1.2.туршилт хийх;

160.1.3.үйлчилгээ үзүүлэх;

160.1.4.барааны дээж, сорьц, загвар авах.

161 дүгээр зүйл. Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газар бараа байршуулах хугацаа

161.1.Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газарт барааг 2 жил хүртэл хугацаагаар байршуулахыг зөвшөөрөх бөгөөд гаалийн удирдах төв байгууллага энэ хугацааг 1 жил хүртэл хугацаагаар нэг удаа сунгаж болно.

162 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газрын горим дуусгавар болох

162.1.Барааг өөр горимд байршуулснаар, эсхүл гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газар татан буугдсанаар гаалийн баталгаат үзэсгэлэнгийн газрын горим дуусгавар болно.

ТАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

ГААЛИЙН БАТАЛГААТ БАРИЛГЫН ТАЛБАЙН ГОРИМ

163 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат барилгын талбай

163.1.Монгол Улсын эдийн засагт стратегийн чухал ач холбогдол бүхий барилга байгууламжийг гадаадын барилгын материалыг ашиглан барих ажлыг хөхиүлэн дэмжих зорилгоор гаалийн нутаг дэвсгэр дээр гаалийн баталгаат барилгын талбай байгуулна.

164 дүгээр зүйл. Гаалийн баталгаат барилгын талбайд байршуулах бараа

164.1.Гаалийн баталгаат барилгын талбайн горимд дараахь барааг байршуулна:

164.1.1.хилийн чанадаас ирсэн гадаадын барилгын материал;

164.1.2.бусад горимд байгаа гадаадын барилгын материал.

164.2.Тухайн барилгыг барихад ашиглагдах техник, тоног төхөөрөмж, машин механизм, багаж хэрэгслийг энэ хуулийн 163.1-д заасан горимд байршуулахыг хориглоно.

165 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат барилгын талбайн бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

165.1.Гаалийн баталгаат барилгын талбайн горимд байршуулах гадаадын барилгын материал Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарахгүй.

165.2.Гаалийн баталгаат барилгын талбайн горимд байршуулах монголын бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарна.

166 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат барилгын талбайд тавигдах шаардлага

166.1.Гаалийн баталгаат барилгын талбайд дараахь нөхцөл, шаардлагыг хангаж ажиллана:

166.1.1.харуул хамгаалалт, дохиоллын найдвартай систем болон гэрэлтүүлэгтэй, галын аюулгүй байдлыг хангасан байх;

166.1.2.барилгын талбайг бусад барилга байгууламжаас тусгаарласан хашаатай, таних тэмдэг, анхааруулга тавьсан байх;

166.1.3.гаалийн хяналт, шалгалтыг хэвийн явуулах техник хэрэгсэл болон гаалийн албан тушаалтныг ажиллах нөхцөлөөр хангасан байх;

166.1.4.барилга угсралтын ажлын явц дунд, үе шатанд гаалийн хяналт тавих бололцоогоор хангасан байх;

166.1.5.барилга байгууламжийг байгуулах түүнчлэн газар олгосон тухай холбогдох байгууллагын шийдвэр, татварын өргүй болохыг тодорхойлсон татварын байгууллагын тодорхойлолт зэргийг гаргуулсан байх;

166.1.6.барилгын талбайд оруулсан бараа, барилгын ажлын гүйцэтгэл, орсон барааны орц, нормын мэдээг тогтоосон хугацаанд гаргаж гаалийн байгууллагад өгөх.

167 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат барилгын талбайд явуулах үйл ажиллагаа

167.1.Гаалийн баталгаат барилгын талбайд дараахь үйл ажиллагаа явуулна:

167.1.1.барилгын материалын бүрэн бүтэн байдлыг шалгах;

167.1.2.барилгын материал боловсруулах;

167.1.3.барилга угсралтын үйл ажиллагаа явуулах;

~~167.1.4.гаалийн байгууллагаас зөвшөөрсөн бусад үйл ажиллагаа.~~

[Энэ заалтыг 2022 оны 6 дугаар сарын 17-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд т ооцсон./](#)

167.2.Гаалийн баталгаат барилгын талбайд барааг тухайн барилга бүрэн ашиглалтад оруулах хүртэлх хугацаанд байршуулна.

167.3.Тухайн барилга угсралтын ажил дууссаны дараа ашиглагдаагүй үлдсэн барааг гаалийн бусад горимд байршуулна.

168 дугаар зүйл. Гаалийн баталгаат барилгын талбайн горим дуусгавар болох

168.1.Барааг өөр горимд байршуулснаар, эсхүл тухайн барилгыг ашиглалтад оруулснаар гаалийн баталгаат барилгын талбайн горим дуусгавар болно.

ЗУРГАДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

ТАТВАРГҮЙ БАРААНЫ ДЭЛГҮҮРИЙН ГОРИМ

169 дүгээр зүйл. Татваргүй барааны дэлгүүрийн горимын агуулга

169.1.Гаалийн нутаг дэвсгэрт хэрэглэх зориулалтгүй гадаадын барааг гаалийн болон бусад татваргүйгээр оруулж, гаалийн хяналт дор борлуулах татваргүй барааны дэлгүүрийг гаалийн нутаг дэвсгэр дээр байгуулж болно.

169.2.Монгол Улсад суугаа дипломат төлөөлөгчийн газрын болон олон улсын байгууллагын дипломат эрх ямба, дархан эрх эдлэх албан тушаалтан, түүнчлэн Монгол Улсын гаалийн хилээр нэвтрэх зорчигчид үйлчлэх зориулалт бүхий татваргүй барааны дэлгүүрийг улсын хилийн боомт болон олон улсын нисэх буудал, гаалийн нутаг дэвсгэрийн гүнд байгуулж болно.

170 дугаар зүйл. Татваргүй барааны дэлгүүрийн горимд байршуулах бараа

170.1.Татваргүй барааны дэлгүүрийн үйл ажиллагаа эрхлэн явуулж байгаа аж ахуйн нэгж дор дурдсанаас бусад барааг татваргүй барааны дэлгүүрийн горимд байршуулна:

- 170.1.1.Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосон бараа;
 - 170.1.2.хувийн хэрэглээний бус үйлдвэрлэл, техникийн зориулалттай бараа, барилгын материал;
 - 170.1.3.хүндийн жин нь 20 кг-аас дээш, эсхүл урт, өндөр, өргөний нийлбэр хэмжээ 200 см-ээс их;
 - 170.1.4.зорчигчийн хувийн хэрэглээнд зориулан татваргүй нэвтрүүлэх хэмжээнээс илүү хэмжээгээр, эсхүл жижиглэн худалдаалахаас бусад зориулалтаар савлагдсан согтууруулах ундаа, тамхисигар;
 - 170.1.5.эм, эмийн бүтээгдэхүүн;
 - 170.1.6.бусад аж ахуйн нэгж, байгууллага импортоор оруулсан, эсхүл гадаадад захиалгаар хийлгэсэн бараа.
- 170.2.Монгол Улсад үйлдвэрлэсэн барааг татваргүй барааны дэлгүүрийн горимд байршуулж болно.

171 дүгээр зүйл. Татваргүй барааны дэлгүүрт тавигдах шаардлага

- 171.1.Татваргүй барааны дэлгүүр дараахь нөхцөл, шаардлагыг хангаж ажиллана:
- 171.1.1.олон улсын жишигт нийцсэн худалдааны танхим, агуулах, туслах байгууламжтай байх;
 - 171.1.2.тоног төхөөрөмж, тавилга, гэрэлтүүлэг, дохиолол, камерийн хяналтын систем нь бусад орнуудын татваргүй барааны дэлгүүрийн түвшинд хийгдсэн байх;
 - 171.1.3.хилийн боомтод байгуулагдсан татваргүй барааны дэлгүүрийн худалдааны танхим нь дэлгүүрээс худалдаж авсан барааг гаалийн нутаг дэвсгэрт нэвтрүүлэх, бусдад дамжуулах боломжийг хаасан байдлаар зохион байгуулагдсан байх;
 - 171.1.4.татваргүй барааны дэлгүүрийн үйл ажиллагаа эрхлэхтүсгайзөвшөөрөл эзэмшигч хилийн чанад дахь бараа нийлүүлэгчтэй гэрээ байгуулсан байх;
 - 171.1.5.барааг гаалийн болон бусад татвар үл шингэсэн, олон улсын жишигт нийцсэн үнээр борлуулах;
 - 171.1.6.хилийн боомтод ажиллаж байгаа татваргүй барааны дэлгүүр нь зорчигчийн гадаадад зорчих тийз, гадаад паспорт, зорчигчийн гаалийн мэдүүлгийг үндэслэн үйлчлэх;
 - 171.1.7.татваргүй барааны дэлгүүр ажиллуулах зөвшөөрөл олгосноос хойш 3 сарын дотор үйл ажиллагаагаа эхлүүлэх;
 - 171.1.8.худалдаанд тавигдах нөхцөл, шаардлага, стандартыг хангасан байх.
 - 171.1.9.Согтууруулах ундааны эргэлтэд хяналт тавих, архидан согтуурахтай тэмцэх тухай хуулийн 38.1-д заасан мэдээллийн цахим сан, цахим төлбөрийн баримтын системд холбогдсон байх;
[/Энэ заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)
 - 171.1.10.хилийн боомт, олон улсын нисэх буудалд ажиллаж байгаа татваргүй барааны дэлгүүр зорчигчийн гадаадад зорчих тийз, гадаад паспорт, гаалийн нутаг дэвсгэрийн гүнд байрлах дэлгүүр нь Монгол Улсад суугаа дипломат төлөөлөгчийн газрын болон олон улсын байгууллагын дипломат эрх ямба, дархан эрх эдлэх албан тушаалтны паспорт, эсхүл дипломат үнэмлэх болон худалдан авсан барааны мэдээллийг борлуулалт хийх тухай бүр цахим төлбөрийн баримтын системд бүртгэж, цахим баримт олгох.
[/Энэ заалтыг 2023 оны 01 дүгээр сарын 06-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

172 дугаар зүйл. Татваргүй барааны дэлгүүрийн бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

- 172.1.Татваргүй барааны дэлгүүрийн горимд байршуулах бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарахгүй.
- 172.2.Татваргүй барааны дэлгүүрийн горимд байршуулах монголын бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарна.

173 дугаар зүйл. Татваргүй барааны дэлгүүрийн горим дуусгавар болох

- 173.1.Барааг борлуулснаар, эсхүл өөр горимд байршуулснаар, түүнчлэн татваргүй барааны дэлгүүр татан буугдсанаар татваргүй барааны дэлгүүрийн горим дуусгавар болно.

ДОЛДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

ГААЛИЙН ТУСГАЙ БҮСИЙН ГОРИМ

174 дүгээр зүйл. Гаалийн тусгай бүс

- 174.1.Тодорхой нэг салбарын хөгжлийг дэмжих, дэвшилтэт техник технологи нэвтрүүлэх, хөрөнгө оруулалтын таатай орчинг бүрдүүлэх зорилгоор гаалийн нутаг дэвсгэр дээр гаалийн тусгай бүс байгуулж болно.

175 дугаар зүйл. Гаалийн тусгай бүсийн горимд байршуулах бараа

- 175.1.Гаалийн тусгай бүсийн горимд дараахь барааг байршуулна:

- 175.1.1.монголын бараа;
- 175.1.2.хилийн чанадаас ирсэн гадаадын бараа;
- 175.1.3.бусад горимд байгаа бараа.

176 дугаар зүйл. Гаалийн тусгай бүсийн горимд байршуулах бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

176.1.Гаалийн тусгай бүсийн горимд байршуулах гадаадын бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарахгүй.

176.2.Гаалийн нутаг дэвсгэрээс гаалийн тусгай бүсийн горимд байршуулах монголын бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарна.

177 дугаар зүйл. Гаалийн тусгай бүсэд тавигдах шаардлага

177.1.Гаалийн тусгай бүс дараахь нөхцөл, шаардлага хангасан байна:

177.1.1.тодорхой нэг салбарын хөгжлийг дэмжих, дэвшилтэт техник технологи нэвтрүүлэх, хөрөнгө оруулалтын таатай орчинг бүрдүүлэх зорилгоор энэ хуулийн 178.1-д заасан үйл ажиллагаа явуулахыг нотолсон бичиг баримт, холбогдох материал бүрдүүлсэн, шаардлагатай бол эрх бүхий байгууллагаас зөвшөөрөл авсан байх;

177.1.2.гаалийн тусгай бүсийн үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл эзэмшигч нь гаалийн байгууллагын мэдээллийн сүлжээнд холбогдсон байх;

177.1.3.үйл ажиллагаатай нь холбоотой асуудлаар хяналт тавих талаар гаалийн байгууллагатай гэрээ байгуулах, шаардагдах мэдээ, тайланг тухай бүр гаргаж өгөх;

177.1.4.гаалийн тусгай бүсэд оруулж байгаа бараа, тээврийн хэрэгслийг хянан бүртгэж, барааг боловсруулах, үйлдвэрлэх, угсрах, үзэсгэлэнд тавих үйл ажиллагааг зохион байгуулах, хяналт тавих, гаалийн хяналт, шалгалт явуулах, гаалийн улсын байцаагчийг ажиллах нөхцөлөөр хангасан байх;

177.1.5.гаалийн тусгай бүсийн үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл эзэмшигч нь уг бүсэд байгаа эд хөрөнгийн тоо ширхэгтөөсөө, бүрэн бүтэн байдлыг хариуцах бөгөөд бүсэд оруулсан барааны бүртгэлийг зохих маягтын дагуу хөтлөх, барааны хөдөлгөөний мэдээг харьяалагдах гаалийн байгууллагад сар тутам гаргаж өгөх;

177.1.6.гаалийн тусгай бүсийг бусад барилга байгууламжаас тусгаарласан хашаатай, таних тэмдэг, анхааруулга тавьсан байх;

177.1.7.харуул хамгаалалт, дохиоллын найдвартай систем болон гэрэлтүүлэгтэй, галын аюулгүй байдлыг хангасан байх.

177.2.Гаалийн тусгай бүсэд оруулсан барааны хадгалах хугацааг онцгой тохиолдлоос бусад үед хязгаарлахгүй.

178 дугаар зүйл. Гаалийн тусгай бүсэд явуулах үйл ажиллагаа

178.1.Гаалийн тусгай бүсэд дараахь үйл ажиллагаа явуулна:

178.1.1.үйлдвэрлэл явуулах;

178.1.2.боловсруулалт хийх;

178.1.3.үйлчилгээ үзүүлэх.

179 дүгээр зүйл. Гаалийн тусгай бүсийн горим дуусгавар болох

179.1.Барааг өөр горимд байршуулснаар, эсхүл гаалийн тусгай бүс татан буугдсанаар гаалийн тусгай бүсийн горим дуусгавар болно.

АРВАН НЭГ ДҮГЭЭР БҮЛЭГ

БАРААГ ДАМЖУУЛАН ӨНГӨРҮҮЛЭХ, ШИЛЖҮҮЛЭН АЧИХ, ХҮЛЭЭН АВАХААС ТАТГАЛЗАХ, УСТГАХ ГОРИМ

НЭГ ДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ УЛС ХООРОНД ДАМЖУУЛАН ӨНГӨРҮҮЛЭХ ГОРИМ

180 дугаар зүйл. Барааг улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горимын агуулга

180.1.Барааг улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горимын дагуу гадаадын бараанд өөрчлөлт оруулахгүйгээр тогтоосон хугацаанд, гаалийн замаар хилийн гаалийн нэг байгууллагаас хилийн гаалийн нөгөө байгууллагад шилжүүлнэ.

180.2.Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх барааны хүлээн авагч болон илгээгч нь хилийн чанадад оршин суух буюу байрлана.

180.3.Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх бараанд хадгалалт, тээвэрлэлтийн ердийн нөхцөлд гарах элэгдэл, хорогдлоос бусад өөрчлөлт оруулж болохгүй.

181 дүгээр зүйл. Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараанд тавигдах шаардлага

181.1.Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараа нь хилийн чанадаас Монгол Улсын гаалийн нутаг дэвсгэрээр дамжин хилийн чанадад гарах бараа байна.

181.2.Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараа дараахь шаардлагыг хангасан байна:

181.2.1.гаалийн байгууллага тухайн бараанд хяналт тавих боломжтой;

181.2.2.гаалийн байгууллага гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх боломжтой;

181.2.3.барааг улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэхэд ашиглах тээврийн хэрэгсэлд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх боломжтой байх.

182 дугаар зүйл. Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горимын бараанд гаалийн болон бусад татвар төлөх, баталгаа гаргах

182.1.Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараанд гаалийн байгууллага гаалийн болон бусад татвар ногдуулахгүй.

182.2.Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх бараа энэ хуулийн 181.2-т заасан шаардлагыг хангаагүй бол гаалийн байгууллага Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд зааснаар баталгаа гаргуулж болно.

183 дугаар зүйл. Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горимын бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

183.1.Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараанд тарифын бус хязгаарлалт хамаарахгүй.

184 дүгээр зүйл. Бараанд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх

184.1.Барааг улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулахад гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийнэ.

184.2.Энэ хуулийн 184.1-д заасан тэмдэглэгээ хийхдээ мөн хуулийн 261.1-д заасан тэмдэглэгээнээс аль тохирохыг нь сонгон хэрэглэнэ.

185 дугаар зүйл. Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх барааг гаалийн замаар тээвэрлэх

185.1.Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх барааг олон улсын тээврийн маршрутаар, холбогдох байгууллагаас тогтоосон замаар тээвэрлэнэ.

185.2.Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх барааг гаалийн удирдах төв байгууллагаас итгэмжлэл авсан тээвэрлэгч тээвэрлэнэ.

186 дугаар зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийг бүртгэх

186.1.Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулсан бараа, тээврийн хэрэгслийг хилийн гаалийн байгууллага бүртгэнэ.

187 дугаар зүйл. Улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горим дуусгавар болох

187.1.Барааг улсын хилээр гаргаснаар, эсхүл өөр горимд байршуулснаар улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх горим дуусгавар болно.

ХОЁРДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ДОТООДОД ДАМЖУУЛАН ӨНГӨРҮҮЛЭХ

188 дугаар зүйл. Барааг дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимын агуулга

188.1.Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимын дагуу барааг өөрчлөлт оруулахгүйгээр, тогтоосон хугацаанд Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт гаалийн хяналт дор дараахь гаалийн байгууллагын хооронд тээвэрлэнэ:

188.1.1.хилийн гаалийн байгууллагаас гүний гаалийн байгууллага хооронд;

188.1.2.гүний гаалийн байгууллагаас хилийн гаалийн байгууллага хооронд;

188.1.3.гүний гаалийн нэг байгууллагаас гүний гаалийн нөгөө байгууллага хооронд;

188.1.4.хилийн гаалийн нэг байгууллагаас хилийн гаалийн нөгөө байгууллага хооронд.

188.2.Монгол Улсын хилээс хилийн гаалийн байгууллага хооронд, эсхүл хилийн гаалийн байгууллагаас Монгол Улсын хил хүртэл барааг дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимын дагуу тээвэрлэнэ.

189 дүгээр зүйл. Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараанд тавигдах шаардлага

189.1.Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараа дараахь шаардлагыг хангасан байна:

189.1.1.гаалийн байгууллага тухайн бараанд хяналт тавих боломжтой;

189.1.2.гаалийн байгууллага гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх боломжтой;

189.1.3.барааг дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэхэд ашиглах тээврийн хэрэгсэлд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх боломжтой байх.

190 дүгээр зүйл. Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах барааны гаалийн болон бусад татвар төлөх, баталгаа гаргах

190.1.Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараанд гаалийн байгууллага гаалийн болон бусад татвар ногдуулж, хураан авч улсын төсөвт төвлөрүүлнэ.

190.2.Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараанд гаалийн болон бусад татвар төлөх баталгааг Гаалийн тариф, гаалийн татварын хуульд заасны дагуу гаргуулж болно.

191 дүгээр зүйл. Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

191.1.Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарахгүй.

192 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын дагуу шаардагдах бичиг баримт

192.1.Хилийн гаалийн байгууллагаас гүний гаалийн байгууллагад хүргэх барааг дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулахад ачааны манифестыг үндэслэнэ.

192.2.Гүний гаалийн байгууллагаас хилийн гаалийн байгууллагад хүргэх барааг дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулахад гаалийн мэдүүлгийг үндэслэнэ.

193 дугаар зүйл. Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах бараанд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх

193.1.Барааг дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулахад гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийнэ.

193.2.Энэ хуулийн 193.1-д заасан тэмдэглэгээ хийхдээ мөн хуулийн 261.1-д заасан тэмдэглэгээнээс аль тохирохыг нь сонгон хэрэглэнэ.

194 дүгээр зүйл. Гаалийн замаар дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх барааг тээвэрлэх

194.1.Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх барааг гаалийн байгууллагаас тогтоосон замаар тээвэрлэнэ.

194.2.Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулах барааг гаалийн удирдах төв байгууллагаас итгэмжлэл авсан тээвэрлэгч тээвэрлэнэ.

195 дугаар зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийг бүртгэх

195.1.Дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горимд байршуулсан бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн байгууллага бүртгэнэ.

196 дугаар зүйл. Барааг дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горим дуусгавар болох

196.1.Барааг Монгол Улсын хилээр гаргаснаар, эсхүл өөр горимд байршуулснаар дотоодод дамжуулан өнгөрүүлэх горим дуусгавар болно.

ГУРАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ БАРАА ШИЛЖҮҮЛЭН АЧИХ ГОРИМ

197 дугаар зүйл. Шилжүүлэн ачих горимын агуулга

197.1.Шилжүүлэн ачих горимын дагуу холбогдох бичиг баримтыг үндэслэн бараанд өөрчлөлт оруулахгүйгээр хилийн гаалийн нэг байгууллагын хяналтын бүсэд улсын хилээр орсон тээврийн хэрэгслээс гарах тээврийн хэрэгсэлд уг барааг шилжүүлэн байршуулна.

198 дугаар зүйл. Шилжүүлэн ачих горимд байршуулах бараа

198.1.Шилжүүлэн ачих горимд байршуулах бараа нь хилийн чанадаас ирсэн гаалийн нутаг дэвсгэрээр дамжуулалгүйгээр хилийн чанадад гарах гадаадын бараа байна.

199 дүгээр зүйл. Шилжүүлэн ачих барааны татвар

199.1.Шилжүүлэн ачих горимд байршуулах бараанд гаалийн байгууллага гаалийн болон бусад татвар ногдуулахгүй.

200 дугаар зүйл. Шилжүүлэн ачих горимын бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

200.1.Шилжүүлэн ачих горимд байршуулах бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарахгүй.

201 дүгээр зүйл. Шилжүүлэн ачих горим дуусгавар болох

201.1.Барааг улсын хилээр гаргаснаар, эсхүл өөр горимд байршуулснаар шилжүүлэн ачих горим дуусгавар болно.

ДӨРӨВДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

БАРААГ ХҮЛЭЭН АВАХААС ТАТГАЛЗАХ ГОРИМ

202 дугаар зүйл. Барааг хүлээн авахаас татгалзах горимын агуулга

202.1.Хүлээн авагч нь гаалийн хяналтад байгаа барааг хүлээн авахаас татгалзвал уг барааг хүлээн авахаас татгалзах горимд байршуулна.

202.2.Барааг энэ хуулийн 202.1-д заасан горимд байршуулсан тохиолдолд түүний тээвэрлэлт, зуучлал, хадгалалттай холбогдон гарах зардлыг мэдүүлэгч хариуцна.

203 дугаар зүйл. Хүлээн авахаас татгалзах горимд байршуулах бараа

203.1.Хүлээн авахаас татгалзах горимд байршуулах бараа нь түүнийг борлуулсны дараа зардлаа нөхөх боломжтой байна.

203.2.Энэ хуулийн 203.1-д заасан нөхцөл хангаагүй барааг бараа устгах горимд байршуулна.

204 дүгээр зүйл. Барааг хүлээн авахаас татгалзах горимын барааны татвар

204.1.Хүлээн авахаас татгалзах горимд байршуулах бараанд гаалийн байгууллага гаалийн болон бусад татвар ногдуулахгүй.

205 дугаар зүйл. Барааг хүлээн авахаас татгалзах горимын бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

205.1.Хүлээн авахаас татгалзах горимд байршуулах бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад хамаарахгүй.

206 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын дагуу шаардагдах бичиг баримт

206.1.Хүлээн авахаас татгалзах горимд барааг байршуулахад холбогдох байгууллагын дүгнэлт гаргуулсан байна.

207 дугаар зүйл. Барааг хүлээн авахаас татгалзах горим дуусгавар болох

207.1.Холбогдох барааг төрийн өмчлөлд шилжүүлснээр барааг хүлээн авахаас татгалзах горим дуусгавар болно.

ТАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

БАРАА УСТГАХ ГОРИМ

208 дугаар зүйл. Бараа устгах горимын агуулга

208.1.Бараа гаалийн хяналтад байх хугацаанд гэмтэж муудсан, чанарын шаардлага хангахгүй болсон, мэргэжлийн холбогдох байгууллагын дүгнэлтээр эрүүл ахуй, эрүүл мэнд, байгаль орчинд хор хөнөөлтэй болох нь тогтоогдсон бол түүнийг байгаль орчинд хор хөнөөлгүй аргаар гаалийн байгууллагын хяналтын дор устгана.

208.2.Энэ хуулийн 8.3-т заасан барааг устгах горимд байршуулна.

208.3.Энэ хуулийн 208.1, 208.2-т заасан барааг эдийн засгийн анхны байдалдаа орохооргүйгээр устгана.

209 дүгээр зүйл. Устгах горимд үл байршуулах бараа

209.1.Дор дурдсанаас бусад барааг устгах горимд байршуулж болно:

209.1.1.түүх, соёлын дурсгалт зүйл;

209.1.2.амьтан, ургамлын аймгийн ховордсон зүйл, тэдгээрийн гаралтай бүтээгдэхүүн/хүн, малын гоц халдварт өвчин гарснаас бусад тохиолдолд/;

209.1.3.гаалийн болон бусад татварын барьцаанд байгаа бараа;

209.1.4.холбогдох хуулийн дагуу саатуулагдсан, битүүмжлэгдсэн эд хөрөнгө;

209.1.5.гаалийн хууль тогтоомжоор устгахыг хориглосон бусад бараа.

210 дугаар зүйл. Устгах горимын барааны татвар

210.1.Устгах горимд байршуулах бараанд гаалийн байгууллага гаалийн болон бусад татвар үл ногдуулна.

211 дүгээр зүйл. Устгах горимын бараанд тарифын бус хязгаарлалт хамаарах

211.1. Устгах горимд байршуулах бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарахгүй.

212 дугаар зүйл. Барааг устгаж үл болох тохиолдол

212.1. Дараахь нөхцөл байдал үүсэхээр байвал бараа устгахыг хориглоно:

212.1.1. тухайн барааг устгах нь байгаль орчинд илэрхий хор хөнөөл учруулахаар бол;

212.1.2. тухайн барааг устгах нь хүний амь нас, эрүүл мэндэд шууд, эсхүл болзошгүй аюул учруулахаар бол.

212.2. Барааг зориулалтаар нь хэрэглэх замаар устгахыг хориглоно.

213 дугаар зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлтийн горимын дагуу шаардагдах бичиг баримт

213.1. Барааг устгах горимд байршуулахад гаалийн байгууллага шаардлагатай бол мэргэжлийн холбогдох байгууллагын дүгнэлт, барааг устгахыг зөвшөөрсөн эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрлөөс өөр бичиг баримт шаардахгүй.

214 дүгээр зүйл. Барааг устгах горим дуусгавар болох

214.1. Холбогдох барааг устгаснаар барааг устгах горим дуусгавар болно.

АРВАН ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

ТУСГАЙ ГОРИМ

НЭГДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

УЛС ХООРОНДЫН ТЭЭВРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ БАРААГ НЭВТРҮҮЛЭХ ГОРИМ

215 дугаар зүйл. Улс хоорондын тээврийн үйлчилгээний барааг нэвтрүүлэх горимын агуулга

215.1. Улс хоорондын тээврийн үйлчилгээний барааг нэвтрүүлэх горимын дагуу шаардагдах бичиг баримтыг үндэслэн тухайн аяллын үед зорчигч болон багийн гишүүдийн хэрэгцээнд, түүнчлэн тээврийн хэрэгслийн хэвийн ажиллагааг хангахад зориулагдсан барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлнэ.

216 дугаар зүйл. Улс хоорондын тээврийн үйлчилгээний горимд байршуулах бараа

216.1. Улс хоорондын тээврийн үйлчилгээний горимд дараахь барааг байршуулна:

216.1.1. улс хооронд аяллын хугацаанд тээврийн хэрэгслийн хэвийн ажиллагаа, техник үйлчилгээг хангах бараа;

216.1.2. зорчигч, багийн гишүүдийн аяллын хугацаанд хэрэглэх бараа;

216.1.3. зорчигчид зориулан борлуулах татваргүй барааны дэлгүүрийн горимд байгаа бараа.

216.2. Улс хоорондын тээврийн үйлчилгээ эрхэлж буй дотоодын тээврийн хэрэгсэлд нийлүүлэх шатах, тослох материалыг энэ хуулийн 215.1-д заасан горимд байршуулахыг хориглоно.

217 дугаар зүйл. Улс хоорондын тээврийн үйлчилгээний барааны татвар

217.1. Улс хоорондын тээврийн үйлчилгээний барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэхэд гаалийн байгууллага гаалийн болон бусад татвар үл ногдуулна.

217.2. Дотоодын хэрэглээнд зориулан оруулсан горимын барааг энэ хуулийн 215.1-д заасан горимд байршуулахад урьд нь төлсөн импортын гаалийн татварыг буцаан олгохгүй.

218 дугаар зүйл. Улс хоорондын тээврийн үйлчилгээний бараа тарифын бус хязгаарлалтад хамаарах

218.1. Улс хоорондын тээврийн үйлчилгээний горимын бараа Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад үл хамаарна.

219 дүгээр зүйл. Улс хоорондын тээврийн үйлчилгээний барааг нэвтрүүлэх горим дуусгавар болох

219.1. Барааг зориулалтаар нь зарцуулснаар энэ хуулийн 215.1-д заасан горим дуусгавар болно.

ХОЁРДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

ДИПЛОМАТ ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ГАЗАР БОЛОН ТҮҮНТЭЙ АДИЛТГАХ

БУСАД БАЙГУУЛЛАГЫН БАРААГ ГААЛИЙН ХИЛЭЭР НЭВТРҮҮЛЭХ

220 дугаар зүйл. Дипломат төлөөлөгчийн газар болон түүнтэй адилтгах бусад байгууллагын барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх

220.1. Дипломат төлөөлөгчийн газар болон түүнтэй адилтгах бусад байгууллагын гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараанд дараахь бараа хамаарна:

220.1.1. гадаадын дипломат төлөөлөгчийн газар болон түүнтэй адилтгах бусад байгууллагын албан хэрэгцээний бараа;

220.1.2. гадаадын дипломат төлөөлөгчийн газрын тэргүүн, дипломат ажилтан, тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүдийн суух улсдаа шилжин суурьшихад шаардагдах хувийн хэрэглээний эд зүйл;

220.1.3. гадаадын дипломат төлөөлөгчийн газрын үйлчилгээ, техникийн ажилтан, тэдгээрийн гэр бүлийн гишүүд Монгол Улсын иргэн биш, Монгол Улсад байнга оршин суугч биш бол суух улсдаа шилжин суурьшихад шаардагдах хувийн хэрэглээний эд зүйл;

220.1.4. дипломат шуудан.

220.2. Энэ хуулийн 220.1-д заасан бараанд гаалийн болон бусад татвар ногдуулахгүй бөгөөд Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосноос бусад тарифын бус хязгаарлалтад үл хамаарна.

220.3. Хүн, малын гоц халдварт өвчин гарсан, эсхүл Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосон бараа байгаа гэх хангалттай үндэслэл байхгүй бол энэ хуулийн 220.1-д заасан бараанд гаалийн шалгалт хийхийг хориглоно.

220.4. Энэ хуулийн 220.3-т заасан үндэслэл байна гэж үзвэл гаалийн байгууллага гадаадын дипломат төлөөлөгчийн газрын бие төлөөлөгчийг байлцуулан шалгалт хийнэ.

220.5. Энэ хуулийн 220.1-д заасан барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

221 дүгээр зүйл. Дипломат шууданг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх

221.1. Дипломат шууданг гаалийн хилээр саадгүй нэвтрүүлнэ.

221.2. Дипломат албаны бус бичиг баримт, эд зүйл байгаа гэх хангалттай сэжиг байгаа тохиолдолд гаалийн байгууллага гадаадын дипломат төлөөлөгчийн газар болон түүнтэй адилтгах бусад байгууллагын төлөөлөгчийг байлцуулан дипломат шууданг нээж болно.

221.3. Энэ хуулийн 221.1-д заасан шуудан гаднаа дипломат шуудангийн шинжийг тодорхойлсон таних тэмдэгтэй байна.

ГУРАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

УЛС ХООРОНДЫН ШУУДАНГИЙН ИЛГЭЭМЖИЙГ ГААЛИЙН ХИЛЭЭР НЭВТРҮҮЛЭХ

222 дугаар зүйл. Улс хоорондын шуудангийн илгээмжийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх

222.1. "Улс хоорондын шуудангийн илгээмж" гэдэгт Шуудангийн тухайхуульд тодорхойлсон захидал, боодол, илгээлтийн хэлбэртэй биет зүйлийг ойлгоно.

222.2. Улс хоорондын шуудангийн илгээмжийг гаалийн байгууллагын зөвшөөрөлгүйгээр хүлээн авагчид олгох, эсхүл гадаад улсад илгээхийг хориглоно.

222.3. Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосон бараа байгаа гэх сэжиг бүхий тохиолдолд, эсхүл гадаад орны гаалийн байгууллагын хүсэлтээр гаалийн нутаг дэвсгэрээр дамжуулан өнгөрүүлэх улс хоорондын шуудангийн илгээмжийг гаалийн байгууллага саатуулан шалгаж болно.

222.4. Улс хоорондын шуудангийн илгээмжийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх журмыг гаалийн болон шуудангийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

223 дугаар зүйл. Улс хоорондын шуудангийн илгээмжээр илгээхийг хориглох эд зүйл, тэдгээрт тарифын бус хязгаарлалт тогтоох

223.1. Дараахь бараа, эд зүйлийг улс хоорондын шуудангийн илгээмжээр илгээхийг хориглоно:

223.1.1. Монгол Улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглосон бараа;

223.1.2. үндэсний болон гадаад валют, үнэт цаас, бусад төлбөрийн хэрэгсэл, цахим мөнгө;

[/Энэ заалт ад 2018 оны 04 дүгээр сарын 26-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

223.1.3. ариутгал хийгдээгүй хуучин гутал, хувцас, цагаан хэрэглэл;

223.1.4. цацраг идэвхт бодис, химийн хорт болон аюултай бодис, тэсэрч дэлбэрэх бодис зэрэг аюултай бараа;

223.1.5. амархан муудах, гэмтэх хадгалалтын онцгой нөхцөл шаардсан бараа;

223.1.6.хуулиар хориглосон бусад бараа.

223.2.Энэ хуулийн 223.1-д зааснаас бусад тарифын бус хязгаарлалттай барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх тохиолдолд илгээгч, хүлээн авагч болон тэдгээрийн төлөөлөгч нь холбогдох зөвшөөрөл, лицензийг гаалийн байгууллагад гаргаж өгөх үүрэг хүлээнэ.

224 дүгээр зүйл. Улс хоорондын шуудангийн илгээмжийн гаалийн бүрдүүлэлт

224.1.Улс хоорондын шуудангийн илгээмжид гаалийн байгууллага гаалийн түргэвчилсэн бүрдүүлэлт хийнэ.

224.2.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрээр дамжин өнгөрөх шуудангийн илгээмжид гаалийн байгууллага хяналт тавих бөгөөд гаалийн бүрдүүлэлт хийхгүй.

ДӨРӨВДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

ЗОРЧИГЧИЙН ХУВИЙН ХЭРЭГЛЭЭНИЙ ЭД ЗҮЙЛИЙГ ГААЛИЙН ХИЛЭЭР НЭВТРҮҮЛЭХ

225 дугаар зүйл. Зорчигч

225.1."Зорчигч" гэдэгт дараахь этгээдийг ойлгоно:

225.1.1.Монгол Улсад байнга оршин суудаггүй, улсын хилээр түр орж, эсхүл түүнээс буцаж гарч байгаа хувь хүн;

225.1.2.Монгол Улсад байнга оршин суудаг, улсын хилээр түр гарч, эсхүл буцаж орж байгаа хувь хүн.

226 дугаар зүйл. Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эд зүйл, тээврийн хэрэгсэл

226.1."Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эд зүйл" гэдэгт дараахь зүйлийг ойлгоно:

226.1.1.аяллын хугацаанд зорчигчийн хувийн хэрэглээнд шаардагдах эд зүйл;

226.1.2.зорчигчийн хувийн хэрэглээний эм;

226.1.3.хууль тогтоомжид заасан тоо хэмжээ, үнийн дүнд багтаж буй гаалийн болон бусад татваргүйгээр гаалийн хилээр нэвтрүүлэх эд зүйл.

227 дугаар зүйл. Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эмийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх

227.1.Улс хоорондын үйлчилгээний төмөр зам, автобус, хөлөг онгоц, нисэх онгоц болон хувийн тээврийн хэрэгслээр зорчигч нь өөрийн хэрэгцээнд зориулан авч яваа эмийг зорчигчийн хувийн хэрэглээний эм гэнэ.

227.2.Энэ хуулийн 227.1-д заасан эмийг импортын бараа гэж үзэхгүй ба импортын зөвшөөрөл шаардахгүй.

227.3.Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эмэнд яаралтай тусламж /7 хүртэл хоног/-ийн эм болон удаан хугацаанд нөхөх эмчилгээ шаардах /чихрийн шижин, хорт хавдар, сэтгэцийн эмгэг, дархлалын олдмол хомсдол зэрэг/ өвчтэй хүмүүсийн хэрэглэдэг эм багтана.

227.4.Дараахь төрлийн эмийг хувийн хэрэглээний зориулалтаар улсын хилээр нэвтрүүлэхийг хориглоно:

227.4.1.судсаар сэлбэх шингэн;

227.4.2.антибиотик тариа;

227.4.3.мансууруулах, сэтгэцэд нөлөөт эм;

227.4.4.цусны бэлдмэл сийвэн орлох эм;

227.4.5.нийтлэг дархлаажуулалтад хэрэглэх эм, бэлдмэл.

228 дугаар зүйл. Зорчигчийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх тусгай журам

228.1.Гаалийн байгууллага нь зорчигчийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэхдээ гаалийн хяналтын улаан, ногоон гарцыг хэрэглэж болно.

228.2.Зорчигч гаалийн хилээр нэвтрэх гарцаа өөрөө сонгоно.

228.3.Энэ хуулийн 8.1-д заасан бараа байхгүй тохиолдолд зорчигч гаалийн хилийн ногоон гарцаар нэвтэрч болно.

228.4.Гадаад улс, олон улсын байгууллагын дипломат эрх ямба бүхий ажилтан гаалийн хилээр нэвтрэх асуудлыг олон улсын конвенцээр зохицуулна.

228.5.Зорчигч гаалийн хилийн ногоон гарцаар нэвтэрч байгаа тохиолдолд зорчигчийн гаалийн мэдүүлэг бичихгүй байж болно.

228.6.Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эд зүйл, эмэнд гаалийн бүрдүүлэлт хийх танхимд улаан, ногоон гарцын таних тэмдэг, тайлбар, танилцуулгыг зорчигчид харагдахаар газар байрлуулсан байна.

228.7.Ногоон гарцаар нэвтэрч буй зорчигчийн хувийн хэрэглээний эд зүйл, эмэнд гаалийн хяналт тавьж гаалийн хилээр нэвтрүүлнэ.

229 дүгээр зүйл. Зорчигчийн хувийн тээврийн хэрэгслийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх

229.1."Зорчигчийн хувийн тээврийн хэрэгсэл" гэдэгт зорчигчийн байнга оршин суугаа газарт улсын бүртгэлтэй хувийн тээврийн хэрэгслийг ойлгоно.

229.2.Зорчигчийн хувийн тээврийн хэрэгслийг гаалийн хилээр гаалийн болон бусад татваргүйгээр түр хугацаагаар нэвтрүүлнэ.

229.3.Зорчигчийн хувийн тээврийн хэрэгсэлд байгаа засвар, үйлчилгээнд зайлшгүй шаардлагатай сэлбэг, хэрэгсэл болон шатахууныг гаалийн болон бусад татваргүйгээр гаалийн хилээр нэвтрүүлнэ.

230 дугаар зүйл. Зорчигчийн хувийн хэрэглээний эд зүйлийн тоо хэмжээ

230.1.Гаалийн болон бусад татваргүйгээр гаалийн хилээр нэвтрүүлэх зорчигчийн хувийн хэрэглээний эд зүйлийн жагсаалт, тоо хэмжээг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

ТАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

ЧӨЛӨӨТ БҮСИЙН ГОРИМ

231 дүгээр зүйл. Чөлөөт бүсийн горим

231.1.Чөлөөт бүсийн горимд дараахь барааг байршуулна:

231.1.1.хилийн чанадаас чөлөөт бүсэд оруулах гадаадын бараа;

231.1.2.гаалийн нутаг дэвсгэрт чөлөөт эргэлтэд байгаа монголын бараа;

231.1.3.бусад горимд байгаа бараа.

231.2.Чөлөөт бүсийн төрөл, тавигдах шаардлага, татварын асуудлыг Чөлөөт бүсийн тухайхуулиар зохицуулна.

IV ХЭСЭГ

ГААЛИЙН ХЯНАЛТ

АРВАН ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ

ГААЛИЙН ХЯНАЛТ

232 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтын нийтлэг үндэслэл

232.1.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хяналтыг гаалийн нутаг дэвсгэрт хэрэгжүүлнэ.

232.2.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн хяналт тавих нийтлэг журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батлах бөгөөд зарим бараа, тээврийн хэрэгслийн төрөл, онцлогийг харгалзан тусгай журам тогтоож болно.

232.3.Гаалийн хяналтад байгаа барааг ачих, буулгах, задлах, сав, баглаа боодлыг өөрчлөх, тээврийн хэрэгслийг хөдөлгөхийг гагцхүү гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр гүйцэтгэнэ.

232.4.Гаалийн хяналтад байгаа барааг ачих, буулгах, хадгалах, шилжүүлэн ачих, түүнчлэн тээврийн хэрэгслийг саатуулсантай холбогдон гарах зардал, хохирлыг мэдүүлэгч өөрөө хариуцна.

232.5.Гаалийн хяналтыг тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөн дунд хэрэгжүүлж болно.

232.6.Гаалийн хяналтыг хэрэгжүүлэхдээ техник, багаж хэрэгсэл, эрэлч нохой зэргийг ашиглаж болно.

232.7.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хяналтыг хэрэгжүүлэхдээ мэдээллийн технологийг ашиглаж болно.

232.8.Гаалийн байгууллага нь гаалийн харилцаанд оролцогчдын мэдээллийн сүлжээг гаалийн зорилгоор хууль тогтоомжийн хүрээнд ашиглаж болно.

232.9.Гаалийн хууль тогтоомж зөрчсөн болон зөрчихийг завдсан үйлдлийн талаархи мэдээллийг гаалийн байгууллага төлбөртэй, эсхүл төлбөргүйгээр хүлээн авч нууцлалыг хадгалах бөгөөд энэхүү мэдээллийг хүлээн авах журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

233 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтын зарчим

233.1.Гаалийн хяналтыг гагцхүү хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу хэрэгжүүлнэ.

233.2.Гаалийн удирдах төв байгууллага эрсдэл тооцох системд үндэслэн гаалийн хяналтын стратегийг тодорхойлно.

233.3.Гаалийн хяналтын талаар гадаад орны гаалийн байгууллагатай хамтран ажиллаж, гаалийн хяналт, шалгалтыг аль нэг орны гаалийн нутаг дэвсгэр дээр хийхээр харилцан тохиролцож болно.

233.4.Гаалийн хяналтын үр нөлөөг дээшлүүлэх зорилгоор гаалийн харилцаанд оролцогч талуудтай хамтран ажиллана.

234 дүгээр зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийн гаалийн хяналтад байх хугацаа

234.1.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэл нь дор дурдсан хугацаанд гаалийн хяналтад байна:

234.1.1.дотоодын хэрэглээнд зориулан хилийн чанадаас оруулах бараа, тээврийн хэрэгслийн хувьд улсын хилээр орсон үеэс чөлөөт эргэлтэд оруулахыг гаалийн байгууллага зөвшөөрөх хүртэл;

234.1.2.гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулах бараа, тээврийн хэрэгслийн хувьд улсын хилээр орсон үеэс гаалийн нутаг дэвсгэрээс буцаан гаргах, эсхүл гаалийн бүрдүүлэлтийн өөр горимд байршуулах хүртэл;

234.1.3.улс хооронд дамжуулан өнгөрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгслийн хувьд улсын хилээр орсон үеэс улсын хилээр гаргахыг хилийн гаалийн байгууллага зөвшөөрөх хүртэл; хилийн гаалийн байгууллагаас гүний гаалийн байгууллагад шилжүүлэх бол улсын хилээр орсон үеэс гүний гаалийн байгууллагад хүргэх хүртэл; гүний гаалийн байгууллагаас хилийн гаалийн байгууллагад шилжүүлэх бол гүний гаалийн байгууллагад мэдүүлсэн үеэс улсын хилээр гаргахыг хилийн гаалийн байгууллага зөвшөөрөх хүртэл; гүний гаалийн нэг байгууллагаас гүний гаалийн нөгөө байгууллагад шилжүүлэх бол гүний гаалийн нэг байгууллагаас гүний гаалийн нөгөө байгууллагад хүргэх хүртэл;

234.1.4.шилжүүлэн ачих барааны хувьд улсын хилээр орсон үеэс улсын хилээр гаргах хүртэл;

234.1.5.гаалийн нутаг дэвсгэрээс бүрмөсөн гаргах барааны хувьд гаалийн байгууллагад мэдүүлсэн үеэс улсын хилээр гаргахыг хилийн гаалийн байгууллага зөвшөөрөх хүртэл;

234.1.6.гаалийн нутаг дэвсгэрээс түр хугацаагаар гаргах бараа, тээврийн хэрэгслийн хувьд гаалийн байгууллагад мэдүүлсэн үеэс гаалийн нутаг дэвсгэрт буцаан оруулах хүртэл, эсхүл гаалийн бүрдүүлэлтийн өөр горимд байршуулах хүртэл.

234.2.Бараа, тээврийн хэрэгсэл гаалийн баталгаат бүсэд байх хугацаанд гаалийн хяналтад байна.

235 дугаар зүйл. Чөлөөт эргэлтэд байгаа барааны мэдээллийн үнэн зөвийг шалгах

235.1.Гаалийн байгууллага гаалийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах зорилгоор чөлөөт эргэлтэд байгаа барааны мэдээллийн үнэн зөвийг шалгах эрхтэй.

235.2.Чөлөөт эргэлтэд оруулсан барааны мэдээллийн үнэн зөвийг дараахь үндэслэлээр шалгана:

235.2.1.эрсдэл тооцох системд үндэслэн гаалийн хяналтын стратегийг тодорхойлох зорилгоор мэдээлэл цуглуулах;

235.2.2.гаалийн бүрдүүлэлтийн дараахь шалгалт хийх, зөрчлийг арилгуулах;

235.2.3.хууль тогтоомж зөрчсөн, эсхүл зөрчихийг завдаж байгаа тухай мэдээллийг шалгах.

235.3.Гаалийн удирдах төв байгууллагын даргын томилсон гаалийн албан тушаалтан мэдээллийн үнэн зөвийг шалгана.

235.4.Чөлөөт эргэлтэд орсон барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлснээс хойш 5 жил хүртэл хугацаанд шалгаж болно.

236 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтын бүс

236.1.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хяналтын бүсийг тогтооно.

236.2.Гаалийн хяналтын бүс байнгын болон түр байж болно.

236.3.Барааг гаалийн хяналтын бүсэд оруулснаас хойш 3 хүртэл хоног хадгалах бөгөөд энэ хугацаанд гаалийн бүрдүүлэлт хийгдээгүй бол барааг гаалийн түр агуулахад шилжүүлнэ.

236.4.Энэ хуулийн 236.3-т заасны дагуу барааг шилжүүлэх боломжгүй бол барааг гаалийн нээлттэй түр агуулахад шилжсэнд тооцох бөгөөд энэ тохиолдолд хяналтын бүс нь түр агуулахын үүрэг гүйцэтгэнэ.

236.5.Гаалийн шалгалтыг гаалийн хяналтын бүсэд хийх боломжгүй бол өөр газарт мэдүүлэгчийн зардлаар хийж болно. Тэсэрч дэлбэрэх, химийн хорт болон аюултай бодис, орчиндоо аюул учруулж болох бусад бараанд аюулгүй байдлыг хангасны дараа гаалийн шалгалт хийнэ.

[/Энэ хэсэгт 2020 оны 01 дүгээр сарын 30-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

236.6.Гаалийн хяналтын бүсийн журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

237 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтад шаардлагатай мэдээлэл, бичиг баримт гаргаж өгөх

237.1.Гаалийн харилцаанд оролцогч нь гаалийн хяналтад шаардлагатай мэдээлэл, бичиг баримтыг гаалийн байгууллагад гаргаж өгөх үүрэг хүлээнэ.

237.2.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хяналтад шаардлагатай мэдээлэл, бичиг баримтыг тогтоосон хугацаанд гаргуулан авна.

237.3.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хяналтад шаардагдах мэдээлэл, бичиг баримтыг энэ хуулийн 237.1-д зааснаас бусад этгээдээс гаргуулан авч болно.

237.4.Мэдүүлэгч, тээвэрлэгч, түүнчлэн түр агуулах, гаалийн баталгаат бүсийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл эзэмшигч нь гаалийн үйл ажиллагаатай холбоотой бичиг баримтыг 5 жил хадгална.

238 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтад шаардагдах тайлан

238.1.Зуучлагч, тээвэрлэгч, түүнчлэн түр агуулах, гаалийн баталгаат бүсийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл эзэмшигч нь гаалийн байгууллагаас баталсан загварын дагуу тайлан гаргана.

239 дүгээр зүйл. Хохирол учрахаас сэргийлэх

239.1.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан нь хуулиар хүлээсэн үүргээ гүйцэтгэхдээ бараа, тээврийн хэрэгсэлд хохирол учруулах аливаа үйлдэл, эс үйлдэхүй гаргаж үл болно.

239.2.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтны хууль бус үйлдэл, эс үйлдэхүйн улмаас бусдад учруулсан хохирлыг гаалийн байгууллага барагдуулна.

239.3.Бусдад хохирол учруулсан гаалийн албан тушаалтанд Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

239.4.Гаалийн байгууллага энэ хуулийн 239.2-т зааснаар барагдуулсан хохирлыг буруутай гаалийн албан тушаалтнаар нөхөн төлүүлэхээр шүүхэд нэхэмжлэл гаргана.

240 дүгээр зүйл. Гаалийн хяналтын хэлбэр

240.1.Гаалийн хяналт нь дараахь хэлбэртэй байна:

240.1.1.мэдээлэл, бичиг баримтыг шалгах;

240.1.2.амаар мэдүүлэх;

240.1.3.тайлбар гаргуулах;

240.1.4.гаалийн зорилгоор ажиглалт хийх;

240.1.5.бараа, тээврийн хэрэгслийн гаднах байдлыг шалгах;

240.1.6.бараа, тээврийн хэрэгслийг шалгах;

240.1.7.хүний биед үзлэг хийх;

240.1.8.байр, агуулах, талбайг шалгах;

240.1.9.гаалийн бүрдүүлэлтийн дараахь шалгалт;

240.1.10.бусад.

240.2.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хяналтыг хэрэгжүүлэхдээ эрсдэл тооцох аргыг хэрэглэнэ.

241 дүгээр зүйл. Мэдээлэл, бичиг баримтыг шалгах

241.1.Гаалийн байгууллага нь мэдүүлэгчээс ирүүлсэн мэдээлэл, бичиг баримт хүчинтэй, үндэслэлтэй, зөв бүрдүүлсэн эсэхийг шалгана.

241.2.Гаалийн байгууллага нь энэ хуулийн 241.1-д заасан бичиг баримт, мэдээллийг шалгахдаа үндэслэлээ танилцуулж, нэмэлт бичиг баримт, мэдээлэл шаардаж болно.

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./](#)

242 дугаар зүйл. Амаар мэдүүлэх

242.1.Гаалийн албан тушаалтан гаалийн хяналтыг хэрэгжүүлэхдээ гаалийн харилцаанд оролцогчоос амаар мэдүүлэг авч болно.

243 дугаар зүйл. Тайлбар гаргуулах

243.1.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан нь гаалийн харилцаанд оролцогч болон бусад этгээдээс гаалийн хяналтад ач холбогдол бүхий тайлбарыг бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр гаргуулан авч болно.

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

244 дүгээр зүйл. Ажиглалт хийх

244.1.Гаалийн хяналтад байгаа барааг тээвэрлэх, ачих, буулгах, шилжүүлэн ачих ажиллагаа болон тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнд гаалийн байгууллага, албан тушаалтан ажиглалт хийх бөгөөд ингэхдээ техник хэрэгсэл ашиглаж болно.

245 дугаар зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийн гаднах байдлыг шалгах

245.1.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хилээр нэвтрүүлж буй бараа, тээврийн хэрэгслийн гаднах байдал, битүүмжлэл, тодорхой нэрийн барааны тусгай тэмдгийг шалгана.

245.2.Энэ хуулийн 245.1-д заасан шалгалтыг мэдүүлэгчийг байлцуулахгүйгээр хийж болно.

246 дугаар зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийг шалгах

246.1.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан нь барааны гаалийн мэдүүлгийг хүлээн авсны дараа түүний үнэн зөвийг тогтоох зорилгоор бараа, тээврийн хэрэгсэлд шалгалт хийнэ.

246.2.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх барааны шинж байдлыг тогтоох, эсхүл гаалийн хууль тогтоомж зөрчсөн тухай мэдээллийг нягтлан шалгах зорилгоор гаалийн байгууллага, албан тушаалтан нь гаалийн мэдүүлгийг хүлээн авахаас өмнө энэ хуулийн 246.1-д заасан шалгалт хийж болно.

246.3.Гаалийн хяналтад байгаа бараа, тээврийн хэрэгслийн битүүмжлэлийг авах, онгойлгох, баглаа боодлыг задлах, барааг таних, тоолох зэрэг аль тохиромжтой аргаар шалгана.

246.4.Бараа, тээврийн хэрэгслийг шалгахад мэдүүлэгчийг байлцуулах бөгөөд мэдүүлэгч нь шалгалтад биечлэн байлцах боломжгүй тохиолдолд тээвэрлэгчийг оролцуулж болно.

246.5.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан нь дараахь барааг мэдүүлэгчийг байлцуулахгүйгээр шалгаж болно:

246.5.1.нийтийн аюулгүй байдал, хүн ам, ургамал, амьтан, хүрээлэн буй орчинд аюул учруулж болохуйц тэсэрч дэлбэрэх, түргэн шатах бараа, цацраг идэвхт бодис, химийн хорт болон аюултай бодис, мансууруулах, сэтгэцэд нөлөөт эм, түүх, соёлын үнэт зүйлс;

246.5.2.улс хоорондын шуудангийн илгээмж;

246.5.3.гаалийн хууль тогтоомж зөрчсөн тухай мэдээллийн дагуу нягтлан шалгах бараа.

246.6.Гаалийн байгууллага нь энэ хуулийн 246.5-д заасны дагуу бараанд шалгалт хийсэн тохиолдолд хөндлөнгийн гэрчийг байлцуулж шалгасан тухай акт үйлдэнэ.

246.7.Гаалийн шалгалтыг дахин хийж болно.

246.8.Гаалийн шалгалтыг гаалийн хяналтын бүсэд хийх боломжгүй бол гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр шалгалт хийх нөхцөлөөр хангагдсан албаны болон ахуйн байранд мэдүүлэгчийн зардлаар хийж болох бөгөөд энэ тохиолдолд тухайн албаны болон ахуйн байр нь гаалийн хяналтын бүсийн үүргийг түр гүйцэтгэнэ.

246.9.Гаалийн байгууллага нь тогтоосон цагийн хуваарьтай улс хоорондын зорчигч болон бараа тээврийн хэрэгсэлд хийх шалгалтыг хуваарьт цагт нь багтаан дуусгах бөгөөд зайлшгүй гэж үзвэл гаалийн байгууллагын даргын шийдвэрээр уг хугацааг сунгаж болно.

247 дугаар зүйл. Хүний биед үзлэг хийх

247.1.Гаалийн зөрчил илэрсэн, эсхүл барааг биедээ нуусан гэх хангалттай үндэслэл, сэжиг байгаа бол гаалийн албан тушаалтан дор дурдсан журмыг баримтлан хүний биед үзлэг хийнэ:

247.1.1.үзлэг хийх тухай гаалийн байгууллагын удирдах албан тушаалтанд мэдэгдэх;

247.1.2.үзлэг хийхийн өмнө энэ тухайгаа уг этгээдэд мэдэгдэж, эрх, үүргийг нь тайлбарлах, биедээ нуусан барааг сайн дураар гаргаж өгөхийг сануулах;

247.1.3.эрүүл ахуйн шаардлага хангасан, гадны хүн орох болон үзлэгийн явцыг гаднаас харах боломжгүй өрөөнд үзлэг хийх;

247.1.4.үзлэг хийх гаалийн албан тушаалтан нь шалгуулж байгаа хүнтэй ижил хүйсийнх байх, ийм хүйсийн хүн байхгүй бол хүний эмч урьж үзлэгт оролцуулах;

247.1.5.үзлэг хийх үед шалгуулж байгаа хүнтэй ижил хүйсийн хөндлөнгийн гэрчийг байлцуулах;

247.1.6.насанд хүрээгүй, эсхүл эрх зүйн чадамжгүй хүний биед үзлэг хийх бол тэдний хууль ёсны төлөөлөгч, эсхүл дагалдан яваа хүнийг нь байлцуулах.

247.2.Энэ хуулийн 247.1-д заасны дагуу шалгуулж байгаа хүн нь дор дурдсан эрх эдэлнэ:

247.2.1.өөрийн эрх, үүрэгтэй танилцах;

247.2.2.тайлбар өгөх, хүсэлт гаргах;

247.2.3.биед үзлэг хийсэн тухай тэмдэглэлтэй танилцах;

247.2.4.өөрийн төрөлх хэлээр ярих, шаардлагатай тохиолдолд орчуулагч байлцуулах;

247.2.5.биед нь үзлэг хийх явцад өөрийнх нь хууль ёсны эрхийг зөрчсөн гэж үзвэл энэ хууль болон холбогдох бусад хуульд заасны дагуу гомдол гаргах.

247.3.Үзлэг хийлгэж байгаа хүн гаалийн албан тушаалтны хууль ёсны шаардлагыг биелүүлэх үүрэгтэй.

247.4.Гаалийн албан тушаалтан нь хүний биед үзлэг хийхдээ тухайн этгээдийн нэр төр, алдар хүндийг гутаах, хүний эрүүл мэндэд аюултай арга хэрэглэхийг хориглоно.

247.5.Гаалийн албан тушаалтан хүний биед үзлэг хийсэн тухай тэмдэглэл хөтөлж, түүнд үзлэг хийлгэсэн этгээд болон оролцсон албан тушаалтан, хөндлөнгийн гэрч, бусад этгээдээр гарын үсэг зуруулна.

247.6.Хүний биед үзлэг хийх ажиллагаанд Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд заасан үзлэг хийх журмыг баримтална.

[Энэ хэсгийг 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

248 дугаар зүйл. Байр, агуулах, талбайг шалгах

248.1.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан нь дараахь бараа байрших байр, агуулах, талбайд шалгалт хийнэ:

248.1.1.гаалийн нутаг дэвсгэрт түр хугацаагаар оруулсан бараа;

248.1.2.гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр мэдүүлэгчид хадгалуулсан бараа;

248.1.3.түр агуулах, гаалийн баталгаат бүсэд байгаа бараа.

248.2.Гаалийн хяналтад байгаа бараа, тээврийн хэрэгсэл алдагдсан,эсхүл гаалийн хууль тогтоомж зөрчсөн тухай мэдээлэл байгаа бол байр, агуулах, талбайд Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд заасан журмын дагуу гаалийн байгууллага, албан тушаалтан шалгалт хийнэ.

[Энэ хэсэг т 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/](#)

248.3.Энэ хуулийн 248.1-д зааснаас бусад газар гаалийн хилээр хууль бусаар нэвтрүүлсэн бараа байгаа гэх хангалттай үндэслэл, сэжиг байгаа бол гаалийн байгууллага уг бараа хадгалагдаж буй байр, агуулах, талбайд Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд заасан журмын дагуу шалгалт хийж болох бөгөөд энэ нөхцөлд барааны тусгай тэмдгийг шалгана.

[Энэ хэсэг т 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/](#)

248.4.Гаалийн хяналтад байгаа бараа, тээврийн хэрэгслийг хадгалж байгаа байр, агуулах, талбайн эзэмшигч нь шалгалт хийлгэхээс татгалзсан тохиолдолд гаалийн байгууллага хөндлөнгийн гэрчийг байлцуулан тэдгээрт нэвтрэн орж шалгалт хийх бөгөөд энэ тухай прокурорын байгууллагад холбогдох хуульд заасан хугацаанд мэдэгдэнэ.

249 дүгээр зүйл. Гаалийн бүрдүүлэлтийн дараахь шалгалт

249.1.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн бүрдүүлэлт хийж, гаалийн хяналтаас гаргах зөвшөөрөл олгосны дараа гаалийн мэдүүлэг болон гаалийн бүрдүүлэлтийн бичиг баримтад өгөгдсөн мэдээллийн үнэн зөвийг нягтлан шалгах, мэдүүлэгчийн экспорт, импортын үйл ажиллагаанд гаалийн зорилгоор гаалийн байгууллага бүрдүүлэлтийн дараахь шалгалтыг явуулна.

249.2.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан бүрдүүлэлтийн дараахь шалгалтыг хийхдээ дор дурдсан эрх эдэлнэ:

249.2.1.мэдүүлэгчээс гааль, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн болон бусад шаардлагатай бичиг баримтыг гаргуулан авах, мэдээллийн санд нь нэвтрэх;

249.2.2.шалгалттай холбоотой бичиг баримтыг нягтлан шалгах, хуулбарлан авах, баталгаажуулах, холбогдох тайлбар, тодруулга, лавлагааг гаргуулан авах;

249.2.3.бараа хүлээн авагч, эзэмшигч, өмчлөгч, тэдгээртэй харилцан хамааралтай этгээдийн байр, агуулах, талбайд нэвтрэн орох, шалгалт хийх, шаардлагатай гэж үзвэл битүүмжлэх;

249.2.4.бараа, тээврийн хэрэгслийг мэдүүлэгч, хүлээн авагч, эзэмшигч, өмчлөгч, тэдгээртэй харилцан хамаарал бүхий этгээд нь байр, агуулах, талбайдаа оруулахгүй байх, бусад хэлбэрээр шалгалт хийлгэхээс татгалзах тохиолдолд хөндлөнгийн 2-оос доошгүй гэрч байлцуулан тэдгээрт нэвтрэн орж шалгалт хийх;

249.2.5.хуульд заасан бусад эрх.

249.3.Бүрдүүлэлтийн дараахь шалгалт хийсэн гаалийн албан тушаалтан нь баримтаар нотлогдсон зөрчилд дүгнэлт гаргаж төлбөрийн акт тогтоох бөгөөд энэ тохиолдолд гаалийн мэдүүлгийг нөхөн бичүүлж, гаалийн бүрдүүлэлт хийлгэж болно.

249.4.Гаалийн бүрдүүлэлтийн дараахь шалгалт хийх журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

250 дугаар зүйл. Барааг гаалийн хяналтын дор хүргэх

250.1.Гаалийн байгууллагаас олон улсын гэрээний, эсхүл бусад улсын гаалийн болон эрх бүхий байгууллагатай харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр Монгол Улсын гаалийн хилээр нэвтрүүлэхэд тарифын бус хязгаарлалт тогтоосон барааны хууль бус эргэлтийг таслан зогсоох, оролцогч этгээдийг илрүүлэх зорилгоор уг барааг гаалийн хяналтын дор хүргэх аргыг хэрэглэж болно.

250.2.Барааг гаалийн хяналтын дор хүргэх арга хэрэглэх журмыг Засгийн газар тогтооно.

251 дүгээр зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийг саатуулах

251.1.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд мэргэжлийн байгууллагын дүгнэлт гаргуулах, шинжилгээ хийлгэх, мэргэжлийн байгууллагаас мэдээлэл, лавлагаа авах, холбогдох байгууллага, албан тушаалтныг гаалийн шалгалтад оролцуулах зорилгоор бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрээр саатуулж болно.

251.2.Энэ хуулийн 251.1-д заасан шийдвэрт бараа, тээврийн хэрэгслийг саатуулах үндэслэл, хугацаа, саатуулах шийдвэр гаргасан албан тушаалтны овог, нэр зэрэг мэдээллийг тусгасан байх бөгөөд шийдвэрийн хувийг мэдүүлэгчид гардуулна.

251.3.Бараа, тээврийн хэрэгслийг саатуулах журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

НЭГДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

ГААЛИЙН ХЯНАЛТЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮЕД ХИЙХ МАГАДЛАН ШИНЖИЛГЭЭ

252 дугаар зүйл. Гаалийн хяналт хийхэд шинжээч томилох

252.1.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэл болон тэдгээртэй холбоотой бичиг баримтад гаалийн хяналт хийх явцад мэргэжлийн тусгай мэдлэг зайлшгүй шаардагдах, гаалийн зорилгоор барааны ангиллын кодыг тодорхойлох тохиолдолд магадлан шинжилгээ хийнэ.

252.2.Магадлан шинжилгээг гаалийн лаборатори, гаалийн байгууллагаас томилсон байгууллага, эсхүл шинжээч хийнэ.

252.3.Магадлан шинжилгээ хийх, шинжээч томилох тухай гаалийн байгууллагын шийдвэрийг өмчийн аль ч хэлбэрийн байгууллага хүлээн авч хэрэгжүүлнэ.

252.4.Магадлан шинжилгээг мэргэжлийн хувийн өмчийн болон төрийн бус байгууллага, эсхүл бие даасан шинжээчээр гэрээний үндсэн дээр гүйцэтгүүлж болох бөгөөд энэ тохиолдолд магадлан шинжилгээний төлбөрийг мэдүүлэгч хариуцна.

252.5.Магадлан шинжилгээ хийлгэх тухай гаалийн байгууллагын даргын тогтоолд магадлан шинжилгээ хийх үндэслэл, зорилго, хугацаа болон шинжээчийн овог, нэр, эсхүл байгууллагын нэр, шинжээчийн өмнө тавигдах асуулт, шинжээчид шилжүүлсэн материал, бичиг баримтын жагсаалт, дүгнэлт, буруу дүгнэлт гаргасан тохиолдолд шинжээчид хүлээлгэх хариуцлагын талаарх анхааруулга зэргийг тусгана.

252.6.Магадлан шинжилгээг дараахь хугацаанд хийнэ:

252.6.1.барааг магадлан шинжилгээний дүгнэлтийн дараа мэдүүлэгчийн сонгосон горимд байршуулах тохиолдолд түр агуулахад байх хугацаанд;

252.6.2.тээврийн хэрэгсэлд магадлан шинжилгээ хийх тохиолдолд 1 сар хүртэлх хугацаанд;

252.6.3.бусад тохиолдолд 3 сар хүртэлх хугацаанд.

252.7.Гаалийн байгууллагын удирдах албан тушаалтан бараа, тээврийн хэрэгсэл болон тэдгээртэй холбоотой бичиг баримтад магадлан шинжилгээ хийх болсон тухай шийдвэр гаргаж, түүнийг мэдүүлэгчид танилцуулна.

252.8.Магадлан шинжилгээ хийх, шинжээч томилох, дүгнэлт гаргах журам, шинжээчид тавигдах шаардлагыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

253 дугаар зүйл. Шинжээчийн дүгнэлт

253.1.Шинжээч шинжилгээний үндсэн дээр дүгнэлтийг бичгээр, эсхүл цахим гарын үсгээр баталгаажуулсан цахим хэлбэрээр гаргана.

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

253.2.Шинжээчийн дүгнэлтэд магадлан шинжилгээ хийсэн үндэслэл, газар, хугацаа болон шинжээчийн овог, нэр, эсхүл байгууллагын нэр, шинжээчийн өмнө тавигдсан асуулт, түүний хариулт, шинжилгээний объект, материал, бичиг баримт, шинжилгээ хийсэн арга, үр дүн зэргийг бичнэ.

253.3.Энэ хуулийн 253.2-т заасан дүгнэлтэд шинжээч томилсон тогтоолын асуултад тусгагдаагүй боловч тухайн шинжилгээнд ач холбогдолтой байж болох бусад дүгнэлтийг бичиж болно.

253.4.Шинжээч дүгнэлтэд нотлох баримт болон холбогдох бусад материал, бичиг баримтыг хавсаргах бөгөөд энэ нь шинжээчийн дүгнэлтийн салшгүй хэсэгт тооцогдоно.

253.5.Магадлан шинжилгээ хийсэн болон түүнд оролцсон шинжээч нар дүгнэлтэд гарын үсэг зурах бөгөөд санал зөрсөн тохиолдолд шинжээч бүр өөрийн дүгнэлтийг гаргана.

253.6.Гаалийн байгууллага шинжээчийн дүгнэлтийн хуулбарыг мэдүүлэгчид өгнө.

253.7.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан нь шийдвэр гаргахдаа шинжээчийн дүгнэлтийг харгалзан үзнэ.

254 дүгээр зүйл. Нэмэлт болон давтан магадлан шинжилгээ хийх

254.1.Шинжээчийн дүгнэлт тодорхой бус, бүрэн гүйцэд гараагүй тохиолдолд дүгнэлт гаргасан шинжээч, эсхүл өөр шинжээч, байгууллагаар нэмэлт магадлан шинжилгээг хийлгэнэ.

254.2.Шинжээчийн дүгнэлт үндэслэлгүй, эргэлзээтэй байгаа бол гаалийн байгууллага өөр шинжээч томилж, давтан магадлан шинжилгээ хийлгэнэ.

254.3.Нэмэлт болон давтан магадлан шинжилгээг хийлгэхэд энэ хуулийн 252, 253 дугаар зүйлийн холбогдох заалтыг баримтална.

255 дугаар зүйл. Шинжээчийн эрх, үүрэг

255.1.Шинжээч дараахь эрх эдэлнэ:

255.1.1.магадлан шинжилгээ хийх бичиг баримт, бараа, тээврийн хэрэгсэлтэй танилцах;

255.1.2.магадлан шинжилгээнд гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр бусад шинжээчийг оролцуулах;

255.1.3.магадлан шинжилгээ хийхэд зайлшгүй шаардлагатай материал, нэмэлт мэдээлэл, бичиг баримт гаргуулан авах;

255.1.4.магадлан шинжилгээ хийхээс татгалзах;

255.1.5.гаалийн байгууллагын зөвшөөрлөөр гаалийн хяналтыг хэрэгжүүлэх тодорхой ажиллагаанд оролцох.

255.2.Шинжээч энэ хуулийн 255.1.4-т зааснаар магадлан шинжилгээ хийхээс татгалзсан бол энэ тухай гаалийн байгууллагад бичгээр, эсхүл Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуульд заасан албаны цахим шуудангаар дамжуулан цахим хэлбэрээр гаргана.

[/Энэ хэсэгт 2024 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан./](#)

255.3.Шинжээч магадлан шинжилгээ хийх болон шинжээчийн дүгнэлттэй холбоотой мэдээллийн нууцыг хадгалах, оролцож буй тухайн гаалийн үйл ажиллагаа өөрийн нь гэр бүлийн гишүүн, төрөл, садангийн хүн, эсхүл өөрийн нь өмчтэй холбоотой бол уг үйл ажиллагаанаас татгалзан гарах үүрэгтэй.

256 дугаар зүйл. Сорьц, дээж, загвар авах

256.1.Гаалийн байгууллага, албан тушаалтан нь гаалийн хяналтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор барааны сорьц, дээж, загварыг авч болно.

256.2.Мэдүүлэгч гаалийн байгууллагын зөвшөөрснөөр сорьц, дээж, загвар авч болно.

256.3.Төрийн эрх бүхий бусад байгууллага, албан тушаалтан холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу сорьц, дээж, загвар авахад гаалийн байгууллагын албан тушаалтан болон мэдүүлэгч байлцана.

256.4.Мэдүүлэгч нь сорьц, дээж, загвар авахад туслалцаа үзүүлж, үүнтэй холбогдон гарах зардлыг хариуцна.

256.5.Сорьц, дээж, загварын тоо хэмжээ нь шинжилгээ, дүгнэлтэд хүрэлцэхүйц хамгийн бага хэмжээтэй байна.

256.6.Энэ хуулийн 256.1-256.3-т заасны дагуу барааны сорьц, дээж, загварыг авсан тухай тэмдэглэл хөтлөх бөгөөд уг ажиллагаанд шинжээч, мэргэжилтнийг оролцуулж болно.

256.7.Сорьц, дээж, загвар авах, шинжилгээ хийх, дүгнэлт гаргах журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

257 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтад мэргэжилтнийг оролцуулах

257.1.Гаалийн хяналтыг хэрэгжүүлэхэд техник хэрэгсэл, мэргэжлийн мэдлэг, ур чадвар ашиглах шаардлага гарвал гаалийн байгууллага холбогдох мэргэжилтэнг гэрээний үндсэн дээр гаалийн үйл ажиллагаанд оролцуулж болно.

257.2.Энэ хуулийн 257.1-д заасан мэргэжилтэн дараахь эрх эдэлнэ:

257.2.1.өөрийн хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд холбогдох материалтай танилцах;

257.2.2.гаалийн байгууллагын албан тушаалтны зөвшөөрлөөр тухайн үйл ажиллагаанд хамаарах асуулт тавих;

257.2.3.өөрийн оролцсон үйл ажиллагааны үр дүн, холбогдох бичиг баримттай танилцах, тайлбар хийх.

257.3.Энэ хуулийн 257.1-д заасан мэргэжилтэн дараахь үүрэг хүлээнэ:

257.3.1.гэрээнд заасан үүргээ биелүүлэх;

257.3.2.гаалийн хяналтын тодорхой үйл ажиллагаанд оролцсон болохыг гарын үсгээр баталгаажуулах, уг ажиллагааны явцад олж мэдсэн мэдээллийн нууцыг задруулахгүй байх;

257.3.3.оролцож буй тухайн гаалийн үйл ажиллагаа нь өөрийн нь гэр бүлийн гишүүн, төрөл, садангийн хүн, эсхүл өөрийн нь өмчтэй холбоотой бол уг үйл ажиллагаанаас татгалзан гарах үүрэгтэй.

257.4.Гаалийн байгууллагын санаачилгаар гаалийн хяналтад оролцсон мэргэжилтний зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ.

258 дугаар зүйл. Гаалийн хяналт хийхэд төрийн эрх бүхий бусад байгууллага, албан тушаалтны оролцоо

258.1.Гаалийн хяналт хийх үед холбогдох хяналтын болон цагдаа, төрийн эрх бүхий бусад байгууллага, албан тушаалтан холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу оролцож болно.

[/Энэ хэсэгт 2022 оны 11 дүгээр сарын 11-ний өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./](#)

258.2.Энэ хуулийн 258.1-д заасан байгууллага, албан тушаалтан нь холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хийх хяналт, шалгалтыг гаалийн шалгалттай зэрэг хийж болно.

ХОЁРДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

ГААЛИЙН ХЯНАЛТЫН НЭМЭЛТ НӨХЦӨЛ

259 дүгээр зүйл. Гаалийн харилцаанд оролцож буй этгээдийн талаархи мэдээлэл

259.1.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хилээр бараа, тээврийн хэрэгсэл нэвтрүүлж байгаа болон гадаад худалдааны үйл ажиллагаа эрхэлж буй этгээдийн талаарх мэдээллийг энэхүү хуульд заасны дагуу авна.

259.2.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хяналт хэрэгжүүлэх, гаалийн татвар, хураамжийг ногдуулах, хураан авах зорилгоор гаалийн харилцаанд оролцогчийн үйл ажиллагаа, хөрөнгө, санхүү, байршил зэрэгтэй холбоотой мэдээллийг авна.

260 дугаар зүйл. Гаалийн хяналтад шаардлагатай бусад үйл ажиллагаа

260.1.Түр агуулах болон гаалийн баталгаат бүсэд үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрөл эзэмшигч, мэдүүлэгч, тээвэрлэгч нь гаалийн байгууллагын шаардлагаар гаалийн хяналтад байгаа барааг тээвэрлэх, ачих, буулгах, шилжүүлэн ачих, баглаа боодлыг задлах, боох, жигнэх, тоо хэмжээ тогтоох, баглаа боодлын гэмтлийг арилгах, дахин савлах болон байр, агуулахыг онгойлгох, хаах үүрэг хүлээнэ.

261 дүгээр зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ хийх

261.1.Гаалийн хяналтад байгаа бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн зорилгоор тэмдэглэгээ цаашид "гаалийн тэмдэглэгээ" гэх хийхдээ лац, ломбо, үсгэн болон бусад тэмдэглэгээ тавих, марклах, тээврийн болон худалдааны бичиг баримтад хяналтын тэмдэг дарах, сорьц, дээж, загвар авах, бараа, тээврийн хэрэгслийн шинж байдлыг дэлгэрэнгүй тодорхойлон бичих, фото зураг авах, бичлэг хийх, зураг, бүдүүвч зураг гаргах зэрэг боломжтой бүхий л аргыг хэрэглэнэ.

261.2.Энэ хуулийн 261.1-д заасан тэмдэглэгээг гаалийн байгууллага, албан тушаалтан хийнэ.

261.3.Бараа, тээврийн хэрэгсэл устгах, үрэгдэх, гэмтэж муудах бодит аюул тулгарсан, эсхүл гаалийн байгууллага гаалийн тэмдэглэгээг хийх боломжгүй бол энэ тухай гаалийн байгууллагад шуурхай мэдээлж түүний зөвшөөрөлтэйгээр гаалийн тэмдэглэгээг бусад этгээд авах, өөрчлөх, сольж болно.

261.4.Энэ хуулийн 261.3-т заасан нөхцөл байдлыг гаалийн байгууллагад мэдээлэх боломжгүй бол төрийн холбогдох эрх бүхий албан тушаалтны оролцоотойгоор гаалийн тэмдэглэгээг бусад этгээд авах, өөрчлөх, сольж болно.

261.5.Энэ хуулийн 261.3, 261.4-т заасан тохиолдолд гаалийн удирдах төв байгууллагын даргын баталсан маягтын дагуу акт үйлдэх ба бодит аюул учирсныг холбогдох байгууллагын бичиг баримтаар нотолно.

261.6.Энэ хуулийн 261.1-д заасан тэмдэглэгээ нь гадаад улсын гаалийн байгууллагаас тавьсан лац, ломбо, хяналтын тэмдэг зэрэгт нэгэн адил хамаарах бөгөөд түүнийг гаалийн зорилгоор ашиглана.

261.7.Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд тэмдэглэгээ хэрэглэх журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

ГУРАВДУГААР ДЭД БҮЛЭГ

ОЮУНЫ ӨМЧИЙН ЭРХЭД ХАМААРАХ БАРААГ ГААЛИЙН ХИЛЭЭР НЭВТРҮҮЛЭХ

262 дугаар зүйл. Оюуны өмчийн эрхэд хамаарах барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх

262.1.Зохиогчийн эрх болон түүнд хамаарах эрхийн тухай, Патентын тухай хуульд заасны дагуу зохиогчийн эрхийн гэрчилгээ эзэмшигчийн өмчлөлд байгаа бүтээл, шинэ бүтээл, бүтээгдэхүүний загвар, ашигтай загвар буюу оюуны өмчид хамаарах барааг бусад хуульд өөрөөр заагаагүй, эсхүл энэ хуулийн 264 дүгээр зүйлд заасны дагуу өргөдөл ирүүлснээс бусад тохиолдолд гаалийн хилээр нэвтрүүлнэ.

[/Энэ хэсэгт 2021 оны 5 дугаар сарын 6-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./](#)

262.2.Оюуны өмчийн эрхэд хамаарах барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын болон Оюуны өмчийн газрын дарга нар хамтран батална.

263 дугаар зүйл. Оюуны өмчийн эрхэд хамаарах барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэхгүй байх үндэслэл

263.1.Гаалийн байгууллага нь оюуны өмчийн эрхэд хамаарах бөгөөд гаалийн хяналтад байгаа барааг оюуны өмчийн эрх эзэмшигчийн өргөдлийг үндэслэн гаалийн хилээр нэвтрүүлэхгүй байх арга хэмжээ авна.

263.2.Гаалийн байгууллагаас хэрэгжүүлэх арга хэмжээ нь оюуны өмчийн эрх эзэмшигчийг Монгол Улсын хууль тогтоомжид заасны дагуу эрхээ хамгаалахад саад болохгүй.

264 дүгээр зүйл. Оюуны өмчийн эрх эзэмшигч өргөдөл гаргах, түүнийг хянан шийдвэрлэх

264.1.Оюуны өмчийн эрх эзэмшигч нь түүний эрхийг зөрчин барааг гаалийн хилээр хууль бусаар нэвтрүүлсэн, эсхүл тухайн бараа гаалийн хяналтад байгааг нотлох хангалттай үндэслэл байгаа тохиолдолд гаалийн байгууллагад барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэхгүй байх арга хэмжээг авах тухай өргөдлийг дараахь бүрдүүлбэртэйгээр гаргана:

- 264.1.1.эрх эзэмшигчийн талаархи мэдээлэл;
 - 264.1.2.оюуны өмчийн объектын талаархи мэдээлэл;
 - 264.1.3.өргөдөл гаргагчийн тодорхойлсноор хууль бусаар нэвтрүүлсэн байж болох барааны талаар дэлгэрэнгүй мэдээлэл;
 - 264.1.4.гаалийн байгууллагаас авах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх хугацаа тогтоох.
- 264.2.Өргөдөлд оюуны өмчийн болон барааны загварын гэрчилгээг хавсаргана.
- 264.3.Гаалийн байгууллага өргөдлийг хүлээн авч, холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хянан шийдвэрлэнэ.

V ХЭСЭГ

ГААЛИЙН БАЙГУУЛЛАГА

АРВАН ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ

ГААЛИЙН БАЙГУУЛЛАГА

265 дугаар зүйл. Гаалийн байгууллага

265.1.Гаалийн байгууллага нь Монгол Улсын гаалийн хууль тогтоомжийн биелэлтийг хангах төрийн тусгай чиг үүргийг хэрэгжүүлэх төрийн байгууллага мөн.

[/Энэ хэсгийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

265.2.Гаалийн байгууллага бэлгэ тэмдэгтэй байх бөгөөд түүний загвар, хэрэглэх зааврыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

[/Энэ хэсгийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

265.3.Гаалийн байгууллагыг улсын төсвөөс санхүүжүүлж, үйл ажиллагаа явуулах эдийн засгийн баталгааг төр хангана,

[/Энэ хэсгийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

[/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

266 дугаар зүйл. Гаалийн байгууллагын бэлгэ тэмдэг

266.1.Гаалийн байгууллага бэлгэ тэмдэгтэй байх бөгөөд түүний загвар, хэрэглэх зааврыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

[/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

267 дугаар зүйл. Гаалийн байгууллагын тогтолцоо

267.1.Гаалийн байгууллагын тогтолцоо нь гаалийн удирдах төв байгууллага, түүний харьяа гаалийн газар, хөрөөнөөс бүрдэх бөгөөд гаалийн газар нь алба, салбартай байж болно.

267.2.Гаалийн удирдах төв байгууллага нь гаалийн хууль тогтоомжийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн захиргааны байгууллага мөн.

267.3.Гаалийн удирдах төв байгууллага нь дарга, дэд даргатай байна.

267.4.Гаалийн удирдах төв байгууллагын даргыг гаалийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний саналыг, дэд даргыг гаалийн удирдах төв байгууллагын даргын саналыг тус тус үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газар томилно.

267.5.Гаалийн удирдах төв байгууллага дэргэдээ эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил эрхлэх, гаалийн ажилтан бэлтгэх, давтан сургах чиг үүрэг бүхий эрдэм шинжилгээний байгууллага, гаалийн лаборатори, хэвлэх үйлдвэр, мэдээлэл-төөцөөллын төв, хөрөнгө оруулалт, хангамж үйлчилгээний газар, эрэлч нөхцөний албыг байгуулан ажиллуулж болно.

267.6.Гаалийн удирдах төв байгууллагын дүрмийг Засгийн газар батална.

267.7.Гаалийн газар, хөрөө болон энэ хуулийн 267.5-д заасан байгууллагын дүрмийг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

267.8.Энэ хуулийн 267.5-д заасан эрдэм шинжилгээний байгууллагын эрдэм шинжилгээ, сургалтын үйл ажиллагааг Шинжлэх ухаан, технологийн тухай, Дээд боловсролын тухай хуулиар зохицуулна.

267¹ дүгээр зүйл. Гаалийн байгууллагын тогтолцоо

267¹.1.Гаалийн байгууллагын тогтолцоо нь гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, түүний харьяа гаалийн газар, хорооноос бүрдэх бөгөөд гаалийн газар нь алба, салбартай байж болно.

267¹.2.Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь гаалийн хууль тогтоомжийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн захиргааны байгууллага мөн.

267¹.3.Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь дарга, дэд даргатай байна.

267¹.4.Гаалийн удирдах төв байгууллагын даргыг Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 18³ дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу томилж, чөлөөлнө.

[/Энэ хэсгийг 2017 оны 12 дугаар сарын 07-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./](#)

267¹.5.Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага дэргэдээ эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажил эрхлэх, гаалийн ажилтан бэлтгэх, давтан сургах чиг үүрэг бүхий эрдэм шинжилгээний байгууллага, гаалийн лаборатори, хэвлэх үйлдвэр, мэдээлэл-тооцооллын төв, хөрөнгө оруулалт, хангамж үйлчилгээний газар, эрэлч нохойн албыг байгуулан ажиллуулж болно.

267¹.6.Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын дүрмийг Засгийн газар батална.

267¹.7.Гаалийн газар, хороо болон энэ зүйлийн 267¹.5-д заасан байгууллагын дүрмийг гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын дарга батална.

267¹.8.Энэ зүйлийн 267¹.5-д заасан эрдэм шинжилгээний байгууллагын эрдэм шинжилгээ, сургалтын үйл ажиллагааг Шинжлэх ухаан, технологийн тухай хууль, Дээд боловсролын тухай хуулиар зохицуулна.

267¹.9.Гаалийн байгууллага нь хилийн боомтын хяналтын болон аюулгүй байдлыг хангах үүрэг бүхий байгууллагын үйл ажиллагааг уялдуулах, ерөнхий зохицуулалтаар хангах тусгай чиг үүргийг хэрэгжүүлэх бөгөөд холбогдох харилцааг Хилийн боомтын тухай хуулиар нарийвчлан зохицуулна

[/Энэ хэсгийг 2016 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

[/Энэ зүйлийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

268 дугаар зүйл. Гаалийн удирдах төв байгууллагын бүрэн эрх

268.1.Гаалийн удирдах төв байгууллага дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:-

268.1.1.гаалийн хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх ажлыг улсын хэмжээнд зохион байгуулж, биелэлтийг хангуулах;

268.1.2.гаалийн асуудлаар санал боловсруулж хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлүүлэх;

268.1.3.эрсдэл тооцох системд үндэслэсэн гаалийн хяналтын стратегийг тодорхойлох;

268.1.4.гаалийн байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөрийг боловсруулах, хэрэгжүүлэх;

268.1.5.гаалийн байгууллагын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулж, мэргэжлийн удирдлагаар хангах, хэвийн үйл ажиллагааг явуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх;

268.1.6.бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэхтэй холбогдсон энэ хуульд заасан дүрэм, журам, зааврыг боловсруулах;

268.1.7.гадаад худалдааны гаалийн статистикийн мэдээлэл гаргах, дүн шинжилгээ хийж;

268.1.8.барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системийн үндэсний код боловсруулах;

268.1.9.бараа мэдүүлэх, гаалийн бүрдүүлэлт хийх гаалийн байгууллагыг тогтоох;

268.1.10.гаалийн байгууллагын хүний нөөцийн хэрэгцээг төлөвлөх, хангалтыг зохион байгуулах;

268.1.11.гаалийн асуудлаар мэдээлэл, зөвлөлгөө өгөх, гаалийн харилцаанд оролцогчийн мэргэжилтэнг бэлтгэх, сургах, давтан сургахад дэмжлэг үзүүлэх;

268.1.12.гаалийн байгууллагын гадаад хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх;

268.1.13.гаалийн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх;

268.1.14.гаалийн асуудлаарх өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч шийдвэрлэх;

268.1.15.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

[/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

268¹ дүгээр зүйл. Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын бүрэн эрх

268¹.1.Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

268¹.1.1.гаалийн хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх ажлыг улсын хэмжээнд зохион байгуулж, биелэлтийг хангуулах;

268¹.1.2.гаалийн асуудлаар санал боловсруулж хууль тогтоомжийн дагуу шийдвэрлүүлэх;

268¹.1.3.эрсдэл тооцох системд үндэслэсэн гаалийн хяналтын стратегийг тодорхойлох;

268¹.1.4.гаалийн байгууллагын хөгжлийн хөтөлбөрийг боловсруулах, хэрэгжүүлэх;

268¹.1.5.гаалийн байгууллагын үйл ажиллагааг уялдуулан зохицуулж, мэргэжлийн удирдлагаар хангах, үйл ажиллагааг хэвийн явуулах нөхцөлийг бүрдүүлэх;

268¹.1.6.бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн хилээр нэвтрүүлэхтэй холбогдсон энэ хуульд заасан дүрэм, журам, зааврыг боловсруулах;

268¹.1.7.гадаад худалдааны гаалийн статистикийн мэдээлэл гаргах, дүн шинжилгээ хийх;

268¹.1.8.барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан системийн үндэсний код боловсруулах;

268¹.1.9.бараа мэдүүлэх, гаалийн бүрдүүлэлт хийх гаалийн байгууллагыг тогтоох;

268¹.1.10.гаалийн байгууллагын хүний нөөцийн хэрэгцээг төлөвлөх, хангалтыг зохион байгуулах;

268¹.1.11.гаалийн асуудлаар мэдээлэл, зөвлөгөө өгөх, гаалийн харилцаанд оролцогчийн мэргэжилтэнг бэлтгэх, сургах, давтан сургахад дэмжлэг үзүүлэх;

268¹.1.12.гаалийн байгууллагын гадаад хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх;

268¹.1.13.гаалийн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх;

268¹.1.14.гаалийн асуудлаарх өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч шийдвэрлэх;

268¹.1.15.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

[/Энэ зүйлийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

269 дүгээр зүйл. Гаалийн байгууллагын гүйцэтгэх үндсэн үүрэг

269.1.Гаалийн байгууллага нь дараахь үндсэн үүргийг гүйцэтгэнэ:

269.1.1.гаалийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, биелэлтэд хяналт тавих;

269.1.2.гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэл, түүний хөдөлгөөнд хяналт тавих;

269.1.3.гаалийн бүрдүүлэлт хийж гаалийн болон бусад татвар, хураамжийг ногдуулах, хураах, албадан хураах, тэдгээрт хяналт тавих;

269.1.4.гаалийн мэдээллийн системийг боловсронгуй болгох, мэдээллийн сангийн нууцлал, аюулгүй байдлыг хангах, хамгаалах;

269.1.5.гадаад худалдааны гаалийн статистикийн мэдээлэл гаргах;

269.1.6.гаалийн хууль тогтоомжийг олон нийтэд таниулах, мэдээллээр хангах;

269.1.7.гаалийн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох, хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх;

269.1.8.гаалийн байгууллагын дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэх;

269.1.9.энэ хуульд заасны дагуу оюуны өмчийн эрхийг хамгаалах.

[/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

269¹ дүгээр зүйл. Гаалийн байгууллагын гүйцэтгэх үндсэн үүрэг

269¹.1.Гаалийн байгууллага дараахь үндсэн үүргийг гүйцэтгэнэ:

269¹.1.1.гаалийн хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, биелэлтэд хяналт тавих;

269¹.1.2.гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэл, түүний хөдөлгөөнд хяналт тавих;

269¹.1.3.гаалийн бүрдүүлэлт хийж, гаалийн болон бусад татвар, хураамжийг ногдуулах, хураах, албадан хураах, тэдгээрт хяналт тавих;

269¹.1.4.гаалийн мэдээллийн системийг боловсронгуй болгох, мэдээллийн сангийн нууцлал, аюулгүй байдлыг хангах, хамгаалах;

269¹.1.5.гадаад худалдааны гаалийн статистикийн мэдээлэл гаргах;

269¹.1.6.гаалийн хууль тогтоомжийг олон нийтэд таниулах, мэдээллээр хангах;

269¹.1.7.гаалийн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох, хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх;

269¹.1.8.гаалийн байгууллагын дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэх;

269¹.1.9.энэ хуульд заасны дагуу оюуны өмчийн эрхийг хамгаалах;

269¹.1.10.хилийн боомтын барилга байгууламжийн ашиглалт, засвар, үйлчилгээг хариуцан зохион байгуулах, хилийн хяналтын байгууллагын албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх арга хэмжээ авах.

269¹.1.11.улсын хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд хорио цээр, эрүүл ахуй, чанарын тохирлын хяналт, шалгалт хийх.

[/Энэ заалтыг 2021 оны 11 дүгээр сарын 12-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

[/Энэ заалтыг 2016 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

[/Энэ зүйлийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

270 дугаар зүйл. Гаалийн байгууллагын эрх

270.1.Гаалийн байгууллага дараахь эрх эдэлнэ:

270.1.1.энэ хуульд заасны дагуу гаалийн зорилгоор мэдээлэл, бичиг баримт шаардах, шалгах;

270.1.2.өөрийн тээврийн болон холбооны хэрэгслийг ашиглах боломжгүй нөхцөл, байдлын үед бусдын тээврийн болон холбооны хэрэгсэл ашиглах;

270.1.3.гаалийн асуудлаар шүүхэд нэхэмжлэл, гомдол гаргах;

270.1.4.хуульд заасан бусад эрх.

[/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

270¹ дүгээр зүйл. Гаалийн байгууллагын эрх

270¹.1.Гаалийн байгууллага дараахь эрх эдэлнэ:

270¹.1.1.энэ хуульд заасны дагуу гаалийн зорилгоор мэдээлэл, бичиг баримт шаардах, шалгах;

270¹.1.2.өөрийн тээврийн болон холбооны хэрэгслийг ашиглах боломжгүй нөхцөл байдлын үед бусдын тээврийн болон холбооны хэрэгсэл ашиглах;

270¹.1.3.гаалийн асуудлаар шүүхэд нэхэмжлэл, гомдол гаргах;

270¹.1.4.хуульд заасан бусад эрх.

[/Энэ зүйлийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

271 дүгээр зүйл. Гаалийн байгууллагын удирдлагын бүрэн эрх

271.1.Гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:-

271.1.1.гаалийн үйл ажиллагааг одор тутмын зохион байгуулалтын удирдлагаар хангах;

271.1.2.гаалийн хууль тогтоомжоор эрх олгосон бол нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээ тогтоосон дүрэм, журам, заавар батлах;

271.1.3.гаалийн бодлого боловсруулахад оролцох, тарифын болон тарифын бус хязгаарлалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

271.1.4.гаалийн асуудлаар байгуулах Монгол Улсын олон улсын гэрээний төслийг боловсруулах, Монгол Улсын Засгийн газраас эрх олгосон тохиолдолд олон улсын гэрээнд гарын үсэг зурах, гэрээгээр Монгол Улсын хүлээсэн үүргийн биелэлтийг хангуулах;

271.1.5.гаалийн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, түүнтэй тэмцэх ажлыг гаалийн хууль тогтоомжид заасны дагуу зохион байгуулах;

271.1.6.гаалийн хяналт шалгалтын үр нөлөөг дээшлүүлэх зорилгоор гаалийн харилцаанд оролцогчидтой хамтран ажиллах;

271.1.7.гаалийн асуудлаарх өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч, хянан үзэж, бүрэн эрхийнхээ хүрээнд шийдвэр гаргах;

271.1.8.гаалийн удирдах төв байгууллагын харьяа болон дэргэдэх байгууллагыг байгуулах, оорчлох, татан буулгах;

271.1.9.харьяа гаалийн байгууллагын хариуцах хяналтын нутаг дэвсгэрийг тогтоох, тэдгээрийн эрх хэмжээг тодорхой бараа, тээврийн хэрэгсэл болон гаалийн бүрдүүлэлтийн гөримоор хязгаарлах;

271.1.10.гаалийн алба хаагчийг томилж, чөлөөлөх, түдгэлзүүлэх, өөр албан тушаалд шилжүүлэх, сэлгэн ажиллуулах, шагнаж урамшуулах, төр засгийн шагналд тодорхойлох;

271.1.11.гаалийн улсын байцаагчийн эрх олгох, эрхийг нь түдгэлзүүлэх, сахилгын шийтгэл ногдуулах;

271.1.12.хуулиар олгогдсон эрх хэмжээний хүрээнд гаалийн байгууллагын төсөв, хөрөнгийг захиран зарцуулах;

271.1.13.гаалийн байгууллагыг гадаад, дотоодод болон шүүх, арбитраг төлөөлөх;

271.1.14.гаалийн болон бусад татвар, хураамжийн ногдуулалт, төлөлт, хураалтад хяналт тавих;

271.1.15.гадаад худалдааны төлбөр тооцоонд гаалийн зорилгоор хяналт тавих;

271.1.16.улс хоорондын худалдааг хөнгөвчлөх, аюулгүй байдлыг хангах, олон улсын стандартын дагуу гаалийн удирдах төв байгууллагаас тогтоосон шалгуурыг хангасан тохиолдолд гаалийн харилцаанд оролцогчид гаалийн итгэмжлэл өлгөх;

271.1.17.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

271.2.Гаалийн удирдах төв байгууллагын даргын эзгүйд түүнийг дэд дарга орлоно.

[Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

271¹ дүгээр зүйл. Гаалийн байгууллагын удирдлагын бүрэн эрх

271¹.1.Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын дарга дараахь бүрэн эрхийг хэрэгжүүлнэ:

271¹.1.1.гаалийн үйл ажиллагааг өдөр тутмын зохион байгуулалтын удирдлагаар хангах;

271¹.1.2.гаалийн хууль тогтоомжоор эрх олгосон бол нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээ тогтоосон дүрэм, журам, заавар батлах;

271¹.1.3.гаалийн бодлого боловсруулахад оролцох, тарифын болон тарифын бус хязгаарлалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

271¹.1.4.гаалийн асуудлаар байгуулах Монгол Улсын олон улсын гэрээний төслийг боловсруулах, Монгол Улсын Засгийн газраас эрх олгосон тохиолдолд олон улсын гэрээнд гарын үсэг зурах, гэрээгээр Монгол Улсын хүлээсэн үүргийн биелэлтийг хангуулах;

271¹.1.5.гаалийн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, түүнтэй тэмцэх ажлыг гаалийн хууль тогтоомжид заасны дагуу зохион байгуулах;

271¹.1.6.гаалийн хяналт шалгалтын үр нөлөөг дээшлүүлэх зорилгоор гаалийн харилцаанд оролцогчидтой хамтран ажиллах;

271¹.1.7.гаалийн асуудлаарх өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч, хянан үзэж, бүрэн эрхийнхээ хүрээнд шийдвэр гаргах;

271¹.1.8.гаалийн удирдах төв байгууллагын харьяа болон дэргэдэх байгууллагыг байгуулах, өөрчлөх, татан буулгах;

271¹.1.9.харьяа гаалийн байгууллагын хариуцах хяналтын нутаг дэвсгэрийг тогтоох, тэдгээрийн эрх хэмжээг тодорхой бараа, тээврийн хэрэгсэл болон гаалийн бүрдүүлэлтийн горимоор хязгаарлах;

271¹.1.10.гаалийн алба хаагчийг томилох, чөлөөлөх, түдгэлзүүлэх, өөр албан тушаалд шилжүүлэх, сэлгэн ажиллуулах, шагнаж урамшуулах, төр засгийн шагналд тодорхойлох;

271¹.1.11.гаалийн улсын байцаагчийн эрх олгох, эрхийг нь түдгэлзүүлэх, сахилгын шийтгэл ногдуулах;

271¹.1.12.хуулиар олгогдсон эрх хэмжээний хүрээнд гаалийн байгууллагын төсөв, хөрөнгийг захиран зарцуулах;

271¹.1.13.гаалийн байгууллагыг гадаад, дотоодод болон шүүх, арбитраг төлөөлөх;

271¹.1.14.гаалийн болон бусад татвар, хураамжийн ногдуулалт, төлөлт, хураалтад хяналт тавих;

271¹.1.15.гадаад худалдааны төлбөр тооцоонд гаалийн зорилгоор хяналт тавих;

271¹.1.16.улс хоорондын худалдааг хөнгөвчлөх, аюулгүй байдлыг хангах, олон улсын стандартын дагуу гаалийн удирдах төв байгууллагаас тогтоосон шалгуурыг хангасан тохиолдолд гаалийн харилцаанд оролцогчид гаалийн итгэмжлэл олгох;

271¹.1.17.хуульд заасан бусад бүрэн эрх.

271¹.2.Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын даргын эзгүйд түүнийг дэд дарга орлоно.

[/Энэ зүйлийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

272 дугаар зүйл. Төрийн бусад байгууллагатай хамтран ажиллах

272.1.Гаалийн байгууллага энэ хуулийн 288, 289 дүгээр зүйлд заасан үйл ажиллагааны зорилтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор төрийн бусад байгууллагатай хамтран ажиллаж болно.

~~272.2.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хяналт хийхээс бусад үүргийг холбогдох хуулийн дагуу төрийн бусад байгууллагаар гүйцэтгүүлж болно.~~

[/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

272¹ дүгээр зүйл. Төрийн бусад байгууллагатай хамтран ажиллах

272¹.1.Гаалийн байгууллага энэ хуулийн 288, 289 дүгээр зүйлд заасан үйл ажиллагааны зорилтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор төрийн бусад байгууллагатай хамтран ажиллаж болно.

272¹.2.Гаалийн байгууллага нь гаалийн хяналт хийхээс бусад үүргийг холбогдох хуулийн дагуу төрийн бусад байгууллагаар гүйцэтгүүлж болно.

[/Энэ зүйлийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

273 дугаар зүйл. Гаалийн улсын байцаагч

273.1.Гаалийн хууль тогтоомжийн дагуу хяналт, шалгалт хийх эрх эдэлж, үүрэг хүлээх гаалийн албан тушаалтныг гаалийн улсын байцаагч гэнэ.

273.2.Гаалийн улсын байцаагч нь төрийн тусгай албан тушаалд хамаарна.

273.3.Гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга Монгол Улсын гаалийн ерөнхий байцаагч байна.

273.4.Гаалийн улсын байцаагч нь "Гаалийн улсын байцаагч би, Монгол Улсын тусгаар тогтнол, эдийн засгийн аюулгүй байдлыг хангахын төлөө үнэнчээр зүтгэж, гаалийн хяналт, бүрдүүлэлт хийхдээ хууль, шударга ёсыг дээдлэн, гаалийн улсын байцаагчийн ёс зүйн хэм хэмжээг чанд сахиж, хэний ч нөлөөнд үл автахаа батлан тангараглая. Өргөсөн тангарагаас няцвал төрийн хуулийн хариуцлага хүлээнэ" гэсэн тангаргийг гаалийн улсын байцаагчийн эрх авахад өргөнө.

273.5.Гаалийн улсын байцаагч нь гадаад хэлний зохих мэдлэгтэй, дээд боловсролтой Монгол Улсын иргэн байх бөгөөд гаалийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх чиглэлээр мэргэжлийн тусгай сургалтад хамрагдсан байвал зохино.

273.6.Гаалийн улсын байцагчийн албан тушаалд орох хүсэлтэй иргэдээс мэргэшлийн шалгалт авах болзол журмыг Төрийн албаны төв байгууллага батална.

274 дүгээр зүйл. Гаалийн улсын байцаагчийн эрх, үүрэг

274.1.Гаалийн улсын байцаагч нь Төрийн албаны тухайхуульд заасан төрийн албан хаагчийн нийтлэг эрхээс гадна дараахь эрх эдэлнэ:

274.1.1.энэ хуульд заасны дагуу гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн хяналт тавьж, бүрдүүлэлт хийх;

274.1.2.гаалийн хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх зорилгоор иргэн, албан тушаалтанд хууль ёсны шаардлага тавьж биелэлтийг хангуулах;

274.1.3.гаалийн бүрдүүлэлттэй холбоотойгоор аж ахуйн нэгж, байгууллагын байр, агуулахад нэвтрэн орж үзлэг тооллого хийх, тэдгээрийн данс, бүртгэлийг шалгах;

274.1.4.гаалийн хяналт, шалгалтад ач холбогдол бүхий бичиг баримт, тайлбар, лавлагааг холбогдох этгээдээс гаргуулан авах;

274.1.5. гаалийн болон бусад татвар ногдох барааг нуусныг гэрчлэх баримт, материалыг татвар төлөгч аж ахуйн нэгж,

байгууллага, иргэнээс Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хуульд заасан журмын дагуу түр хугацаагаар хураах, эсхүл хуулбарлуулан авах;

[/Энэ заалтад 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар нэмэлт оруулсан/](#)

274.1.6.албан үүргээ гүйцэтгэх үед улсын хилийн хориотой зурваст нэвтрэх;

274.1.7.гаалийн хууль тогтоомж зөрчсөн захиргааны зөрчилд хуульд заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэх.

274.2.Гаалийн улсын байцаагч нь Төрийн албаны тухай хуульд заасан төрийн албан хаагчийн нийтлэг үүргээс гадна дараахь үүрэг хүлээнэ:

274.2.1. өргөсөн тангарагтаа үнэнч, гаалийн хяналт, шалгалтыг хийхдээ сонор сэрэмжтэй байж, төрийн болон албаны нууц, байгууллагын нууц, хүний хувийн мэдээллийг чанд хадгалж, хувь хүний нэр хүндийг гутаахгүй байх;

[/Энэ заалтад 2021 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./](#)

274.2.2.гаалийн хяналт, бүрдүүлэлтийг хийхдээ төр, байгууллага, хувь хүний эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хохироохгүй, албан тушаалаа урвуулан ашиглахгүй, хэтрүүлэхгүй байх;

274.2.3.гаалийн хууль тогтоомжийг зөрчсөн хууль бус үйлдэл /эс үйлдэхүй/-ийн талаар зохих байгууллага, албан тушаалтанд мэдээлэх;

274.2.4.мэргэшлийн сургалтад хамрагдах;

274.2.5.гаалийн улсын байцаагчийн ёс зүйн дүрмийг чанд сахиж ажиллах.

274.3.Гаалийн улсын байцаагчийг гаалийн газар, хороодод 2 жил хүртэл хугацаагаар сэлгэн ажиллуулж болно.

274.4.Гаалийн улсын байцаагчийн ёс зүйн дүрмийг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

275 дугаар зүйл. Гаалийн улсын байцаагчийн үйл ажиллагаанд хориглох зүйл

275.1.Гаалийн улсын байцаагч Төрийн албаны тухай хуулийн 15 дугаар зүйлд зааснаас гадна дараахь үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно:

275.1.1.улс төрийн намын гишүүн байх;

275.1.2.өөрийн нь гэр бүлийн гишүүн, төрөл, садангийн хүмүүсийн гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэлд гаалийн хяналт, бүрдүүлэлт хийх, эсхүл уг үйл ажиллагаанд оролцох, нөлөөлөх;

275.1.3.энэ хуульд зааснаас бусад мэдээлэл шаардах, иргэдэд чирэгдэл учруулах, бусдад давуу байдал олгох зэргээр ялгаварлах;

275.1.4.албан үүрэгтэйгээ холбоогүйгээр гаалийн хяналт тавих, шалгалт хийх.

276 дугаар зүйл. Дүрэмт хувцас, ялгах тэмдэг

276.1.Гаалийн улсын байцаагч дүрэмт хувцас, ялгах тэмдэг хэрэглэх, эсхүл хувцасны хангамж эдэлнэ.

276.2.Гаалийн улсын байцаагчийн дүрэмт хувцас, ялгах тэмдгийн загвар, эдэлгээний хугацаа, хэрэглэх журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

276.3.Бусад байгууллага, иргэн гаалийн улсын байцаагчийнхтай ижил загварын дүрэмт хувцас, ялгах тэмдэг хэрэглэхийг хориглоно.

277 дугаар зүйл. Гаалийн байгууллагын тусгай хэрэгсэл, мэх

277.1.Гаалийн улсын байцаагч албан үүргээ гүйцэтгэх үедээ дараахь тусгай хэрэгсэл, мэх хэрэглэж болно:

277.1.1.нэг бүрийн тусгай хэрэгсэл;

277.1.2.тээврийн хэрэгсэл албадан зогсоох тусгай хэрэгсэл;

277.1.3.хамгаалах тусгай хэрэгсэл;

277.1.4.самбо, каратэ зэрэг зэвсэггүйгээр тулалдах мэх;

277.1.5.албаны нохой.

278 дугаар зүйл. Тусгай хэрэгсэл, мэх хэрэглэх

278.1.Дараахь тохиолдолд тусгай хэрэгсэл, мэх хэрэглэж болно:

278.1.1.гаалийн улсын байцаагчийн амь нас, эрүүл мэндэд хохирол учруулж болзошгүй байдлаар довтолсон;

278.1.2.гаалийн улсын байцаагчийн хууль ёсны шаардлагыг зориуд биелүүлээгүй, эсхүл хүч хэрэглэн эсэргүүцсэн;

278.1.3.хураагдсан, барьцаанд авсан болон гаалийн хяналтад байгаа бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн нэг байгууллагаас

нөгөөд, эсхүл холбогдох бусад байгууллагад хүргэх явцад эсэргүүцэл үзүүлсэн.

278.2. Дараахь тохиолдолд тээврийн хэрэгсэл албадан зогсоох тусгай хэрэгсэл хэрэглэж болно:

278.2.1. гаалийн шалгалт дуусаагүй байхад гаалийн байгууллагын зөвшөөрөлгүй хөдөлгөсөн;

278.2.2. барааг гаалийн хилээр хууль бусаар нэвтрүүлэх зорилгоор гаалийн хяналтаас зугтсан.

278.3. Тусгай хэрэгсэл, мэх хэрэглэснээс хүний амь бие, эрүүл мэндэд гэмтэл учруулсан тохиолдолд эмнэлгийн яаралтай тусламж үзүүлэх арга хэмжээ авч, энэ тухай гаалийн байгууллагын даргад, дарга нь прокурорт нэн даруй мэдэгдэнэ.

278.4. Энэ хуулийн 277.1-д заасан тусгай хэрэгслийн жагсаалт, хэрэглэх, хадгалах зааврыг Улсын ерөнхий прокурортой зөвшилцөн гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

279 дүгээр зүйл. Гаалийн улсын байцаагчийн албан тушаалын ангилал

279.1. Гаалийн улсын байцаагчийн албан тушаал дараахь ангилалтай байна:

279.1.1. тэргүүн түшмэл;

279.1.2. эрхэлсэн түшмэл;

279.1.3. ахлах түшмэл;

279.1.4. дэс түшмэл;

279.1.5. туслах түшмэл.

279.2. Тэргүүн түшмэлийн албан тушаалд гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга хамаарна.

279.3. Эрхэлсэн түшмэлийн албан тушаалд гаалийн удирдах төв байгууллагын дэд дарга хамаарна.

279.4. Ахлах түшмэлийн албан тушаалд гаалийн удирдах төв байгууллагын бүтцийн нэгжийн дарга, харьяа гаалийн газрын дарга хамаарна.

279.5. Дэс түшмэлийн албан тушаалд гаалийн удирдах төв байгууллагын гаалийн улсын ахлах байцаагч, гаалийн удирдах төв байгууллагын дэргэдэх байгууллагын дарга, хороо, алба, салбарын дарга хамаарна.

[/Энэ хэсэг т 2015 оны 1 дүгээр сарын 23-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

279.6. Туслах түшмэлийн албан тушаалд удирдах төв байгууллагын гаалийн улсын байцаагч, харьяа гаалийн газар, хорооны гаалийн улсын ахлах байцаагч, гаалийн улсын байцаагч хамаарна.

280 дугаар зүйл. Гаалийн улсын байцаагчийн зэрэг дэв, шагнал, урамшуулал

280.1. Гаалийн тэргүүн түшмэл, эрхэлсэн түшмэл, ахлах түшмэл, дэс түшмэл, туслах түшмэлийн албан тушаал нь тус бүртээ тэргүүн, дэд, гутгаар, дөтгөөр гэсэн зэрэг дэвтэй байна.

280.2. Гаалийн тэргүүн түшмэлийн албан тушаалын зэрэг дэвийг Монгол Улсын Ерөнхийлөгч, эрхэлсэн түшмэлийн албан тушаалын зэрэг дэвийг Монгол Улсын Ерөнхий сайд, ахлах түшмэл, дэс түшмэл, туслах түшмэлийн албан тушаалын зэрэг дэвийг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга тус тус олгоно.

280.3. Зэрэг дэв олгохдоо төрийн албанд нийт ажилласан болон тухайн албан тушаалын ангилалд ажилласан хугацаа, мэргэшлийн түвшин, ёс зүйн хэм хэмжээг сахиж буй байдлыг харгалзана.

280.4. Гаалийн улсын байцаагчийн зэрэг дэв, түүний нэмэгдэл олгох журмыг Монгол Улсын Засгийн газрын өргөн мэдүүлснээр Улсын Их Хурал батална.

280.5. Гаалийн улсын байцаагчид ажлын үр дүнгийн шагнал улирал тутам олгох бөгөөд уг шагналыг олгох журмыг Засгийн газар батална.

280.6. Далд арга хэрэглэж бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн хилээр нэвтрүүлсэн буюу нэвтрүүлэхийг завдсан, эсхүл удаа дараагийн буюу хоорондоо нууцлагдмал холбоо бүхий их хэмжээний зөрчил илрүүлсэн, түүнчлэн зөрчил илрүүлж улсын төсөвт их буюу онц их хэмжээний орлого оруулсан гаалийн улсын байцаагчид мөнгөн урамшуулал олгох бөгөөд уг урамшууллын хэмжээ, олгох журмыг Засгийн газар батална.

280.7. Улаанбаатар хотоос бусад орон нутагт тасралтгүй тав болон түүнээс дээш жил ажиллаж байгаа гаалийн улсын байцаагчид таван жил тутамд 12 сарын үндсэн цалинтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн тэтгэмжийг тухайн байгууллагаас олгоно.

[/Энэ хэсгийг 2023 оны 11 дүгээр сарын 10-ны өдрийн хуулиар нэмсэн./](#)

281 дүгээр зүйл. Гаалийн улсын байцаагчийн цол

281.1. Гаалийн улсын байцаагчид дараахь цол олгож болно:

281.1.1. гаалийн жинхэнэ зөвлөх;

281.1.2. гаалийн итгэмжит зөвлөх;

281.1.3. гаалийн зөвлөх.

~~281.2.Гаалийн улсын байцаагчид цол, түүний нэмэгдэл олгох журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.~~

~~[/Энэ хэсгийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)~~

281.3.Гаалийн улсын байцаагчид цол, түүний нэмэгдэл олгох журмыг гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын дарга батална.

[/Энэ хэсгийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

282 дугаар зүйл. Гаалийн улсын байцаагчийн эрхийн баталгаа

282.1.Гаалийн улсын байцаагч албан үүргээ хараат бусаар, шударгаар биелүүлэх нөхцөл, баталгааг төр хангана.

282.2.Гаалийн байгууллага гаалийн улсын байцаагчаар хуулиар хүлээлгэсэн үүрэгт нь үл хамаарах ажил, үүрэг гүйцэтгүүлэхийг хориглоно.

282.3.Эрх бүхий байгууллага нь гаалийн улсын байцаагчийг албан үүрэгтэй нь холбогдуулан шалгах бол гаалийн хэвийн үйл ажиллагааг алдагдуулахгүй байх үүднээс энэ тухай харьяалах гаалийн байгууллагын даргад урьдчилан мэдэгдэнэ.

282.4.Хуулиар хүлээлгэсэн албан үүрэгтэй нь холбоотойгоор заналхийлэх, сүрдүүлэх, амь бие, эрүүл мэндэд нь халдах аливаа хууль бус үйлдлээс гаалийн улсын байцаагч, түүний гэр бүлийн гишүүдийг төр хамгаална.

~~282.5.Гаалийн байгууллагад 25-аас дээш жил ажиллаж өндөр насны тэтгэвэр тогтоолгож байгаа гаалийн улсын байцаагчид сүүлийн 3 жилийн албан тушаалын цалингийн хэмжээтэй тэнцэх нэг удаагийн тэтгэмж олгоно.~~

~~[/Энэ хэсгийг 2015 оны 1 дүгээр сарын 23-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)~~

282.6.Гаалийн улсын байцаагчид дараахь тусламж олгоно:

282.6.1.хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан тохиолдолд эмнэлгийн чөлөөтэй байсан хугацааны тэтгэмж, албан тушаалын үндсэн цалингийн зөрүү;

282.6.2.хөдөлмөрийн чадвараа алдсан тохиолдолд хөдөлмөрийн чадвар алдсаны тэтгэвэр, албан тушаалын үндсэн цалингийн зөрүү;

[/Энэ заалтад 2023 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./](#)

282.6.3.хиймэл эрхтэн хийлгэх тохиолдолд түүний зардал;

282.6.4.эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлсэн тохиолдолд эрүүл мэндийн даатгалын зардлаас хэтэрсэн эмчилгээний зардал;

282.6.5.хөдөлмөрийн чадвараа бүрмөсөн алдсан тохиолдолд нэг жилийн албан тушаалын цалинтай тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн буцалтгүй тусламж;

282.6.6.албан үүргээ гүйцэтгэхтэй нь холбогдуулан гаалийн улсын байцаагчийн амь насыг хохироосон тохиолдолд түүний ар гэрт 3 жилийн албан тушаалын цалинтай тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн буцалтгүй тусламж.

282.7.Хил дээр ажиллаж байгаа гаалийн улсын байцаагчийн гэр бүлийг тэргүүн ээлжинд ажлаар хангах бөгөөд тэднийг ажлаар хангаагүй нөхцөлд ажилгүй байсан хугацааны эрүүл мэндийн болон нийгмийн даатгалын шимтгэлийг Нийгмийн даатгалын ерөнхий хуульд заасны дагуу гаалийн байгууллага төлнө.

[/Энэ хэсэгт 2023 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан./](#)

282.8.Хил дээр ажиллаж байгаа гаалийн улсын байцаагчид хилийн нэмэгдэл олгох бөгөөд уг нэмэгдэл олгох журмыг Засгийн газар батална.

282.9.Гаалийн байгууллагад тогтвор суурьшилтай, үр бүтээлтэй ажилласан албан хаагчид аминдаа орон сууц барих болон орон сууц, амьдралын нэн тэргүүний хэрэгцээт зүйлс худалдан авах, өөрийн хүсэлтээр суралцах болон хүүхдээ сургахад нь зориулан байгууллагаас нь хөнгөлөлттэй зээл олгож, шаардлагатай тохиолдолд зээлийн баталгаа гаргаж өгнө.

283 дугаар зүйл. Гаалийн улсын байцаагчийн цалин хөлс

283.1.Гаалийн улсын байцаагчийн цалин хөлс нь албан тушаалын үндсэн цалин, албан ажлын онцгой нөхцөлийн, төрийн алба хаасан хугацааны, цол, зэрэг дэвийн, эрдмийн зэргийн нэмэгдлээс тус тус бүрдэнэ.

283.2.Энэ хуулийн 283.1-д заасан албан ажлын онцгой нөхцөлийн, төрийн алба хаасан хугацааны, эрдмийн зэргийн нэмэгдлийн хэмжээ, олгох журмыг Засгийн газар батална.

284 дүгээр зүйл. Сахилгын шийтгэл

284.1.Гаалийн улсын байцаагч албан үүрэгтэй хайнга хандсан, эсхүл энэ хуулийн 60.3-т зааснаас өөр бичиг баримт мэдүүлэгчээс шаардах болон бусад хэлбэрээр бүрэн эрхээ хэтрүүлсэн, түүнчлэн гаалийн хууль тогтоомж, өргөсөн тангарагаа зөрчсөн тохиолдолд дараахь сахилгын шийтгэлийг ногдуулна:

[/Энэ хэсэгт 2012 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуулиар өөрчлөлт оруулсан/](#)

284.1.1.сануулах;

284.1.2.зэрэг дэвийг 1 жил хүртэл хугацаагаар бууруулах;

284.1.3.албан тушаалыг 3 сар хүртэл хугацаагаар бууруулах;

284.1.4.гаалийн улсын байцаагчийн эрхийг хасах;

284.1.5.гаалийн албанаас халах.

284.2.Энэ хуулийн 284.1-д заасан сахилгын шийтгэлийг гаргасан зөрчлийн шинж байдлыг харгалзан ногдуулах бөгөөд сахилгын шийтгэлийг дэс дараалан хэрэглэх шаардлагагүй.

284.3.Гаалийн улсын байцаагчийн сахилгын дүрмийг Засгийн газар батална.

284.4.Гаалийн удирдах төв байгууллагын харьяа газар, хорооны болон дэргэдэх байгууллагын дарга энэ хуулийн 284.1.1, 284.1.2-т заасан сахилгын шийтгэл ногдуулж болно.

285 дугаар зүйл. Гаалийн байгууллагыг байраар хангах

285.1.Гаалийн байгууллага нь төрийн өмчийн барилга байгууламжид үйл ажиллагаагаа явуулах ба бусдын эзэмшлийн байрыг гэрээний үндсэн дээр төлбөртэй ашиглаж болно.

285.2.Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгжийн удирдлага нь өөрийн нутаг дэвсгэрт ажиллах гаалийн байгууллагад хууль тогтоомжийн дагуу эзэмшлийн газар олгож, холбоо, эрчим хүч, дулаанаар саадгүй үйлчилж, үйл ажиллагаагаа явуулах хэвийн нөхцөлөөр хангана.

286 дугаар зүйл. Гаалийн байгууллагын байршил, ажиллах цагийн хуваарь

286.1.Гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга нь гаалийн байгууллагын байршил, ажиллах цагийн хуваарийг гадаад худалдаанд дэмжлэг үзүүлэх хэрэгцээг харгалзан тогтооно.

286.2.Хилийн боомт болон олон улсын нисэх буудал дээр байрлаж байгаа гаалийн байгууллагын ажиллах цагийн хуваарийг тухайн хилийн боомтын ажиллах цагийн хуваарьтай нийцүүлэн тогтооно.

286.3.Гаалийн бүрдүүлэлтийг энэ хуулийн 25.1-д заасан хугацаанд хийх боломжгүй тохиолдолд гаалийн газар, хорооны даргын шийдвэрээр гаалийн улсын байцаагчийг ажлын бус цагаар ажиллуулж болох бөгөөд энэ тохиолдолд гаалийн байцаагчид Хөдөлмөрийн тухайхуульд заасан журмын дагуу илүү цагийн хөлс олгоно.

287 дугаар зүйл. Гаалийн байгууллагын санхүүжилт

287.1.Гаалийн байгууллагыг улсын төсвөөс санхүүжүүлж, үйл ажиллагаа явуулах эдийн засгийн баталгааг төр хангана.

[/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд т ооцсон/](#)

НЭГДҮГЭЭР ДЭД БҮЛЭГ

МЭДЭЭЛЛИЙН СИСТЕМ, МЭДЭЭЛЛИЙН ТЕХНОЛОГИЙГ ГААЛИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД АШИГЛАХ

288 дугаар зүйл. Мэдээллийн систем, сүлжээ, технологи ашиглах

288.1.Гаалийн үйл ажиллагаанд мэдээллийг электрон хэлбэрээр солилцох, тэдгээрийн найдвартай байдлыг хангах зорилгоор мэдээллийн систем, сүлжээ, технологи ашиглаж болно.

288.2.Энэ хуулийн 288.1-д заасан мэдээллийн систем, сүлжээ, технологи нь мэдээлэл харилцааны үндэсний болон олон улсын стандартад нийцсэн байна.

288.3.Төрийн өмчийн мэдээллийн систем, сүлжээ, технологийг гаалийн үйл ажиллагаанд үнэ төлбөргүй, бусад өмчийнхийг гэрээний үндсэн дээр ашиглана.

288.4.Гаалийн үйл ажиллагаанд оролцогчийн ашиглах мэдээллийн систем, технологид тавигдах шаардлага, ашиглах журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

289 дүгээр зүйл. Гаалийн үйл ажиллагааны мэдээллийн сан

289.1.Гаалийн үйл ажиллагааны мэдээллийн сан нь энэ хуулийн 13 дугаар зүйлд заасан гаалийн статистикийн мэдээлэл, түүнчлэн мөн хуулийн дагуу мэдүүлэгчээс гаалийн байгууллагад гаргаж өгсөн болон гаалийн байгууллагын өөрөө бүрдүүлсэн мэдээлэл, бичиг баримтаас бүрдэнэ.

289.2.Энэ хуулийн 289.1-д заасан мэдээллийн сан дахь мэдээлэл, бичиг баримт нь бичгийн болон электрон хэлбэртэй байж болно.

289.3.Хувь хүн, аж ахуйн нэгж, байгууллага энэ хуулийн 289.1-д заасан мэдээллийн сангаас хүссэн хэлбэрээр мэдээлэл авч болох бөгөөд ийнхүү мэдээлэл өгөхөд мөн хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан журмыг баримтална.

289.4.Гаалийн удирдах төв байгууллага энэ хуулийн 289.1-д заасан мэдээллийн санг үүсгэх, ашиглах, түүнд байгаа мэдээллийг баримтжуулах асуудлыг энэ хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомжид нийцүүлэн дотоод журамдаа тусгана.

VI ХЭСЭГ ХАРИУЦЛАГА

АРВАН ТАВДУГААР БҮЛЭГ ГААЛИЙН ХУУЛЬ ТОГТООМЖ ЗӨРЧИГЧИД ХҮЛЭЭЛГЭХ ХАРИУЦЛАГА

290 дүгээр зүйл. Хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

290.1.Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

290.2.Энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.
[/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 04-ний өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан/](#)

АРВАН ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

291 дүгээр зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийг нуувч болгон ашиглах

291.1.Барааг гаалийн хилээр нэвтрүүлэх зорилгоор өөр барааг нуувч болгон ашигласан бол нуувч болгон ашигласан барааг хураах, эсхүл үнийг нь гаргуулж улсын төсөвт төвлөрүүлнэ.

291.2.Барааг гаалийн хилээр хууль бусаар нэвтрүүлэх зорилгоор тээврийн хэрэгслийг зориудаар тоноглох, зориулалтыг нь өөрчлөх зэргээр нуувч болгон ашигласан бол уг тээврийн хэрэгслийг хураах, эсхүл үнийг нь гаргуулж улсын төсөвт төвлөрүүлнэ.

292 дугаар зүйл. Гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний эрхийг цуцлах

292.1.Энэ хуулийн 290.2.8-д заасан зөрчлийг давтан гаргасан гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний эрхийг цуцална.

293 дугаар зүйл. Гаалийн болон бусад татвар төлөхөөс зайлсхийх

293.1.Гаалийн үнэ, барааны тоо хэмжээ, гаалийн бүрдүүлэлтийн горим, барааны нэр төрөл, марк, зориулалт, ангилал, гарал үүслийг худал мэдүүлэх, гаалийн бичиг баримтыг солих, засварлах зэрэг аргаар гаалийн болон бусад татвар төлөхөөс санаатайгаар зайлсхийсэн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол буруутай этгээдэд Татварын ерөнхий хуулийн 74, 75 дугаар зүйлд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

293.2.Энэ хуулийн 293.1-д заасан зөрчлийг болгоомжгүйгээр үйлдсэн бол буруутай этгээдэд Татварын ерөнхий хуулийн 74, 75 дугаар зүйлд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

293.3.Гаалийн болон бусад татварын хөнгөлөлт, чөлөөлөлтөд хамрагдсан барааг зориулалтын бусаар захиран зарцуулсан, үрэгдүүлсэн бол улсын хилээр оруулсан өдрийн, хэрэв энэ өдрийг тогтоох боломжгүй бол зөрчил илэрсэн үед хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа гаалийн хууль тогтоомж, валютын ханш, тарифыг үндэслэн гаалийн болон бусад татварыг нөхөн төлүүлж, нөхөн төлбөл зохих албан татварын дүнгийн 50 хувьтай тэнцэх хэмжээгээр төргууль ногдуулна.

[/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

293¹ дүгээр зүйл. Гаалийн болон бусад татвар төлөхөөс зайлсхийх, зугтах

[/Энэ зүйлийг 2019 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдрийн хуулиар өөрчлөн найруулсан./](#)

293¹.1.Гаалийн үнэ, барааны тоо хэмжээ, гаалийн бүрдүүлэлтийн горим, барааны нэр төрөл, марк, зориулалт, ангилал, гарал үүслийг худал мэдүүлэх, гаалийн бичиг баримтыг солих, засварлах зэрэг аргаар гаалийн болон бусад татвар төлөхөөс санаатайгаар зайлсхийсэн, зугтсан нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол буруутай этгээдэд Татварын ерөнхий хууль, Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

294 дүгээр зүйл. Татварыг хугацаанд нь төлөхгүй байх

294.1.Гаалийн болон бусад татварыг хугацаанд нь төлөөгүй бол төлөгдөөгүй татварын үнийн дүнгээс бодож хугацаа

хожимдуулсан хоног тутамд 0.3 хувийн хүү ногдуулах бөгөөд энэ заалтын "хүү" гэсэн ойлголт нь Иргэний хуулийн "анз" гэсэн ойлголтод үл хамаарна.

[/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

294¹ дүгээр зүйл. Татварыг хугацаанд нь төлөхгүй байх

294¹.1. Гаалийн болон бусад татварыг хугацаанд нь төлөөгүй бол төлөгдөөгүй татварын үнийн дүнгээс хугацаа хожимдуулсан хоног тутамд 0.3 хувийн хүү ногдуулах бөгөөд энэ заалтын "хүү" гэсэн ойлголт нь Иргэний хуулийн "анз" гэсэн ойлголтод үл хамаарна.

[/Энэ хэсгийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

295 дугаар зүйл. Дансны гүйлгээг хаах, эд хөрөнгийг битүүмжлэх

295.1. Гаалийн газар, хорооны даргын шийдвэрээр энэ хуулийн 290.2.1, 290.2.2, 291 дүгээр зүйлд заасан барааны үнийг болон 293.1, 293.2, 294 дүгээр зүйлд заасан татвар, торгуулийг үл маргах журмаар холбогдох этгээдийн данснаас нь гаргуулан авч, улсын орлого болгох ба боломжгүй бол дансны гүйлгээг нь хаах буюу татвар, төлбөртэй тэнцэх хэмжээний эд хөрөнгийг нь битүүмжилнэ.

[/Энэ зүйлийг 2015 оны 12 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

295¹ дүгээр зүйл. Дансны гүйлгээг хаах, эд хөрөнгийг битүүмжлэх

295¹.1. Гаалийн газар, хорооны даргын шийдвэрээр энэ хуулийн 290.1, 290.2, 291 дүгээр зүйлд заасан барааны үнийг болон 293¹.1, 293¹.2, 294¹.1 дүгээр зүйлд заасан татвар, торгуулийг үл маргах журмаар холбогдох этгээдийн данснаас нь гаргуулан авч, улсын орлого болгох ба боломжгүй бол дансны гүйлгээг нь хаах буюу татвар, төлбөртэй тэнцэх хэмжээний эд хөрөнгийг нь битүүмжилнэ.

[/Энэ зүйлийг 2016 оны 7 дугаар сарын 21-ний өдрийн хуулиар нэмсэн/](#)

296 дугаар зүйл. Зөрчлийг хянан шийдвэрлэх

296.1. Энэ хуульд заасан захиргааны зөрчлийг хянан шийдвэрлэхдээ энэ хууль болон холбогдох хууль тогтоомжийг удирдлага болгоно.

296.2. Гаалийн хууль тогтоомжийг нэг үйлдлээр хэд хэдэн удаа зөрчсөн, эсхүл зөрчил давтан үйлдсэн бол зөрчил тус бүрт энэ хуульд заасан хариуцлага ногдуулах боловч нэг зөрчилд давхардуулан шийтгэл ногдуулахыг хориглоно.

[/Энэ зүйлийг 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

297 дугаар зүйл. Бараа, тээврийн хэрэгслийг улсын орлого болгох, буцаан олгох

297.1. Гаалийн хууль тогтоомж зөрчсөний улмаас энэ хуулийн дагуу хураагдсан бараа, тээврийн хэрэгслийг гаалийн байгууллага борлуулах бөгөөд орлогыг нь улсын төсөвт төвлөрүүлнэ.

297.2. Энэ хуульд заасны дагуу хураагдсан бараа, тээврийн хэрэгсэл нь гаалийн хууль тогтоомжийн зөрчилтэй холбогдолгүй болох нь гаалийн удирдах төв байгууллагын шалгалт, эсхүл шүүхийн шийдвэрээр нотлогдвол тэдгээрийг буцаан олгох бөгөөд боломжгүй бол үнийг нь эргүүлж олгоно.

297.3. Энэ хуулийн 297.2-т зааснаар бараа, тээврийн хэрэгслийг биетээр буцаан олгох тохиолдолд гаалийн болон бусад татвар, хураамжийг нөхөн төлүүлэх бөгөөд үнийг нь эргүүлж олгохдоо холбогдох татвар, хураамжийг суутган авна.

297.4. Бараа, тээврийн хэрэгслийг улсын орлого болгох журмыг Засгийн газар батална.

[/Энэ зүйлийг 2017 оны 5 дугаар сарын 18-ны өдрийн хуулиар хүчингүй болсонд тооцсон/](#)

298 дугаар зүйл. Хадгалах хугацаа дууссан барааг шийдвэрлэх

298.1. Гаалийн түр агуулах, гаалийн баталгаат бүсэд барааг хадгалах хугацаа хэтэрсэн, эсхүл гаалийн бүрдүүлэлтийн явцад мэдүүлэгч нь түүнийг хүлээн авахаас татгалзсан бол гаалийн байгууллага уг барааг улсын орлого болгож борлуулах бөгөөд орлогыг нь улсын төсөвт төвлөрүүлнэ.

298.2.Энэ хуулийн 298.1-д заасан барааг борлуулснаас хойш 6 сарын дотор эзэмшигч хүсэлт гаргасан тохиолдолд борлуулсан үнээс гаалийн болон бусад татвар, хадгалалтын хөлс зэрэг зардлыг суутгаж, зөрүү үнийг эргүүлэн олгож болно.

298.3.Хураагдсан бараа, тээврийн хэрэгслийг борлуулах журмыг гаалийн удирдах төв байгууллагын дарга батална.

299 дүгээр зүйл. Хууль хүчин төгөлдөр болох

299.1.Энэ хуулийг 2008 оны 7 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА Д.ЛҮНДЭЭЖАНЦАН